

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תטו

קלב

שנס אחת כחצת למעלה בשמו ובשם ר"ת ז"ל שהם מכשירין קרוב או פסול בין בחתלה בין בחמץ בין בסוף ג' גם מה שכחתי בחצובה לגאון כשהשוו שלשה לשנים לבעל עדותן וכו' וזו מן העטור אבל לא כדברך שכן כחוב שם ובחצובה לרבי משה ב"ר חנוך כשהשוו ג' לשנים לבעל עדותן כשהן חותמין פסולין בחמץ או בסוף וזו שנינו תחתיים עדות בשאר כשהם חותמין בראשון לשם כבוד חתמו ולא לשם עדות ודוקא בשאר שטרות אבל בחצובה נהגו לחתום קרובים וקטנים בכל מקומות לשי שהכחובה דבר פומבי היא ופעמים שהשושבינין קרובי החתן והכלה הם והן חותמין לשם כבוד ואין עדות הכשרים נפסלה בכך ע"כ בעטור. הנה נראה מדברי זה הרב שאף כשהחתמין יחד זה בפני זה בחצובה כשר בכל ענין בין בחתלה בין בסוף דלעולם חותמין לכבוד ובשאר שטרות כשהחתמין זה בפני זה אם הפסולין בחתלה כשר לכבוד חתמו ובחמץ ובסוף פסול דאז חותמין בחזרת עדות אמנם אין דברי זה הרב אלא כשהחתמו זה בפני זה יחד אבל שטר שגא לפיגו ואין נודע אם חתמו יחד או זה שלח בפני זה לעולם כשר דחולין שהכשרים לא חתמו עם הפסולין אלא לאחר שנכשר השטר בחתימת הכשרים חתמו הפסולים שלא בפניהם והנה הכל וכתבה שמשמע מדבריו דכלל ענין פסול משום דחתי לחלוףי בקיום שטרות דלמלא מה שלח היה ולא נכרא והראיה שהבאת מהיהא דמסכת געין מהחם בחתלה וכו' אדרבה משם הביא רביה הרמב"ן דבשטרות בכל ענין כשר שטר נגט חששו לחתום פסול בחתלה משום הנאי דלמלא חתי לחלוףי בקיום שטרות ואעפ"כ כשהחתמין הפסולין בסוף כשר ולא חששו לקיום שטרות והיינו משום דכיון שכבר נחתם השטר בכשרים יחזיקו אחר כן מי שירצה אפילו בשאר שטרות שהדבר ידוע שמשום הנאי או לכבוד או לפרסומי מלמא חותם וכן הוכיח מו בעל העטור אלא שאחיה דלגת מה שכחוב בו לעורתי וגם בחתלה מה שחששו דלמלא חתי לחלוףי בקיום שטרות היינו לומר שכשיראו שחתמין נגט משום הנאי הפסולין ראשונה יהיו סבורין שחזרת עדות הם חותמין כיון שחתמין ראשונים וחתי לכשורי בשאר שטרות קרוב או פסול שיחתום בחזרת עדות אבל כשהחתם לבסוף אין חשש שיחתמו שחזרת עדות חותמין הפסולין וכך פירשנו ר"ת ור"י והרמב"ן ור"ם ז"ל וכל המפרשים ז"ל ולפי הגרסה לא עיינה בדבריהם רק בעטור קריאה מלושה ומעט מדעתך אגב ריהטא :

עוד כחצת וכ"כ הרמ"ם ז"ל מרובענבורג והרא"ם ז"ל דכל היכא דלא חתידע אמאי חתם השטר פסול ואמרי אבל אם חתם לבסוף וידעין דמשום הנאי חתם או לכבוד כשר דתחתיים עדות בשאר ע"כ. אין כן דעת הרא"ם ז"ל אבל דעתו דאם הפסול חתם ראשון אע"פ שלא ידענו אם חתמו יחד חולין שחתם לכבוד אבל בסוף אין חולין אלא אי"כ ידענו בודאי שחתם לתנאי או לכבוד וכן כתוב בס' חשן משפט (סי' מ"ה) בשמו ואחיה לא בחרת דבריו גם הרמ"ם מרובענבורג לא ידענו מי הוא כי הרמ"ם הוא ר' מאיר הלוי אבל הר"ם הוא רבינו מהיר מרובענבורג וגם זה הוא שלא דקדקת בדברך. וכתוב בספר הגו' והגאונים אינם מהלקין בין אם הקרוב או הפסול בחתלה או בסוף שכתבו שטר שהיו חותמין עליו עדים הרבה וגמלא קאחם קרובים או פסולים אם יש עדות גמורה שיטבו כלם לחתום פסול והם לכו' אין פסולין אוחו מספק אלא מקיימין אוחו בעדות הכשרים ובפסולין שמת רוחא שבק למאן דקשים מיניה וחתיים שמה בלא דעת חזרו ע"כ לשון ספר חשן משפט. ולשון הרמב"ם ז"ל אע"פ שהעד החתום בחתלה בשטר הוא הפסול הרי השטר כשר הנה דעתו בפ' דכ"ט שכשר אם הפסול חתום בסוף ומעתה ראה אם ראוי לסמוך על הגאונים ועל הרמב"ם ז"ל והר"ם ז"ל והרמב"ן ז"ל ומה בדבר שהחתם עד לעלמו :

עוד כחצת וכחצ בעל העטור ז"ל שטר שגמלאו הראשונים קרובים או פסולין ספקא דרבותא הוא ולא עבדין עובדא עד דלחברר דלא לאסודי אוחו כגון אלו החותמין בשטר כחובה ובעל מחיבות הבין כתב וכו' וכל זה העתקת מן העטור אבל אמרי שבתם להעתיק למה לא העתקת הכל ולמה אחיה מוציא לעז על בעל העטור לכחוב קאח דבריו ולהביא קאחן כדי להחליף ולשנות את טעמו מי נפשי כי דבר כזה אינו טוב וישר ליושבים על המשפט וכל העושה כן בקבלגיה אינו אלא מן המתמיהים והאקס מתך ואשתה פני כבודך לחועלתך ולכבודך לכל העשה כן צברלוגה פן מה העשה בחתימה וסרב בעל העטור אשר העתקת דבריו מהיים בה הכי ולא עבדין בה עובדא עד דלחברר דלאו לאסודי אוחו כגון אלו החותמין בשטר כחובה כיון דמרי שטרא לא עשין רוחא שבק אבל גבי יורש כשר דעשנין ליה דעשנין ליורש ובעל מחיבות הבין כתב וכו' וזו לשון בעל העטור הנה לק' מצואר דעתו דאי מרי שטרא טעין רוחא שבק או גבי יורש דעשנין ליה השטר כשר ובנדון זה הרי אני עושן כן גם כיהוא גבי יורש ועשנין לי וכו' כי הרב בעל העטור לא כתב זה כי אם בעדים ראשונים פסולים שהוא ספק אם חתמו משום עדים כיון שחתמו ראשונים אבל כשהחתמו אחרונים לעולם כשר כדמשמע מהיהא דגטין מהחם בחתלה וכו' שכתבת חותמין ראשונים יש לחוש שחתמין משום עדים אבל כשהחתמין אחרונים כיון שכבר נכשר השטר הדבר ידוע שחתמין משום הנאי או לכבוד או לפרסום ולא משום עדות :

ואחרי שבתם להעתיק דברי בעל העטור גם אי אעתיק לק' דברי הרמב"ן ז"ל בחדושו פרק גט פשוט ז"ל מילאכו בקרובים כשר פי' רבינו מנאל ז"ל שאם מלא שתי השטרות של אור מחתימת ידי עדים קרובים

תמו עוד לו דהיה שאדתיאל חן גיר על הענין הנזכר

דברך ראיתי המאירים כספירים ורב פליגים אכן יש בהם דברים לקויים בשני וללמיים ולא מפני שהם כנגדי לבד רק כי אחוש לשמך המכובד הנה כל דברך סועתקו מן העטור בלי מנרעה וזלתי שהפסקה והוספה מדעתך בשם ר"י ובשם הרא"ם ז"ל מה שלא דברו ולא עלתה על לבם כאלו אחיה מדבר באזן בלתי שומעת ועין בלי רואה ולב בלי מבין ונפש בלי יודעת ונקל זלתי בעיניך עד שמדברי בעל העטור עלמו הבאת סברתו לאחרונה שהיא בעזרתו והעלמת מהליחה והשארם בקולמוס ודבר זה מר כלענה וכחורמוס וגו' כי הלא ידעת כי איש כמוני נחש ינחש אביבה כספירים ובין שה רזה ושה צריה הצקר ודבר טוב לבי רוחם :

ותחלה כחצת מ"ם הרב אלפסי שמע מינה דשטרות דחתימי סבדי וחד מינייכו קרוב או פסול אע"ג דאיכא עדי מסירה מזוייף מחובו הוא אע"ג דלא איברו סבדי אלא לשקרי וכחצ בעל מחיבות נהי דלא מגבינן ביה אבל משבעין ליה אשומא דחד כשר וגאון כתב דלא משבעין ליה וכו' וכל זה מוטעק מן העטור ואינו כלל כנגדי כי מה שכחז הרב אלפסי ז"ל הוא בשטר שידענו שחתמו יחד הקרוב או הפסול עם האחר וברע משאם לא הי' חתום בה עד כלל שהיה נכשר בעדי מסירה ועתה הוי כמזוייף מחובו וגם מיירי בשטר מהנה שטופס קיין וכדאיתא בגמרא דוכחה אבל היכא שלא נודע זה ואיכא למימר רוחא שבק או שלא חתמו יחד והפסול חתם מעלמו בזה אף הרב אלפסי ז"ל יודה דהליקין ואמריין רוחא שבק כמ"ם זה בפ"ק דמכות ומטעם זה כתב בעל מחיבות דמשבעין ליה והגאון שכחז דלא משבעין ליה טעמא אחרינא הוא משום דכיון שלא חתמו בשטר כי אם שנים אחד כשר ואחד פסול כשנסחלק הפסול הוה ליה ככשר עד אחד בשטר ולא כלוס הוא ואפילו לשבועה וכבר הכריעו הרמב"ן והרשב"א ז"ל דעד אחד בשטר קם הוא לשבועה כמ"ם בעל הלכות גדולות משום רבנן קמאי כמ"ם זה בחדושיהם פ' גט פשוט א' ומדבריהם אחיה למד דכל היכא דאיכא למימר רוחא שבק או שחתם מעלמו לבסוף חליין :

עוד כחצת בשם הרא"ם ז"ל שכחז וכן בעד נעשה דיין וגמלא אחד מן קרוב או פסול לרופן בטלה וכחצת וכן בנדון זה פוק חזי עכ"ל. ואמרינא כי נאים מר אמרה להא וכו' עד הסתא לה שמעין דמסא שאין עד נעשה דיין שאם נעשה ונלטרף עם צ' שטרופס בטלה זה ודאי פשוט הוא ואלה הם דברי הרא"ם ז"ל ומיירי כגון שדנו על פה ונודע שנלטרף הפסול עם האחרים אבל בשטר העפסה שחתומים שלשה ואחד מהם קרוב ולא נודע שנלטרף עם האחרים ובחתמו יחד ואפשר לומר רוחא שבק וחתם בלא דעת האחרים או שהתם בסוף אחר שהוכשר ע"י שנים החתומים מה ענין זו לזו ומה לחבן אה הבר וכמדומה לי שלא קראת כתבי. עוד כחצת אמנם ר"י אלפסי ז"ל כתב דהני מיני בעדות על פה אבל בעדות בשטר שיש בו שלשה עדים השנים קרובים או פסולים אם לא נודע שיטבו שלשתן לכעיד לה מנעלין הסוה שטרא מספק וכו' ויש אומרים דטעמא דלמלא משום הנאי חתיים ורחי מפ' גט פשוט (קא"ב) וכו' ור"י ור"ם ז"ל מכשיר קרוב או פסול בין בחתלה בין בחמץ ובין בסוף ורבינו שמואל ור"ח ז"ל דהא דאמרי (שם) מסייע ליה לחזקה דאמר מלאכו בקרובים כשר דוקא דחתיים כרישא אבל בחמץ פסול וירושלמי (גיטין פ"א ה"ד) מסיים שטר שחתמו בו ד' עדים וכתבנו קרובים או פסולים כבר ותחתיים עדות בשאר ויעשה כהרחק עדים ויפסל לית יכול דהא אמר רבי ירמיה עדים פסולים און נעשין כהרחק עדים שלא בזה אלא להכשרו של גט עכ"ל כמו שהעתיקת מן העטור אלא שגטית מעט שכחצתה אם לא נודע שיטבו חסרת מלח בעדות ברורה וכן שכחצת וירושלמי מסייעם ובעטור אין כתוב כן אלא כן כחוב' שם ונרסח ירוש' שטר שחתמו וכו' ואדרבה הירושלמי סויע לרב אלפסי ז"ל שאף אם הגרסא בירוש' העדים הראשונים פסולין כ"ש אם האחרונים פסולין והראשו' כשרים וזה נראה ממה שהקשו ויעשה כהרחק עדים ויפסל כלומר שיחיה כאלו אין העדים הראשונים הפסולים החתומים כלל ויהיה פסול מפני הרחק חתימתן של עדים הכשרים מן השטר והשיבו שהיה יותר כשר כשיש שם עדים פסולים משאם היה מקום החתימתן חלק לפי שאלו מכשירין אוחו מדחזקה וכו' כל שכן כשהם אחרונים שאף אם נעשה החתימתן כאלו לא נכחזה כדעת המקשה אין כאן הרחק עדים ועתה כשהחתמו אולי חתמו משום הנאי או לכבוד או לפרסומי מלמא דלרבוויי בלינשי הוא דבעי. ופסל הבא והוסיף וכתב ר"י ז"ל דכי אשתכח בשטרא דחתיים קרוב ופסול ולא ידעין אי משום הנאי או משום רוחא חתם לא מגבינן בההוא שטרא דבהא יד בעל השטר על החתומה ובחצובה לגאון כשהשוו שלשה לשנים לבעל עדותן וכו' כשהם חותמין בחזרת עדות אבל לכבוד כשהחתמו כחובה לא משמע מדבריו דכלל ענין פסול משום דחתי לחלוףי בקיום שטרות דלמלא ורחיה לדבריו ממסכת גיטין (י"ח) מהחם בחתלה קרוב או פסול אמרי לה כשר ואמרי לה פסול אמרי לה כשר הנאה הוי ואמרי לה פסול חתי לחלוףי בקיום שטרות דלמלא משמע שבעטור אפילו בחתלה פסול עכ"ל. ומה שכחצת בשם ר"י ז"ל דכי אשתכח בשטרא דחתיים קרוב או פסול דבהא יד בעל השטר על החתומה לא הוי דברים מעולם ואין יחלוק עם הגמרא והברייתא שגפ' גט פשוט ולא דיין שדברך כותרים דברי כל המפרשים ז"ל שכותבין בשמו דבין בחתלה בין בחמץ בין בסוף כשר אלא שדברך כותרין זה את זה

[א' ע"י לפי (סי' מ"ג ו"ג) :

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תמו ת"ז

כשר וכן פי' רבינו הגדול ז"ל ואע"פ שלמחר יצא השטר לפניו ואין לנו יודעין למה חתמו אין פוסלין אותו ואומרים דלכבוד בעלמא חתמו וכ"ס אם נמלאו כחמוריים קרובים או פסולים שהשטר כשר ואומרים האחרונים לכבוד בעלמא חתמו ולרבינו באג"ת בפי' לפרסומא למלחא כדרך שכתבו בכחובות ואין לחוש שמה יקיימו אותו מאותן העדים שלמטה דכיון שכל פסולים או קרובים מגליח מלחא ולא אחי למסמך עלייהו שאלו אין אחי אומר כן אף בשנים הראשונים ליחוס שמה יקיימו השטר מחמתן של פסולין ואין לומר אין מקיימין אותו מן העדים שלמטה אלא מן העדים שלמטה שהרי אמרו לקמן (קס"ג:) מקיימין מן העדים של מעלה ובשאר השטרות מכל הרי מינייהו מקיימין ולא הזכיר אף מקיימין אלא בשטר הכא הוא ועדיו הראשונים בשטח אחת ושנים אחרים בשטח אחרת ומשום הך השטח דלחמרא בגמרא אבל בשאר כל השטרות שיש שם חרבה וחמשה עדים מכל הרי מינייהו מקיימין ופשוט הוא זה ואין לומר לומר לומר לומר דלחמרא בגמרא חתמו געין (י"ח:) לחתום בחמשה קרוב או פסול אחרי לה כשר ואמרי לה פסול משום דלחמרא לחתמי בקיום שטרות דלמלא ובסוף כשר לדברי הכל וכדמפרש התם ושמעתי מינה שאין לחוש בה לשאר שטרות דלמלא ואפי' בשאר כל השטרות שאין קרובים להחוס בכוף שהדבר ידוע שמשום הנאי הם חותמין. ואם השאל בחמשה נמי כי מתליף בשאר שטרות דלמלא מאי נפקא לן מינה דהא תניא הכא (בב"ב) תחתיים עדות כשר כשר פירש רש"י ז"ל דה"ק הרוחא אותו חתום בתחלה במקום שאמר כלכם אומר משום עד הוא חתום ואחרי לכתובי קרובים כשאר השטרות בגמי חוב ובגמי נשים שלא אמר כלכם ולהחתימן משום עדים עכ"ל הרמב"ן ז"ל. ועוד האריך בכלן צענין גע קרא זכתה בכוף דבריו וז"ל ולא הולכתי לכתוב זה אלא מפני שיש מקצת מפרשים אומרים דדוקא בשנים הראשונים אבל באחרונים לא וסומכין על מ"ש בן זבדלוקא מר רב יוחנני גאון ז"ל ועושה הוא אלא כ"ש כסוף שכשרים דלחמרא למימר בחר דחתימי כשרים אלו פסולים וחתמו וכ"כ רבינו האי גאון ז"ל עכ"ל הרמב"ן ז"ל. עוד הוסיף וכתב בחדושו פי' המציא תנין שאף בשחתמו יחד הכשרים והפסולין זה בפני זה לא הוי כמו אלו לאסודי לפסול השטר אלא כשהפסולין חתמו ראשונים אבל אם הכשרים חתמו ראשונים אפילו חתמו הפסולים עמם ובפניהם השטר כשר שכיון שהפסולים חתמו לכבוד כשר נכשר בחתימת הכשרים וכבר ידעת כי היה סוסי ועוקר הרים וכל דבריו כנחלי אש ועליו סומכין בכל גלילות קטלוגיא כמשה מפי הגבורה ובגדון זה הקרובים החומים בכוף. אבי ראה גם ראה הרנ"א לסייע אל האמת אם יש כמה חילנות גדולים ואשלי רבדני לסמוך עליהם. ומ"ש שיש בידך תשובה שאלה מהר"ם ז"ל שכותרת כל טענותי חלילה שאין דרכו להחזיר האמת ואם יש אי זו עלה של נייר בידך לאו כה"ס ז"ל החיים עלה והנה אהנו ספר חשן משפט שכתבו בנו ז"ל אשר שם כל תשובותיו ואין בספר ההוא דבר שיספור טענותי אבל מחזק אותם בשם הגאונים ז"ל כמ"ש למעלה. עוד כתבת ומרוב האכזה לא רציתי לגלות כל הסודות אחר שלא דברתי אלא לספור דברי המשיב בקצרה וכתבת עוד שהדבר נחפז וכן יישר וטענותיך לא ראיתי ולא שמעתי בלתי היום ולוי על פה דבר ה"ה אשאלמה תן ל"ד עם הה"ר נשתרוק ברפ"ה ג"ר ועמי וכלנו שלמים במעלת אהבתך וכו' עכ"ל א] :

תמו בלשיט. לרבי יהודה אסקירה
 עם היות לבי כל עמי לשמועה כי באה נסקד מן החכם אחי ל"ר בצרלוגה בנו הגדול והוא כן שמונה עשרה שנה צמור ופוב יבא שלום יונה על משכבו עכ"ל לא אשך פי מלשיב אמרים לשאלותיך :

השאלה הראשונה אשך שאלת איך נקשר עם לומות אחרת היות דאין מזכירין מעשה נסים דפרק אחרון דיבמות (קכ"א:) : שבואר הוא כי שנינו שם במשנה נפל בין למים שיש להם סוף ובין למים שאין להם סוף אמר ר"מ מעשה באלה שנפל לבור הגדול ועלה לאחר שלשה ימים פי' אל"ל במי שנפל למים שאין להם סוף שחשבו חכמים לינשא כגון שנפל לים שהרי אפשר שלא מת אלא שעלה מלד אחר ואין חטו רואין אלא אפילו נפל למים שיש להם סוף כגון שנפל לנדר קטן או לבור שאם היה עולה היינו רואין אותו ובודאי שם הוא העפ"כ אשחו חכמה שאפשר שחי הוא שנזדמנה לו מערה מחתה למים וכביא רבינו רבי מאיר לדבריו ממעשה באלה שנפל לבור הגדול שהיה מים שיש להם סוף ועלה לאחר שלשה ימים וחכמים חולקין על רבי מאיר וסבירא להו דבמים שאין להם סוף חכמה שהרי יש לחוש שעלה מלד אחר ואהנו לא נדע אבל במים שיש להם סוף מותרת כל שעמד שם שיצור שאלה נפשו שהוא בלש שעות ואמרו שם בגמרא הניח אמרו לו לרבי מאיר אין מזכירין מעשה נסים פי' אין להביא ראיה מהמעשה ההוא שמעשה נסים ה"ו ולא צנוהו בצעולם שבלבד מה שעמד במים היה שם דבר אחר שאל"ה להחתיים כדרך כל הארץ אם לא ששעשה נס לאיש ההוא ושאלו שם בגמרא מאי מעשה נסים כלומר ה"ו זה נס נעשה לו מלבד עמידת תוך המים חלילה לאל אכיל ולא שחי כלומר שעמד ג' ימים בלא חלילה ולא שחיה והכתיב וטמו עלי שלשה ימים לילה ויום דלמלא שאפשר לאדם לעמוד שלשה ימים בלא חלילה ובילה שחיה ואין זה נס אבל הוא אפשר קרוב ומתוך אלה משום דלא ניים פי' ה"ה היה בלש שעות והוא מלבד עמידת המים בשעמד ג' ימים בלא שינה וזה הוא נמנע על המנהג העצמי אם לא בדרך נס ופלא דאמר ר' יוחנן האומר שבושה שלא חישן שלשה ימים מלקין אותו וישן ללחור כלומר מלקין אותו מיד שהרי נשבע לשקר שאי אפשר לו לקיים שבועתו ועבר משום שבועה שוא וישן לכשיראה זה הוא פי' הסוגיא היות האמורה בפרק אחרון מיבמות ולזה הביא ראיה המחבר שהוכרת שלומות אחרת היו שלשה ימים רצופין לילה ויום כי כן נראה דעת התלמוד כשהקשו והכתיב וטמו עלי שלשה ימים לילה ויום לאפוקי ממה שאמרנו במדרש על וטמו עלי שלשה ימים לילה ויום וכי אפשר לאדם לעשות כן אלא שהיו מפיסקין מבעוד יום פירוש שלא היו ג' לומות רצופים לילה ויום אלא שקבלו ג' לומות בלתי רצופות כגון בני וחמישי ובני אלה שבבל אחד ואחד יפסיקו מבעוד יום כמו שאנו עושים בתעשה בלש וב"ה ולזה אמר לילה ויום הכל דעה בעל הגמרא שהיו שלשתן רצופים כמו שכתבתי מהסוגיא של מעלה :

ת"ז השאלה השניה למה מנעו רז"ל דרך התשובה בחמורם הגולגים ומלוה רביות הם החזירו אין מקבלים מהם. תשובתך חלילה אבל אמרו כן כדי שלא ימנע אדם מן התשובה כדגדריין בפ' הגזול במסכת צ"ק (ד"ז:) אמר רבי יוחנן בימי ר' נשנית משנה זו מעשה באלה אחד שבקש לעשות תשובה אמרה לו אשחו ריקה אם הוא עושה תשובה אפילו אבנעו חינו שלו ונמנע ולא עשה תשובה בהיותה שעה אמרו

כשר וכן פי' רבינו הגדול ז"ל ואע"פ שלמחר יצא השטר לפניו ואין לנו יודעין למה חתמו אין פוסלין אותו ואומרים דלכבוד בעלמא חתמו וכ"ס אם נמלאו כחמוריים קרובים או פסולים שהשטר כשר ואומרים האחרונים לכבוד בעלמא חתמו ולרבינו באג"ת בפי' לפרסומא למלחא כדרך שכתבו בכחובות ואין לחוש שמה יקיימו אותו מאותן העדים שלמטה דכיון שכל פסולים או קרובים מגליח מלחא ולא אחי למסמך עלייהו שאלו אין אחי אומר כן אף בשנים הראשונים ליחוס שמה יקיימו השטר מחמתן של פסולין ואין לומר אין מקיימין אותו מן העדים שלמטה אלא מן העדים שלמטה שהרי אמרו לקמן (קס"ג:) מקיימין מן העדים של מעלה ובשאר השטרות מכל הרי מינייהו מקיימין ולא הזכיר אף מקיימין אלא בשטר הכא הוא ועדיו הראשונים בשטח אחת ושנים אחרים בשטח אחרת ומשום הך השטח דלחמרא בגמרא אבל בשאר כל השטרות שיש שם חרבה וחמשה עדים מכל הרי מינייהו מקיימין ופשוט הוא זה ואין לומר לומר לומר לומר דלחמרא בגמרא חתמו געין (י"ח:) לחתום בחמשה קרוב או פסול אחרי לה כשר ואמרי לה פסול משום דלחמרא לחתמי בקיום שטרות דלמלא ובסוף כשר לדברי הכל וכדמפרש התם ושמעתי מינה שאין לחוש בה לשאר שטרות דלמלא ואפי' בשאר כל השטרות שאין קרובים להחוס בכוף שהדבר ידוע שמשום הנאי הם חותמין. ואם השאל בחמשה נמי כי מתליף בשאר שטרות דלמלא מאי נפקא לן מינה דהא תניא הכא (בב"ב) תחתיים עדות כשר כשר פירש רש"י ז"ל דה"ק הרוחא אותו חתום בתחלה במקום שאמר כלכם אומר משום עד הוא חתום ואחרי לכתובי קרובים כשאר השטרות בגמי חוב ובגמי נשים שלא אמר כלכם ולהחתימן משום עדים עכ"ל הרמב"ן ז"ל. ועוד האריך בכלן צענין גע קרא זכתה בכוף דבריו וז"ל ולא הולכתי לכתוב זה אלא מפני שיש מקצת מפרשים אומרים דדוקא בשנים הראשונים אבל באחרונים לא וסומכין על מ"ש בן זבדלוקא מר רב יוחנני גאון ז"ל ועושה הוא אלא כ"ש כסוף שכשרים דלחמרא למימר בחר דחתימי כשרים אלו פסולים וחתמו וכ"כ רבינו האי גאון ז"ל עכ"ל הרמב"ן ז"ל. עוד הוסיף וכתב בחדושו פי' המציא תנין שאף בשחתמו יחד הכשרים והפסולין זה בפני זה לא הוי כמו אלו לאסודי לפסול השטר אלא כשהפסולין חתמו ראשונים אבל אם הכשרים חתמו ראשונים אפילו חתמו הפסולים עמם ובפניהם השטר כשר שכיון שהפסולים חתמו לכבוד כשר נכשר בחתימת הכשרים וכבר ידעת כי היה סוסי ועוקר הרים וכל דבריו כנחלי אש ועליו סומכין בכל גלילות קטלוגיא כמשה מפי הגבורה ובגדון זה הקרובים החומים בכוף. אבי ראה גם ראה הרנ"א לסייע אל האמת אם יש כמה חילנות גדולים ואשלי רבדני לסמוך עליהם. ומ"ש שיש בידך תשובה שאלה מהר"ם ז"ל שכותרת כל טענותי חלילה שאין דרכו להחזיר האמת ואם יש אי זו עלה של נייר בידך לאו כה"ס ז"ל החיים עלה והנה אהנו ספר חשן משפט שכתבו בנו ז"ל אשר שם כל תשובותיו ואין בספר ההוא דבר שיספור טענותי אבל מחזק אותם בשם הגאונים ז"ל כמ"ש למעלה. עוד כתבת ומרוב האכזה לא רציתי לגלות כל הסודות אחר שלא דברתי אלא לספור דברי המשיב בקצרה וכתבת עוד שהדבר נחפז וכן יישר וטענותיך לא ראיתי ולא שמעתי בלתי היום ולוי על פה דבר ה"ה אשאלמה תן ל"ד עם הה"ר נשתרוק ברפ"ה ג"ר ועמי וכלנו שלמים במעלת אהבתך וכו' עכ"ל א] :

ואחריו שלא ראית טענותי עד עתה הגני דן אותך לזכות כי השבת לפי מה ששאלוך ואחרי שעתה ראית אותם הנה עוד חזון ובידך להקין אם אב אחת ואם אדונים אחת ואם אה ואהב אחת כיון שאני עושן שאלה מן הקרובים חתם מעלמו אחר שחתמו השנים וכשכרה ההעפסה בחתימתן וגם שטענין לירוש כדברי בעל העטור ז"ל וכ"ס לדברי הרב אלפסי ז"ל והגאונים והרמב"ם ז"ל ור"י ור"ת והרמב"ן ז"ל המכשירים בכל ענין ואפילו כשחתמו יחד מכשיר הרמב"ן אם הפסול חתם בכוף ובגדון זה כן הוא ומכמה טעמים אחרים שכתבתי בזה ומהם כהנתי קאחם לך צרמו ובקוודרם כהנתי לבני י"א בצרלוגה הוכחתי ברצונות מן הגמרא ומן המפרשים לרוחא דמלחא שאף אם העפסת שטר נריכה צ"ד של שלשה בהעפסת מהנת קרקע די בשני עדים כמו שכתבתי מקרקעי אל"ל כתובו וכתבין העדים שטר מהודאחו שלא ברשותו דמאי חוכפה ליה ומלחא דעבידא לחלגויי ה"ה כדליתא בפרק זה בורר (כ"ט:) וכדפירש רש"י ז"ל שם ה"ג ב' עדים הרוחין שטר מהנת קרקע כותבין ומטפיסין אחרת דמאי חוכפ' ליה וכל דכן הוא אם כשאלין שטר כותבין שטר בלא רשותו כיון שהודע כ"ס כשים שטר שערדים מטפיסין וכותבין שטר אחר אפילו בלא רשותו. ועוד שכתבתי כזו הנעשית בשעת נשואין מאב לבן וכחוב בה שאלם תבא אשת הבן לנכות כחובתה שיהיה השיר דירה נמל עד שכתב נפרעת מכתובתה הדבר ברור שכל שני עדים מטפיסין אותה בלא רשות הגותן שהרי השטר מוכיח מחובו שדעתו היה שיטפיסו לה שטר זה דהא לא כן מה זכות יש לה בזה אם אין בידה ראייה ועוד שהוא מנהג המדינה וכל המדינות להעפסם לאשקו שטר כזה לאחריות כחובתה ואל"כ כשכתב מתנה כזו על דעת מנהג

[ח] פי' ב"ה ח"מ פי' מ"ה חת"י פי' וכן נסד"ה והגאונים וכמ"ס שם פי"ב ופ"ג כ"ס פי"ד ובקאוס"ה סק"ג ובנתיבות סק"ג ובכ"ק בירושלמי גיעין שם ד"ה חספ"ה ובקאוס"ה חת"י פי' כ"א שאלו כהר"ם :

שאלות והשבות ריב"ש סימן תכו קלה

בשפטים והדברים עתיקים ואין כאן מקום להאריך מ"מ אין מי שיחזיר לגמרי ביאת פטויה בנחת ומה שמורגל בפי כהמון פלג'י פטויה מותרת אמת הוא שמוחלת פ"י בשואין וכן בגזות אין בה זיקת הנפל ומספר גיטת נלמוד שקר כהב לה כרי את מותרת לכל אדם אבל אם הם רוצים לומר שמוחלת לגמרי אפי' בגזות ושואין בה אפילו אכורה דרבנן עשויה הוא גידס שהרי אף ביחודם יש אכור מגורח בית דין של דוד וכל שק בניאחא וזה היו דברי הראב"ד והרשב"א ז"ל בספריהם בלשון נדה שהין דבר אחר נרם לה להאכר אלא אכור נדה אבל בפטויה לא היו לריבין לדבר בה כלל בסרי אפילו בלא עה נדחה ביאחא אכורה אם מדאורייתא אם מדרבנן ויהודה ג"כ אכור מגורח בית דין של דוד ולהסחכל בה ג"כ דרך זנות אכור מדרבנן והסמכה לפסוק ונשמרת מכל דבר רע כמש"כ בסמוך הלא שאל"פ שהכל מדרבנן גדול עון השובר כשהוא נדה משאינס נדה לפי שבזו הוא סיג וגדר לדבר שיב בו כרת ואין בו כשהוא נדה ומה שדוקשה לך ח"ך חז"ל ביניה שום קדשה בעולם שהרי אין מותרות עמך - תלילה שחז"ל יניחו קדשה ויהיה ויהיה ואף אם תהייה עובלת לגדון והכחוש נווה לא תהיה קדשה מבנות ישראל וכחכ רמב"ם ז"ל שהיא חזרה לה ולהכח עניה ורמב"ן ז"ל כתב בפ"י התורה שהיא אכורה לבד שלא יניחו נטת ישראל להפקיר עמך לישב בעינים על הדך או בקובה של זנות לזנות לבד בזה ונלוח על דורנו שאין דומה יפה וגדולי הדור העולם יעלימו את עיניהם פן יבטלו בני פריצי עמנו בכריתות ופלא אם ומלאה קונים וגאכל נדים ובהקדשות שהיו בימי חז"ל שלא ברזון חכמים היו אדרבה היתה גורה ומדד לנזר עליהם בן כמו באמרו (בב"ב י"ג) על רבי הניח בן חרדין בגורו על בנה לישב בקובה של זנות וז"ל ומ"מ נראה שבמיתוס היו הקדשות מזהות מלמשה בימי גדון כדמשמע בהם בפ"ק דע"ז (י"ח) דלמרה ליה גרתיס דרבי הניח בן חרדין לרבי מהיר דשהתא אלא ומה שפלאות אף לא תקנו עבילה לפטויה כדי שלא יבטלו בה רבים - אין כאן מקום חמה שהרי כיון שהפטויה אכורה כמש"כ אדרבה אם היתה עובלת היה בה מכשול שהיו מקילין באכורה כיון שאין אכורה אלא מדרבנן כמו שאירע לאותו תלמיד ששנה הרבה ושמש תלמידי חכמים הרבה ומת כהני ימיו שהיה מקיל בימי לבונה ולא בימי נדחה כדליתא בפ"ק דפנת (י"ג) וכחכ ר"ח ז"ל שאי אפשר לתלמיד שמשם חכמים הרבה שלא ידע לדרשה רבי עקיבא (בשבת ס"ד) בפסוק והזוה בנדחה לעולם חסד בנדחה עד שהבא במים וכיון שלא היה מקל בימי נדחה לא היה לו להקל בימי לבונה שהרי כיון שלא עבלה בנדחה היא אלא ודאי טובלת היתה לעכרות כסוף ימי נדחה של תורה דהיינו להאר שבעה מהתלח ראייה והאר כן היתה כופרת שבעה נקיים וחזרה וטובלת לבעלה ואילו תמיד כיון שבעלה עבילה רצונה והיה עכורה בדין תורה היה מקיל לישן עמה בקרוב כשר קודם מלאת לה שבעה נקיים ופך גרן של חכמים ולכן מת כהני ימיו ונראה שבה עבילה זו כדורות הראשונים משום עכורה כמו שהיו מטילין את הקטנות כדליתא במ"מ נדה פ"י בנות כוהנים (ל"ב) מעשה והטבילום קודם ללמח ואמרין בשלמא דרבי רבי יוסי משום תרומת ח"י וכו' ועוד דלפני דה"ל עבילה בזמנה מלוא והע"פ כתב רמב"ן ז"ל שבעלה כדורות הראשונים משום דהויה הומרה דליתא לדי קולא שיבא בה לדי מכשול להקל באכורה דרבנן כמו שכתב איתו תלמיד וזהו יש לתרן כמה שסוק' לך והארכתי כמה שלא הי' נרץ למען הטלים לרושך ולמלאות מנוקשך ואחש שלום כחפך והפך דורש שלומך נחמך יצחק כ"ר ששת זב"ה :

אבר מה שנה בשאלה שאלה מן העדים קרוב לא' מן המתחייבים בקרובה שתי קרובות שניות ומפני קרובה זו עושית המתחייבים שהשטר בטל מעקרוב בזה לא עשו דין כי אם הקרובה היא ששפוטתה קרובות זו לזו והם שני בשני ר"ל שכן בעת שני אחין או בנות שתי אחיות כמו שגילה מלשון השאלה שקראתם שניות בזה אין כאן פסול ואפילו לקרוב כמו שמוסכם מכל האחרונים ז"ל דבשני בשני לא אמרין חרי בעל כחשתו וכ"כ רמב"ם ז"ל והוא הטעם - אבל לפי מה שכתבתי לך הקרובה היא שבה שתי אחיות ואם הוא בן פסול הוא דבראשון בראשון ודאי אמרין חרי בעל כחשתו ומתני' היא בסנהדרין פרק זה בורר (פ"ו) דמי חמיו באלו הן הקרובים וקתני מתני' עליהו הם ובניהם ומתניהם ותקן חמיו הרי הוא לו בעל אחות אשתו וכן מתני' הלכתיא היא דהא לאסקין בגמ' (ל"ח) דלית הלכתיא כרבי יוסי דמתני' אלא כרבי יוסי דברייתא ועוד דבכלל גיבו דתקן כהדיא במתני' הוא בעל אחות אשתו וכן בגמרא (שם) כשהיא מתנחה דכוון חמיו בה חרי גיבו ומוכח ההם שהיו בעלי שתי אחיות והמסקנה היא שכודה רב יוסף לאביו ופסלה ואף בחורגו דמי במתני' חורגו לבדו הע"פ אביקתא במתני' בגמרא שאין אדם מעיד לאשת חורגו דאשה כבעלה אלמא דבראשון בראשון אמרין חרי בעל כחשתו שהרי חורגו שכוח בן אשתו הוא לאם רחוק בראשון ובעל האם פסול לאשת הבן אפי' שאין קרובים אלא ע"י שני בשואין אף בשני בראשון דעת רמב"ם ז"ל דאמרין בזה חרי בעל כחשתו כעון בעל רחל לבעל בה לאה אחותה דסבירא ליה דכי אמר רבי יוסי בצרייתא גיבו לבדו כלומר שאין בן גיבו ולא חתן גיבו פסול וקיימא לן כותיה היינו בגנים ומתניהם שיש לו מאשה אחרת דפי' גיבו היינו בעל אחות אשתו דבעל אחותו אפי' שגם הוא גיבו מזה אחר הוא שגוי במשנה בעל אחותו ואחי אשתו ג"כ היינו בעל אחותו שהרי לבעל אחותו הוא לו אחי אשתו וא"כ גיבו ר"ל בעל אחות אשתו וזה לבדו פסול לו ובנו ומתנו מאשה אחרת כברים לו אבל בעל אחותו מאותה אשה שהיא אחות אשתו פסולים לו שהרי חתנו הוא לו בעל בה אחות אשתו והנשים הם שני בראשון ובשני בראשון אמרין חרי בעל כחשתו והירושלמי (שם ה"ו) סויע לדבריו אבל בחוספות והרבה מן האחרונים ז"ל סוברים דבשני בראשון נמי לא אמרין חרי בעל כחשתו ומתן גיבו אפילו מאותה אשה דהיינו בעל בה אחות אשתו כשר ובאמת כי מתני' דפרק זה בורר וסוגיית הגמרא שם מרובה יותר לפי שטחם - ומ"מ בנדון זה אם הם בעלי שתי אחיות הכל מודים שהם פסולים וא"כ עדותו על קרובו אינו כלום וכיון שכן גם האחרים נחבעלה עדותן דעדות שבעלה מקלחה בעלה בלה מדברסין בירושלמי (מטות פ"א ה"ו) וביבואו הרב אלפסי ז"ל בהלכות כתב כל נכסיו לבני בני ארם והעדים כשרים לזה ופסולים לזה רבי יוחנן אמר פסול ורבי שמעון בן לקיש אמר כשר אמר רבי אלעזר מתניתא מסייעא לרבי יוחנן מה שנים נמלה אחד קרוב או פסול עדותן בעלה אף ג' נמלה אחד מהן קרוב או פסול עדותן בעלה ובגמ' דילן נמי גרסי בפ"ק דמכות (י') חילעה ועובים קריבי' דערבא הו' סבר רב פפא למימר לגבי לוח ומלוה רחיקי ניבא ח"ל רב הונא ברבי דרב יוסע' לרב פפא ואי ליתיה ללוה לאו בטר ערבא אלא ומסקנה כתי שכוין שהעדים פסולין לערב אין נאמנים על הלוה שהרי כיון שאם לא היו נכסים ללוה היה חוזר על הערב א"כ הכל עדות אחת וכיון שבעלה מקלחה בעלה בלה וכפי מה שפרש"י ז"ל שחילעה ועובים היו עדי הלוה - ובנדון זה גם כן כיון שכלם משועבדים יחד כשעבוד אחד הויה לה עדות אחת וכיון שבעלה מקלחה בעלה בלה ועוד שהפ"י תמלא לומר דהויה לחילעה ועובים כחני שכיון שהיו קרובים לערב הכל עדות אחת אבל בלוחים רבים על כל לוח ולוח הוי עדות בפני עצמו ואפי' שבעלה לאחד מן הלוים לא בעלה לאחרים זה היה אם כלום לא היה מתחייב כל אחד אלא בחלוח לבד ולא בחלק חברו אבל בנדון זה כל אחד ערב בחלק חברו שהרי כל אלה נחתיב בעד הכל שכן כתבו למטה ואפילו לא כתבו כן כיון שלו יחד או נחתיבו יחד דינא הוא שיתחייב כל אחד בחלקו מדין לוח ובחלק חברו מדין ערב כדגריסי בירושלמי (שבועות פ"ה ה"א) וביבואו הרב אלפסי ז"ל בהלכות וכתב בעמיתו שרע למכתה בזה

תשובה נראה מנוסח השטר שהחייב הסוה נעשה לקונה העור כדי להעמיד העור בידו בשופי בלא שום ערעור עליה מחמת המלכות וכן שלא יגיע לו נזק והספק והולאה מחמת ערעור שיבא על העור מזה המלכות לא זלזל זה ולא"ל לראש שאין החייב חל עליהם מפני הכרוז הסוה שנעשה שילא מן העור מני שילא קבוע בה מלחה דה שיסה כי זה

שאלת יחידים מקהל נתיביו ליחיד אחד סקהלם שקנה עורים הנקראים שישא"ש היין והבשר והו' שופס שפר חיובם שאסרו לנו פלוני ופלוני וכו' ותנו לו לפלוני קנה עור היין והבשר של שנה פלונית מחמת שאנו מודים וכו' שנמלנו וקבלנו מידו כך וכך ריבין והרי הם עלינו חוב נסוך והלואה נמורה והיבנו עצמנו ונכסינו ועצם כל אחד ואחד מסנו כאלו לא נשתתפנו ביחד לפרעם לו ולבאי חנו וכו' תוך ששנה ימים שיתבעם מסנו ומשום אחד מסנו וזה אם שפא יצא שום ערעור מחמת המלכות בשישא"ש הנזכרות ובשום אחת מהן מיום שיתחיל זמן השישא"ש הנזכרות עד תשלום שנה אחת או אם שפא יגיע ויתגלגל על פלוני הנזכר שום נזק ושום הפסד מסין ושום הוצאה מחמת הערעור הנזכר כל זמן הנזכר וכו' שופרא דשפרא ובפנינו נשבעו וכו' שיפרעו למלוה הנזכר הסך הנזכר הון הון הנזכר כנזכר עד אחר כך נתגלגל הדבר הון השנה הנזכר שנעשה כרוז בעיר במצות אדונינו המלך יר"ה שכל איש מאי זה דת שיהיה שאינו קבוע בעיר שיצא מן העיר ומתווכחיה תוך ג' ימים ויהי כן - ולפי שרוב העורים של הבשר והיין נפרעים מאנשים שאינן קבועין בעיר על בן יצא שבר וקפן העורים בהפסד היוצאים מן העיר ולפיכך טוען המלוה שיפרעו לו שאין לך ערעור גדול מזה ושאלת אם יכולין המתחייבים להפטר מחיובם ושבועתם מן הדין :

עוד בא בשאלה שאחד מן העדים קרוב לאחד מן המתחייבים בקרובה שתי קרובות שניות ושאלת אם הוא פסול להעיד לקרובו מפני קרובה כזו או נאמר דתרי בעל באשתו לא אמרין ואם ת"ל שהוא פסול לקרובים אם יפטר שאר המתחייבים מפני קרובה אותו קרוב ע"כ תורף השאלה :

תשובה נראה מנוסח השטר שהחייב הסוה נעשה לקונה העור כדי להעמיד העור בידו בשופי בלא שום ערעור עליה מחמת המלכות וכן שלא יגיע לו נזק והספק והולאה מחמת ערעור שיבא על העור מזה המלכות לא זלזל זה ולא"ל לראש שאין החייב חל עליהם מפני הכרוז הסוה שנעשה שילא מן העור מני שילא קבוע בה מלחה דה שיסה כי זה

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תלד תלה

שהניחו ראובן לא היה בו חותם בתוך חותם ולא חותם ומפתח כי אם פתח אחת לבד או אם יצא שום צד להתירו מפני שיהודים שהיו פתחו פתח אחד שם היו עובדים ושבים בדרך אשר פתח האוצר פתח אליו :

עוד שאלת על היות מבושל שהיה באוצר הנזכר בחביות בלהי פגרות ובלתי חתומות מה יהיה דינו אם יש לחוש שמא יחליפוהו הבתים באחד או לא ובארת שהיו האדום היה ערוין בנת עם הרענים והזן :

תשובה אין ספק שהאוצר היה די לשמירתו לכ"ע במפתח אחד והל' לומר לדעת ברבנן מן המפרשים ז"ל שמפרשים הכי דנפרק

היו מעמידין (ל"א) דתניא אחד הלוקח ואחד השוכר בית בחצרו של טחי ומלאכו יין ומפתח ומתם כיד ישראל רבי אליעזר מחיר בשחים דמפתח

או חותם קאמר ולדבריהם כל יין של ישראל משתמר בחותם ה' או במפתח אחד דהא אפסיקא בלכתחילה דהס כדתיא ר' אליעזר אלא אפי' לדעת המפרשים דר' אליעזר חרווייכו בני מפתח וחותם ולדבריהם אין יינו של

ישראל משתמר ביד עובד טובים אלא בשני תחתות או במפתח וחותם וכן נהנו עתה הכל להחמיר אעפ"כ בנדון זה שדין של ישראל והאוצר של ישראל ואין האוצר בחצרו של עובד טובים דבר ברור שהוא משתמר

במפתח אחד אפילו בעיר שכלה עובדי טובים ואין ישראל דר בה שלא להריכו שני תחתות או מפתח וחותם אלא במפקיד יינו ביד טחי שטחי

אפשר לו בביתו לטרוח ולזייף חותם וכן כשאלוה ישראל בחצרו של טחי ואין ישראל דר בחצרו זאם ירצה עובד טובים יסגור דלת החצר וזייף חותם

האוצר או המפתח כרטטו אה"כ יש שם שני תחתות או מפתח וחותם דכולי כולי לא טרח אבל כשיין ישראל נחון בחצרו ואין האוצר בחצרו של עובד

טובים דבר ברור הוא שאין לרדף בני חותמות ולא מפתח וחותם וכ"ש בנדון זו שהיה האוצר פתוח לרשות הרבים וישראל המהעסקים מחזירים בעיר הכי

ובדרך אסור חמיר שבענין זה אפי' היה היין של כותי והאוצר של כותי מותר וכדתקן במסכת ע"ג בפרק ר"י (ס"א) במטעם יינו של טחי ונתנו ברשותו

בבית שהוא פתוח לרש"ד בעיר שיש בה ישראל ועובדי טובים מותר בעיר שכלה עובדי טובים אסור ומפרש עלה בגמרא דאי איכא רובלין ישראל

מחזיקי בעיירות אפילו בעיר שכלה עובדי טובים מותר. גם דעת הרב מן המפרשים ז"ל דאפילו בלא מפתח ובלא חותם כלל מותר כל שהפתח נעול

במנעול בלא מפתח כיון שהוא פתוח לרש"ד בעיר ישראל ועובדי טובים דרים שם או כרוכלין מחזיקי בעיירות אפי' בעיר שכלה עובדי טובים. אלא

שר"ח ז"ל מחמיר להלכך מפתח או חותם כהכי דהמטעם יינו של כותי. ונראה שדוקא במטעם יינו של כותי ונתנו ברשותו ר"ל של העובד טובים

הוא שהלכך כן לפי שהף אס כחב לו העובד טובים החקבלתי והיו היין של ישראל מ"מ עדיין נשאר בהבית הוא לעובד טובים ואינו נחפס כנגב

בכניסת הבית שהוא שלו אבל כשהיין והבית שהוא נחון בו הכל הוא של ישראל אין לרדף לא מפתח ולא חותם שהרי אפילו נמלא עובד טובים עמד

בתוך האוצר סמוך ליין היין מותר כיון שאין לו שייכות לא ביין ולא בבית וכדתקן בפרק רבי ישמעאל (ס') כותי שנמלא עומד מלד כבוד של יין

אם יש עליו מלוה אסור אין עליו מלוה מותר ואמרין עלה בגמרא דבי אסרינן בשים עליו מלוה הני מילי בשים לעובד טובים מלוה על היין כלומר

שהיין מיוחד לפרעון חובו אבל אם אין היין מיוחד לפרעון חובו אעפ"י שיש לעובד טובים מלוה מותר דכיון שאין לעובד טובים שייכות לא בבית ולא

ביין והוא נחפס כנגב על הכניסה לבית מירחת ולא נגע ליין וכדאמרין נמי הכס (ס"א) ההוא ברכה דהוה יתיב ביה חמרא דישאל (ועובד טובים)

אשתכח עובד טובים דהוה קאי ביני דני אמר רבא אם נחפס עליו כנגב חמרא שרי ואי לא אסור. אלא שלעולם יש לישראל לעולו אוצרו במפתח כדי

שלא יכנס שם טחי שאם יכנס שם ונמלא עומד בלד היין אם יש לו לטחי טענה לומר שנגבם לרחה דבר בענין שלא יחפס כנגב על הכניסה כגון

שיחמר שנגבם שם מפני הימת ארי או פחד לויב או שנגבם שם הרנגולוהו דרך פתח או חלון שבענין זה היה היין אסור שיון שאיש נחפס כנגב על

הכניסה לא משאפי ואפשר שנגע ביין כיון שהחביות פתוחות. ובנדון זה אעפ"י שהאוצר לא היה נעול במפתח ונמלא העובד טובים עומד בלד היין

אפשר שלא היה נחפס כנגב על הכניסה לפי שהיה נשמט בעטנה שאומר שנגבם לדלות מים מן הכור שכלוה לנגין ביתו וכיון שלא היה נחפס כנגב על הכניסה היה היין אסור מ"מ כיון שהבית היה נעול במפתח אפי' נמלא

העובד טובים בלד היין מותר שהרי נחפס הוא כנגב על הכניסה שלא היה לו לשבור הכניסה המנעול ולא לזייף במפתח אחר ולפתוח האוצר היסודי הסגור

כדי לדלות מים מבורו וכיון שהוא נחפס כנגב על הכניסה הוא מפתח וירא מליגע ביין ואין לו פנאי לכך אפי' בחביות פתוחות דכ"ל כבולשת

בשעת מלחמה והכל מותר (שם ע') אה"כ יש הוכחה שנגע ביין עגון שהיו חביות סתומות ונמלאו פתוחות כדאמרין בפרק השוכר (ע') הגבו גבני

דסקקי לפומבדיתא פתחו הביתא טובא אמר רבא חמרא שרי מאי עעמא רוב גבני ישראל ניגבו דמשמע הוה או רובא עובדי טובים ניגבו אסור

אעפ"י שהיו נחפסין כנגבים והטעם הוא לפי שפתחו החביות הסתומות או כגון שידיו היו מלוכלכות ביין או בקקף הקף על היין דומיא דמאי דאמרין

הכס (ע') הכי רביהא דאשתכחא בני דני דהוה נקיטא אופי'. בידה אמר רבא חמרא שרי אמר מנבא דחביתא שקלתיה ואפי' דליכא הסתא

אופי' על גבה דחביתא אמר אהרמיוי אהרמיוי לה כהכיא שעתא וכחבו קנה מפרשים ז"ל דדוקא רביהא שאינה יודעת כטיב נסוק ולא מסרה

נכח

ח' סס"י קל"ו בל"ה כחג הריב"ש • ש"ע שם ס"ג וע"פ נס"ך סק"י י"ב: ב' ד"מ ח"מ ס' קל"ס אות ב' :

רבה עליו ומצטנו ואין לשער. היין הגבול כל הכלי שיון שכליתו בלגן היא אינו גבול אלא כדאי קליפה שמקלפין את הכלי כשהיטני ולפיכך רואין את קליפה הקנקנים כאלו היא יין ואם יש במים ששם חלקים כנגד הקליפה כהיא הכל מותר כדעת ר"י בעל החום ז"ל כשוצר היין נסך מתגבול ששם חלקים מים ואפי"ם שכאר אסורין בשמים יין שאני שששם חלקי מים נפסם ואינו משבית המים אלא פוגמה וכו' לים נותן טעם לפגם דמותר בכל אסורין שבהורה יש לו רחיק לסבירא זו בפרק בתרא דפ"ו (שם) מהכיה דשני כוסות אחד של חולין וא' של תרומה ופי"ם בכהן לנטל קליפה שאינה כלל יין והרשב"א ז"ל סתך על סבירא זו למששם וכן אם היה מים ביין השני כדי שער ששם חלקים כנגד קליפה הקנקנים כהאסורים ג"כ מותר הכל בשמים ואפי"ם שלא היה מים ביין הראשון ח' לפי שאפי"ם שנאמר היין הראשון שלא היה בו מים מ"מ לא חזר להיות כיון נסך שיכא לרדף שער לנטל כנגד כלו דלא אמרינן ביין נסך מתיבה פלגה נעשית נבלה כמו שפסקו האחרונים ז"ל. כוף דבר אם היה מים ביין אס' ברהטון אס בשני כדי ששם חלקים כנגד קליפה הקנקנים כהאסורים הכל מותר ואפי' בשמים ואם לא היה שם מים כשער זה לרדף שיכא ביין בשני שמים כנגד כל היין הראשון שבקנקנים כהאסורין ואם אין בו כשער זה ככל אסור בשמים ומותר בכנאה :

תלד • אונקשטיל

שאלת ראובן ושמעון דרים בשכונה אחת ופתחו בתיהם זה בפני זה ודרך רשות הרבים עוברת ביניהם וסכותל שעל פתח ראובן עובר נג אחד על הכותל שעל פתח שמעון על רח"ד והנג הנזכר נכון על שתי הכתלים מזה ומזה ואין לשום אחד ראיה על חברו לומר שלי הוא ועתה באו לדין וראובן טוען ואומר כל הנג שהוא על רח"ד שלי הוא ושמעון אומר שלי הוא שכמו שעומד על פתח ביתך כך הוא עומד על פתח ביתי ואין לך רשות הרבים יותר סבני וכמו שאתה מחזיק כנגדך כך אני מחזיק כנגדי. ושאלת לבאר לך הדין עם מי או אם יחלקו הנג שניהם שוה בשוה :

תשובה אם שניהם משתמשין בנג יחד ומחזיקין בו כגון שכל א' מהם יש פתח מביתו ליכנס לנג או בדרך אחרת נכנסין. ויולאין בו ומשתמשין בו כהשמים באדם רגיל להשתמש בנגו הדבר ידוע שהוא לשניהם אחר שאין לאחד רחיק לא צעדים ולא כשער יותר מן האחר ואם האחד משתמש ומחזיק בכלו ונכנס ויולא שם דרך פתח הפתח מביתו ולנג או בענין אחר וכאחר אינו מחזיק בו אלא שבה עשה לשאול חלק בו או לומר כולו שלי הדבר ידוע שהקודם בחזקה אין מוליאין מידו. וזה שבה עשה לכוליאיו מחזקתו בלא עדים ובלא שער לאו כל כמיניה דכיון שזה מחזק בנג המוליא מחבירו עליו הרחיק ואם מפני שאנג נכון גם על הכותל האחר אין זו רחיק שיהיה לו חלק בו כיון שהאחד משתמש ומחזק בכלו דשמה כשנכנס הנג נעשה כן ברטנו של זה אם נדמים שנחן לו בעל הנג או שמתל לו על נעילת הקורות ואם אין לשום אחד מהן חזקה בנגו ולא היו רגילין להשתמש בו אלא שבאין עשה לדין מי יחזק בו זה אומר שלי או של אבותי היה זה אומר שלי או של אבותי היה זה אומר כהיא נראה לכאור' שיהיה הדין כל דללים נצר ואין ב"ד נוקקין לכן כדאמרין ב"ב (ל"ד) זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי אמר ר"ל כל דללים נצר ומפרטינן הכס בגמ' דלא אמרינן בה יחלוקו כדאמרין גבי מחלקי פרה בחמור וילדה משום דההם להאי איה ליה דררא דממונא ולסאי איה ליה דררא דממונא ר"ל שלכל א' מהם היה לו זה טענה ממון שהאחד היחה כל הפרס שלו מקדם והאחר היא עתה כלל שלו אבל בזה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי אין לשום אחד מהם דררא דממונא ואי דמר לאו דמר ופירש המפרש ז"ל דהכי דזה אומר של אבותי אי הפכו בה חרווייכו הוה אמרינן בה יחלוקו כדאמרין בשנים אוחזין בטלית זה אומר אני מלאחיה וכו' דהכי נמי ליכא דררא דממונא למר ולמר כדאיתא הכס דכיון דהפשי בה חרווייכו אין לומר כל דללים נצר ושיגזול זה מיד חברו מה. שהוא חפוש בו כמורה אבל כשאין אחד מהן חפוש בו בזה אמרינן כל דללים נצר. ובנדון זה ג"כ כשאין אחד מהן מחזק בנג ולא משתמש בו ובאין עליו עתה לדין היה נראה שמיחזק אוחזן לכל דללים נצר עד שיביא אחד מהם רחיק שהוא שלו אלא כיון שהנג הזה נכון על שני הכותלים ואפי"ם שאין משתמשין בו יחד כיון שאין האחד משתמש בו יותר מן האחר הוה ליה כהפשי לה חרווייכו במתלטלין שכל שאין לזה עדים ולא לזה יחלוקו כדינא דשנים אוחזין בטלית ב' זהו מה שנראה לי בזה והסתמי שמי יצחק ב"ר ששת זל"ה :

תלה אישאר • לרדן שרמיה בן רביא י"א

אדוני שאל ראובן שם יין בכפר אחר באוצר אחד שלו ואין יושב באוצר שום אדם לא כותי ולא יהודי ופתח האוצר סגור בכפתח ארת לא בשתים ולא בשום חותם אחר ובכפר הנזכר יהודים מתעסקים הולכים ושבים ועושים סלאכתם אך אין לשום יהודי בכפר הנזכר בית ודירה קבועה ויהי היום והיהודים מתעסקים שם ראו פתח האוצר סגור בבקר ואחר כמו חצי היום מצאו הפתח פתוח וכוהי אחד שהיה בונה קרוב לאוצר הנזכר טוען ומודה שהוא פתח האוצר הנזכר לשאוב מים מבור אחר שהיה באוצר הנזכר לעשות סלאכתו שאלת מה יהיה משפט היין אם הוא נסך אחר שנמצא פתח פתוח כל שכן שאפי' אם היה סגור כמו ח' סס"י קל"ו בל"ה כחג הריב"ש • ש"ע שם ס"ג וע"פ נס"ך סק"י י"ב: ב' ד"מ ח"מ ס' קל"ס אות ב' :

שאלות ותשובות רבי ש' סימן תלו. תמב

קלו

לישבע ואמר לחובצת השבעת אהה ועול אין שומעין לו. אלא כיון שמן החורה הוא חייב שבוש או ישבע אוחה או ישלם מבלי שישבע האחר ואם נחמיב שבוש דרבנן עגון כופר בכל אם לא רצה להשבע לישבע אלא שאמר לחובצת השבעת אהה ועול שומעין לו ולא ישלם אלא"כ נשבע החובצת ועוד. הזכירו שם דינין אחרים שיש בין שבוש דרבנן לשבוש דאורייתא אבל לענין סדר השבוש והכנסת יש עוד חלוקה ביניהם ואם לא נזכר באותה סוגיא והוא ששבוש החורה הוא בשם או בכנוי ובנקיטת חפץ כמו שאמרנו בפרק שבוש הדיונין בתלמוד (ל"ח:) כיבו משבטין ליה אמר רב יהודה משבטין אותו בשבוש האמורה. בתורה דכתיב ואשביעך בה' אלהי השמים וכו' ומפרש החס לאתפוס. הפלא בידיה כמו שפירשנו אברהם לאליעזר ואמר' הני דיניא דלשבע בה' אלהי ישראל כלומר. בלא נקיטת חפץ נעשה כמי שפירש דבר משנה וחזר אבל השבט בנקיטת הפילין אינו חוזר דהא נקיט הפלא בידיה אבל לכתחלה בה' זולתי לתלמיד. חכם כי לכתחלה די לו בתפילין משום כבודו כמו שהקלו עליו ששבע מיושב ואדם. אחר נשבע מעומד כמו שפירש שם. ושבוש דרבנן אינה לא בשם ולא בכנוי ולא בנקיטת חפץ אלא בשבוש סתם או בקללת ארור. שארור בו שבוש. וכו"כ רש"י ז"ל. בגמ' פרק השולח (ל"ה:) כמה שאמרנו שם בחלומה שאין משבטין אוחה בכו"כ כי אם חוץ לכו"כ רש"י ז"ל חוץ לכו"כ משבטין אוחה שבוש הדיונין שבוש של חורה היא ונקיטת ספר חורה. בידיה: או הפילין ומשבע ליה בשם או בכנוי כדלכתחלה בחברה שיש נא ידך החת ירכי ואשביעך וכו' ועושה מרובה וחזן לכו"כ שבוש דרבנן בקללת ארור ולא נקיט מידי ואין עושה כל כך ע"כ. וכן הסכימו הרמב"ם והרשב"א ז"ל והוא הנכון. אבל הרמב"ם ז"ל כתב (פי"א מהלכות שבוש) שגם שבוש דרבנן הוא בשם או בכנוי אלא שאינה בנקיטת חפץ ולא הוה לו ה'.

נפשה לתיגע אבל בגדוגה מבי חזין אופיא בידה לא תלין לקולא הא לא הכי שאינו הוכחה שגנע בין כל שנחפס: כנגב על הכניסה: אשילו חביות פתוחות מותרות וכל שכן בידון זה. שלא נמלא שובד כוכבים בלד. היין ולא בחוץ האוצר ואין לנו להאמינו שכנסם שם לא הוא ולא אחר: שאין שובד כוכבים נאמן בחבורין לאסור המותר ולהחיר. האביר ואפילו עד אחד ישראל אינו נאמן לומר לישראל נתנסך. ויך כל שבעל היין מכחישו אלא בעוד שהיין בידו עגון שהוא שומר ולדברי ר"ח ז"ל (ניטין כ"ד: בד"ה אמר) אין לריך שיכחישו אלא די. באומר אינו יודע ואינו מאמינך וגם בחוספות כהכו [בשם] רבינו יחיאל ז"ל. שמתלמדן בעל היין לומר אינו מאמינך א' וכ"כ שובד כוכבים אינו נאמן לעולם ואף אם נאמינכו שכנס ג"כ יש לנו להאמינו שאומר שלא נע בין אלא שדלה מים ויאל וזנין ביתו מוכיח שאם נכנס לזה כנס ב' כדלמדין בפרק השוכה. (ע' :) בהבוא פולמוסא דכיון דפתוח חביותא עובא דלדעתא דממונא פתוח אלא שאף אם נכנס לזה הוא נחפס כנגב על הכניסה שלא היה לו לשבד המגועל בשביל דליית המים ולא לויפו לפתוח במפתח שאינו של בעל האוצר כיון שהאוצר היה סגור במפתח וא"כ כל היין שבחוץ האוצר מותר בין שהחיות פתוחות או סגורות בין שגנב כיון שמתלמידי החביות והגה כאשר הכיחוס ואין הוכחה אחרת שגנע. שובד. כוכבים בין :

תלו בלש"י. רבי יהודה אסקירה

שאלת לבאר לך ב"ש הרמב"ם ז"ל (בפ"ב מהלכות שאלה ופקדון) תלמוד תינוקות וגופע לבני המדינה וכו' :

תשובה מבוחר הוא בכו"מ בפרק השואל (ל"ז:) דגרסינן התם אמר רבא מקרי דרדקי שתלא עבחה ואומנא וספר משא כלכו בעדן עבדיחייכו כשאלה בבטלים דמו והענין רוצה לומר כי הכתוב בתורה בצרפת שואל אם בעליו עמו לא ישלם ובאה הקבלה לר"ל בפירות זה הפסוק שר"ל שאם המשאל עמו בעת השאלה הוא עושה או זו מלאכה לשואל אם בשאלה רוצה לומר במה אם בשכירות אם אחר כן נאכה הדבר השאל פטור השואל ואעפ"י שבעת האונס אין הבטלים עמו וכו"מ שם בבבביתא (ל"ה:) היו הבטלים עמו בעת שאלה אין לריך להיות עמו בעת שבורס ומחה סיו' עמו בעת שבורס ומחה לריך להיות עמו בעת שאלה ולא כוף דבר באונסין הוא פטור כשהיו הבטלים עמו בעת שאלה אלא אפי' בפשיעה פטור כמו שבאר זה הרמב"ם ז"ל לפי שחלקו שם (ל"ה:) רב אחא ורבינא בפשיעה בבטלים הם פטור אם לא וכו' ז"ל וכן בהלכות פסקו דברי המיקל לפטור השואל כפי הכלל המפורש. בתלמוד (פסחים ע"ד:) דכל היכא דפליגי ר"א ורבינא ר"א לחומרא ורבינא לקולא וקיי"ל רבינא ג' ולא השואל הוא בלבד דבין זה אלא כל ד' שומרין הם פטורין ג"כ כשהבטלים היו נשאלין או נשכרין לשומר בעת שקבל השומר הדבר שנעשה שומר עליו ורבה באר שאף מי שנשכר לכל בני המדינה בכלל לעשות מלאכה כמו מקרי דרדקי שהוא תלמוד תינוקות העיר וכן שתלא שהוא הטוטע לבני המדינה וכן הטבת הבוחט בהמות וכן אומנא שהוא המקוי להם את הדם וכן הסופר שלהם כל אלה הם בעת שעושין המלאכה ד' שנשכרו בה לחיות יחיד מבני המדינה השאילו ליחיד הכואל או זה דבר ואח"כ נאכד אורו דבר פטור היחיד הכואל הכואל שהרי בעל הדבר עצמו היה עושה מלאכתו בעת השאלה ואע"פ שאותה מלאכה שהיה בעל הדבר עושה לזה היה בשכירות כלל המדינה ולא בשכירות או בשאלה היחיד הכואל בפרט. ומ"ש עוד הרמב"ם ז"ל הרב שהוא מקרא לתלמידים ברטנו וכו' ג"כ הוא מבוחר שם בפרק השואל שכתוב שם אמרו ליה רבנן לרבא שאל לן מר פירות שהתלמידים הקבועים לבא לתלמוד לפני רבא תמיד אמרו לו אחיה נשאל לנו בעת שאתה מלמדנו ואם תשאל לנו בעת שהוא או זה דבר נהיה פטורין מלשלם אם יאכד או יאכה אמר לנו לאפקועי לממונא: קא בעיתו אחון הוא דשאליתו לי דאלו אנא מלינא לאשתמועי לכו ומסכתא למסכתא אחון לא מלינא לאשתמועי לי פי' השיב להם רבא אחס רוצים להפסיד ממוני אדרבא אחס נשאלין לי ולא אני לבס לפי שאחם בזהם לפני לתמוד או זו מסכתא אחס תבחרו מסכתא פלוגית אני אבחר אחרת ברטנו ואין הדבר תלוי בכס ולכן אם תשאל לכו דבר שהיו חייבין באונסין שאין נקרא שאלה בבטלים ואם אחס תשאלו לי אני אחיה פטור באונסיו לפי שאחם נשאלין לי וכו' שאלה בבטלים שכמו שהתלמידים צריכין לרב כך הרב צריך לתלמידים ומסקנא שם דביומא דכלא חיהו שאל לכו בשאר ימות השנה אינכו שאילוי ליה פי' שנמועדים שיש לרב לדורש בענינו של יום ואינו יכול לשנות או הרב נקרא נשאל לכו ואם שאלו הם ממנו פטורין באונסיו ואם הוא שאל מהם חייב אבל בשאר ימות השנה שאם הם ירלו לתלמוד מסכתא אחת הרב יהיה נשמע להם למסכתא אחרת או הם נקראים שאולים לו ואם שאל הוא מהם פטור באונסיו דהוי שאלה בבטלים ואם הם שאלו ממנו חייבים והם הם דברי הרמב"ם ז"ל :

תלו עוד שאלת מה הפרש יש בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן :

תשובה דיינין שיש בין זו לזו מפורשים במסכת שבוש פ' שבוש דיינין (מ"ח) שאמרנו שם מאי איכה בין שבוש דאורייתא לשבוש דרבנן איכה בנייכו למיפק שבוש דאורייתא לא משכין בדרבנן משכין פירות מי שנתחייב שבוש החורה עגון מודה מקלת אם לא רצה

תלח עוד שאלת לפרש לך אם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת :

תשובה הרמב"ם ז"ל דבר בפירוש זה המאמר בפירוש אבות שלו וכתב שהוא ענין פלוסופי דק מאד והבנת זה הדבר קשה ואפילו מן הספרים המחברים בו כ"ס מכאן ודעתו ז"ל שבעל זה המאמר רמז שהכל והמשכל והמושכל הכל אחד וכבר עשה מהם פרק אחד בספר המורה ובאר בו הדבר הזה באור רחב וסדר עמוק מאד ואף לפלוסופים לא יזבן כי אם למי שלמד פלוסופיא ולכן לא אכתוב לך הפירוש הכואל אבל לפי הפשט נראה לפרש כי קרא דעת ידיעה המושכלת ראשונה כמו שהכל גדול מן החלק ושהזוג כפל הנפרד ודומה לזה ובינה הוא להבין המושכלות בלקחת מופה עליהם מן המושכלות הראשונות ולכן אמר שאם אין דעת שהוא המושכלות הראשונות אין בינה שהוא המושכלות השניות כי הראשונות האע"פ אל השניות ואם אין בינה שהוא המושכלות השניות אין דעת ר"ל אין ידיעה המושכלות. הראשונות כלום לפי שהינם רק האע"פ והעקר והתכלית הוא ידיעה המושכלות. השניות :

תלח עוד שאלת לפרש מה שכתב הרמב"ם ז"ל שאין הקב"ה יודע בדעה שהיא חוץ מסנו :

תשובה מבוחר הוא שהאדם אינו דעת אבל הוא דבר אחד ודעתו דבר אחר חוץ ממנו אבל הקב"ה הוא ודעתו אחד ואין דעתו חוץ ממנו כי דעתו הוא והוא דעתו :

תלח עוד שאלת לפרש לך מה שכתב בהלכות תלמוד תורה שאין קורין לתתלה בשבת אבל שונין בראשון :

תשובה בכייתא היא בגדרים פ' אין בין המורה (ל"ז) ופירושא שהתעורקות אין קורין בשבת לכתתלה ר"ל לומר כמה שלח קראו עדיין הלא. שמתחילין עתה לתמוד לפי שיש בזה עורה גדול אבל שונין בראשון ר"ל מה שכבר קראו ראשונה חזרין אותו בשבת לפי שאין בזה עורה כל כך :

תלח עוד שאלת והקשית מה היה צריך לומר בבנות סדין ותחי המהצה וכי לא היינו יודעין לחשב כך מחצית הכלל :

תשובה זה אינו קשה כלל כי המחצית היה לאנשי המלחמה והמחצית האחר לכל העדה ומחלק אנשי המלחמה היו צריכין לתת מכס לחלוצי הכהן אחד מחמם עמם ומחלק העדה אחר מחמם' ללוים ולכוהנים שנחנו התרומה משלם בלי פחה נכתב כמה היה המחצית וממה היה המכס מכל אחד ושעולה המספר לאחד מחמם מאת והרמב"ם ז"ל כתב בפירוש החורה שנו שכתב זה להודיע כי נעשה גם שלא מת אחד מן השבי והמלקוח מעת השביה עד נתינת המכס וכוון הוא : ומ"ש שאין מספר המחנה בשום אל מספר הכלל אינו חמת. כי החשבון מדוקדק ואולי עשה בתשובך או שיש עשות בספרך :

תלח עוד פירוש לך הוא אילן הקפרסין שקורין בלע"ז חלקפאר"ם או טאפרי"ם. פי' זירין הם ענפים. פי' בלוסין מין קטנית :

פירות פרגין הוא מין קטנית עשוי כמו רמון וקורין לו בערבי בשכ"ס וואה מלא זרע כמו שומשמן קך מפרש בערוך ורש"י ז"ל פירש שהוא מין קטנית ובלע"ז מ"ק. פירות ספיר מין קטנית. פירש עזרדין פרי שקורין בזאת הארץ עזרוד"ם ובארטו שירב"ם. פירש חמה ערקסין הוא כותל מבדיל בין הסיכל וקדש הקדשים ועביו חמה וואה כנגד פרוכת שעשה משה ולשון ערקסין פניו וחזן קך מפורש בירושלמי (בלאים פ"ח ה"ד) וכן פירש רש"י

[א] דברי רבינו יחיאל אלה הכיחוס והוכחה כפי' קפ"ו בל"ה וכו' וכו' ומלמדין ומ"ש בל"ה אקפ"ו : [ב] כפי' יו"ד הכיחוס כפי' נד"ה נד"ה : [ג] שיש שם ספ"י כ' ופ"ט נע"ו אקפ"ו וכו' : [ד] ע"י ניד מלכ"י כנל"ה היום ה' תקפ"א : [ה] ע"י ניד ב"י ח"ט ס' ספ"ו וכו' : [ו] ע"י ניד ב"י ח"ט ס' ספ"ו וכו' : [ז] ע"י ניד ב"י ח"ט ס' ספ"ו וכו' : [ח] ע"י ניד ב"י ח"ט ס' ספ"ו וכו' : [ט] ע"י ניד ב"י ח"ט ס' ספ"ו וכו' :

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תמו

ובלמה חיינו תמה אם יאמר לפעמים דברים בלתי מדוקדקים כל הדרך ולו יהיה כרוב האוי ז"ל אחרי שאינו לומד מסכת קבועה עם חלמידים משכילים רק שמעין ערב ובקר בספרי הפסוק ובחבורים כמו שדרשו ז"ל (ברכות ס"ג:) חרב אל הבדים ונאלו. גם זה יש לך לדון ואחולזכות בכל מה שמוכל כדי שתינו נוחין זה לזה בהלכה כי במה שכתב דגדרי איסור עובר משום כל האחר היה אפשר להעמיד דבריו דומיא דמיזרח כאוקימתא קמייתא דגמרא (גדרים ג'): באומר לא אפטר מן העולם עד שאהא נזיר ה"ל באומר שיאחרו האלים עלי בקונם שלשים יום קודם שאפטר מן העולם ובענין זה אם חל חינו בכל יאכל אלא שיש לו להחמיר באסורו שמה ימות ובע"כ אפשר דאיכה כל האחר דלא גרמי נדרי איסור גופיכו מנזירות דילפי' ליה מדריס ר"ל נדרי הקדש ומוקמי' ליה בני כחי גוגא ואפשר לחלק בנייהם גם מה שכתב דשבעה בטוי להבא עובר משום לא השבעו בשמי לשקר לא עליו תלוותיק כי אם על הרמז"ס ז"ל שכתב בן בפירוש ועוד הוסיף להפליא שכתב בן להבא בן לשבער עובר משום לא השבעו בשמי לשקר ולכאורה נראה דלתיחא דלא כמחן והראב"ד ז"ל לא השיג עליו בזה ונראה שהוא מפרש פלוגתא דתימור בגמרא (שבועות כ"ו כ"א:) הכי דליתנא קמא בכל לשבער איכא משום שבעה שוא ובלהבא דהוא נשבע והחליף איכא משום שבעה שקר ובל יחל ליתיה כי אם בקונמו' לצד. וליתנא בחרא ליכא שבעה שוא כי אם בשבעה לשנות את הידוע ושבעה בטוי לשבער דכינו נשבע להחליף ליכא שבעה שוא כלל כי אם שבעה שקר ושבעה בטוי להבא איכא משום שבעה שקר [ומשום כל יחל] ומאי משום כל יחל דלתימור בגמ' אף משום כל יחל וכל דוכתא דלתימור בגמ' בשבעה בטוי משום כל יחל פירש אף משום כל יחל והרב ז"ל כמך על הלשון האחרון כראוי וגם ב"ש בזה טעמים אחרים לפסוק בן וזהו כח דשבעה בטוי בן להבא בן לשבער איכא משום לא השבעו וגא חשש להזכיר כל יחל ואם עובר בו ג"כ בלהבא לפי שאין דרכו למנות לאו יתייר והזכיר זה הלאו המפורסם והכולל שבעה בטוי להבא ולשבער ולא כל יחל שהוא מיוחד בקונמות ב' ומעשה נחקיימו דברי זה החכם וזה קרוב לעשר שנים ראוי דבריו אלה בצרלוגה"ל אפי' ואפי' ז"ל והוקשה לנו כמו שהוקשה לך ופירשנו הלכה בדרך זה כדי שיהיו דברי הרמז"ס ז"ל קיימין וכחצו אלו זה בארובה לתרץ דבריו בקונמות שלתו לו ואם הוא באולי לא הרגיש בזה רק שכתב כאשר מלא לר"ס ז"ל כמנהגם במדינה הכי לאסמוך. על פסקי הר"ס ז"ל בכל דבר מכה הסכמחם ואף אם לא יהיה הדין בן אחרי שהוא כומך על הר"ס ז"ל והולא דבריו בחילן גדול אין מיתין אוהו דלתימורין בפ"ק דחולין (ט"ו:) אשו משום דאבר כרבי יהודה מאן דדריס כר"מ שחוקי משחק ליה. ואם תהפך בזכותו בדברים כאלה ולא יהיו דבריו נדקין בקולות יחדלון ומטר המריבם לא יתך בגבולכם ויחיה שלום בחילכם שלום בארמונותיכם. יעתי למזל דברי חפץ בענין היבמה יען דינה אינו מבורה בגמרא ונריך לתפש דבריו המכריס מה היה דעתם וגם בדבריהם אינו מבוחר כל הדרך ומה שהעלית מלודתי אני כותב לך ובמה שמלאתי סתירה לדבריך כתבתי ברמז ולא הזכרתיך למטן הוכל להראות תשובתי אם תחפץ. הגיע הנה שלוחך בשבוע מטודיל"ס יום שאתה מוטעד ועכבתיו כל יום המתה להעתיק תשובתי כי קודם המועד לא היה לי פנאי לציין בזה הדבר :

תמו מעשה באשה בוגרת והיא כבת עשרים שנשאת ושהתה תחת בעלה ביהוד עמו כדת משה וישראל כמו ה' ושדשים יום ולסוף אלו הימים חזרה וטבלה לגדתה ונתיהדה עם בעלה ותוך ג' ימים מת בעלה ומיד נסתפקה בהריון עד שהגיע זמנה והוכר עוברת ולסוף ילדה בת ונתברר בעדים שמים סתת בעלה עד יום לידת הבת יש שמנה חדשים וכ"ב יום והבת גמרו סימניה שערותיה וצפרניה ומתה הבת לכ"ט יום שואלים אם הבת פוטרת אמה מן החליצה לפי שיצא מכלל נפל אם מפני שנמרו סימניה אם מפני שנכנסו לה כ"ב יום מן החדש התשיעי ובה מקרי בלו לו חדשיו או נאמר שאין כל זה מוציאתה מידי ספק נפל כיון שמתה תוך שדשים יום ללידתה דלא מקרי בלו חדשיו אלא אם בן עברו כל תשעה חדשים שלשים ולכן צריכה חליצה :

תשובה אם מה שגולדס הכח באמצע הדם השיעו אינו קרוי כלולו הדשוו מה שגמרו סימני הבת אינה מוציאה מידי ספק נפל כיון שמתה תוך ל' ללידה דקיי"ל כרשב"ג דכל ששה ל' יום באדם אינו נפל כדפסק שמואל הלכתא כותיה בפרק רבי אליעזר דמילה (קל"ב:) משמע הא לא שיה סתיקא הוי כדליתא בפרק החולין (ל"ו:) ואתמר הנה מת בתוך ל' ונתקדשה רביעה משמים דרבא אמר אם אשה ישראלית חוללת אשה כהן היא אינה חוללת ואסיק התם (ל"ז:) דנאשת ישראל חוללת כרשב"ג דהלכתא כותיהם ונאשת כהן סמכין אדרבנן דלמרי אפי' דלא שיה ולד מעליה הוי וסתיקא ודאי לאו דדידעי' ביה דכלו לו חדשיו כגון שבעל ופירש הוא דכתיב הוי גוגא אפי' רשב"ג מודה דולד מעליה הוי אפי' לא שיה כדליתא בפרק יולא דופן (מ"ד:) ולאו כן שמה ודאי כגון שבעל ופירש נמי היא דכתיב הוי גוגא לא אמרי רבנן דאפי' דלא שיה ולד מעליה הוי אדרבא אמרי דאפי' דשטה נפל ודאי הוי ואפי' גמרו סימניו דלא אפשר למתלי דבן שבעה ואשה הויי אשה הויי דהא רבנן דפליגי עליה דרשב"ג ס"ל דלעולם לא משתהי כדליתא בפרק הערל (פ"ג:) וכיון דלא משתהי על

כרתי

[ח] עי' לקמן (סי' הק"א) ובי"ד סס"י רכ"ט וכו"ע שם סס"י ז' : [ג] עי' לעיל (סי' שפ"ז) :

ז"ל וכתב בערוך שלשון יוני הוא - פירוש עלה אמה וכנס אמה הוא במזבח זהו בויין בתחלה בנין שטוח כשעור רוחב המזבח ונבנה אמה ואחר כך זוכין עליו עוד בנין שהיה קלני ממנו אמה וזהו וכנס אמה שלא היה בונה שום לבנין שלמטה אלא היה כונס לפנים ומניח אמה ואחיה אמה של מטה וקראת יסוד כמו שאמרו עלה אמה וכנס אמה זה הוא יסוד - פירוש המעשה המוזכר במדרש חזיה הוא זה מעשה היה בסוחר אחד שפירש לים היה בידו ארגז אחד ונתן אוחו בכילה בתוך הספינה שמע קול המלחים שחיו אומרים זה לזה כאשר נהיה בלב הים נשליך האיש בים וקח הארגז ממנו זה עשה עשה עמנו כאלו כועס עם בני ביתו ולקח הארגז והשליכו בים כעס כאשר באו אל המדינה הזמינס לדין וקרב אוחם למשפט ותייבו אוחם זישלמו לו הארגז ושאלו לו הסופטים מאין למדה זה הענין להשליך הארגז די שלא יארגון בעצורו השיב להם מן שלמה שאמר עת לשמור ועת להשליך - פירוש פרגמטוטים סוחר מלשון פרגמטיא - פירוש קברניטא ארגז כמו קברניטי של מלכים שהם כמו ארונות פי' חילפא הפינה ויש לו הרבה דברים בדברי רז"ל - פירש נבטיא כ"ל שהם המלחים לפי שהם מביטים שמים ובאוויר לדעת הרוחות או שהם בני קדר שהיו שם בספינה בתרגום שיאי קדר הוא רבדבי נבט ועקר הפירוש שבלשון ערב קורין למלחים ואטוים - פירש פלגום לב ים שם המים עמוקים והוא מלשון פלגי מים תרגום ירושלמי בלב ים בפלגוש דימא רבא - פירוש מלשון טועם תרגום יעסחה נראה ומתלכה לה - פירש דיוקטא כמו דיוטא בלשון רז"ל שפיר' עליה ובכאן ר"ל לעליה ששם שופטי הארץ יושבים לדין - מה שפי' במדרש על עושר שמור לבעליו לדעתו הוא לפי הפשט להלילו מרעהו שאם ישימו עליו גלילות מלך המלכות יתן להם כסף כפר נפשו - ופירש קטריקי עונש והרבה דברים יש לו במדרש פי' הונקלי מלבוש רחב שקורין חלמתה"ה"ה מה שכתוב במדרש קהלת נראה שיש טעות בספר ואין לי מדרש קהלת לראות בו אבל משמעות הענין כי מי שהוא עני ורגיל בכאב השינים והגיבים הנה רעתו רבה כי הוא כואב וערום ורעב שאינו יכול לאכול בשיניו ויש לו תאוה :

תמו מה שכתב הרמז"ס ז"ל שהפרת נדרים כל היום ולא מעת לעת כן כתוב בפירוש רש"י ז"ל ואם כתוב בפירוש שלכם הפך זה עושה הוא בספר שהרי מפורש הוא בדברים בפרק נערה המאורסה (ט"ו:) ותניא התם הפרת נדרים כל היום דברי רבי יוסי ורבי יהודה ורבי אלעזר ב"ר שמעון אומר מעת לעת ואמרינן התם א"ר שמעון בן פזי א"ר יהושע בן לוי אין הלכה כאוחו חזון :

תמו מי ששבעט או נדר על מנת שלא יהא לו החר יכול לישאל על שבעתו ומתירין אותה לו יחיד מומחה או ג' הדיונות שהרי הוא מתחרט על השבעה ועל אוחו תנאי א' אכן הזכירו בכתב השבעות ובדברים מאלד שאין ראוי להתירן בזמן הזה כ"ל לדבר מלוה כי בן חבנו הגאונים ז"ל כגון מלחא דאית בה תקתא או מלוה כגון עשית שלום בין איש לאשתו וכגון שלמא דלבוהא והרמז"ס ז"ל כתב זה לשונו אפי' שמתה להשאל על השבעה כמו שבארנו ואין בזה דופי ומי שלבו נוקפו בדבר זה אינו אלא שמן מינות אפי"כ ראוי להזכיר בו ואין נזקקין להחר אלא למדר מלוה או שהוא לורך גדול עד כאן :

תמה ולגסי'אה' לרב רבי חסדאי שלמה ניר

הפעם אודה את ה' הפליח הסדו לך הוליתך מאפלת טודיל"ה ומתשכיה אשר כמה אימות מוח עיר ובהלות נפלו עליהם מיום לאתך משם מחוץ שכלם חרב הקטלאל"ש שבי ובה ומתדרי' אימת האינגליש"ש שבוכני' באהליהם ורוב הקהל ברחו משם ונחפזו בח"ך ופה נתגוררו הרב' מהם השם ירחם עליהם ויקבץ נפולותיהם ונדחיהם יכנס ברוך השם לא שמעת בקול נוגש הנחך בדרך אמת וראית אור גדול בתוך נגידים הוסיבך לראש ולקלין והנעלה דון משה בן אלעזר לא הגיד לי רק ראשי פרקים על זה הייתי חפץ לדעת מלבך שם איך הוא ובאיזה פרק הם משמשים את הרב ואם כלם חפלים כך כראוי להם וכי הקרה ה' חלטיך לפניך בית נאמן לבנה ה"מ בר אבהן ובר אוריאלן יחי ויחי גם עשר גם כבוד הגדלתי בשמחה הוספתו גילת ורנן כן יליתך היכול תמיד בכל אשר תלך - לדברי ריבזותיק עם החכם ה"ר עמרם נ"ר אני מטער מאד מה זה ועל מה זה כי ראוי לך לכבדו ולנהלו לאטו כי הוא זקן שקנה חכמה ובעל מעשים וכל ימיו לא ימים מחוך האהל ובמדבר תקע אהל החורה והפריה שושנה בין החומים ואם לא הרבה גבולו בתלמודים ולא הפליג לפלפל בחכמה שנינו אחד המרבה וכו' וגם כי אתה באת בגבולו ואם לא ישר בעיניו עמידתך שם לא היה משנאתו אוחך רק כי זה לו ארבעים שנה הוא גדול במלכות ההוא וישב לבדו על כסא ההוראה ולא ראה שתכנס לרחו לביתו ויידא פן תקפחנו תמיד בהלכות פחד פחד ויאחיכו ואשר יגור בא' אליו חי נפשי איני אומר זה לאכזבו כי לא ראיתו מעולם ואם אכזבתו כי ראוי לאכזב החכמים והשלמים אבל לאכזבתך כאשר יאמר המשל החלוק נוגע אלי משאר מלבושי וכלי - וידעת כי הוא מגדולי הארץ הכיח ובהוך עמו יושב ויש לו קרובים רבים שם ואפשר שיהיו בהם קלי הדעת ואפקורי דמלערי רבנן ואם תמיד תספור לעדיו חולי וירשו עלבונו ויזיקו לנפשך ואם רבים לוחמים לך מרום אין סומכין על הנס והיה טוב לכבדו בפרהסיא ולגשאו ואחרי הדלה והמזוזה בינו לביקך מה שנה הכינה לו ואין ספק כייר ערכך ויהרוךך כי עינים לו ויראה חזנים לו וישמע -

[ח] עי' לקמן (סי' הק"א) ובי"ד סס"י רכ"ט וכו"ע שם סס"י ז' : [ג] עי' לעיל (סי' שפ"ז) :

קלה

שאלות ותשובות רבי'ש סימן תמוז

שליש יום מכלל על אפי' גרשג' כדאמר' בפרק יולא דופן (מ"ד) גבי מחני' דתוק בן יום אחד פוקר את אמו מן סיבוס וכו' הוא לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחון שלם דמקשי' החם לימא מחני' דלא כרשב"ג דא' רשב"ג הא אפי' כל ששסה ל' יום בחדס אינו נפל סא לא סהה ספקא סוי ומשני דקיס לן ביס שכלו חדשו ומדברי רמב"ם ז"ל נראה דבעיקר ס' חדשים שלמים סק כתב (בפ"א מהלכות יבוס וחליה) ז"ל אבל מדברי סופרים עד שידע בודאי שכלו לו חדשו ויולד לתשעה חדשים גמורים עכ"ל. גם בספר פמודי גולה כתוב כן אס טרע בודאי שכלו לו חדשו ויולד לתשעה חדשים גמורים. וכן נראה מלשון רש"י ז"ל. פרק רבי אליעזר דמילה ז"ל ס"מ דקיס ליה בגויה דכלו לו חדשו ופירו' ט' חדשים מתחמשה עד שילדו ולא שמש כל ימי עבודה עכ"ל. נראה מלשון דבעיקר ט' חדשים שלמים דאל"כ הי' לו לומר שצברו שמה חדשים ונראה שסמכו על ה"ה דאמר שמואל בפ' בנות טוחים (ל"ח) אין אשה מתעברת ויולדת אלא או לרע"א או לרע"ב או לרע"ג דס"ל דיוולדת לט' אינה יולדת למקוטעין ולד של קיימא אלא נפל כמו שפרש"י ז"ל בפרק החולין (מ"ב) משמע להדיא דא' יולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעין אס ילדה נפל הוא דמקשי' החם וחתמן שני חדשים ומחלה והנשא דא' ל' ילדה בר ז' לבתרא הוא וא' לשיחא ופלגא ילדה האי בר ט' לקמא הוא דא' בר בתרא הוא בר שיחא ופלגא סא לא' חיי וספחא ס"ד דבין יולדת לתשעה בין יולדת לשבעה אינה יולדת למקוטעין ומחוי לישנא משמע דאפילו הכי יולדת סא נפל למקוטעין דהא קאמר דא' בר בתרא הוא בר שיחא ופלגא סא לא' חיי משמע דספחא נמי דס"ד דיוולדת לשבעה אינה יולדת למקוטעין כמו יולדת לתשעה מ"מ יולדת סא למקוטעין נפל ואינה יולדת אמרו אינה מפלת לא אמרו וסיימו דקאמר סא לא' חיי כלומר זה כיון שחיס בר תשעה לקמא הוא ועוד נראה שהדבר מוכרח בעלמא שהרי כל המשברות רחוקות סן להפיל כל שבעה ימי עבודה עד שימלאו חדשים ונתיי שחשה זו סיהר רחיה לילד לתשעה גמורין ולא נגמרה לורחו ל' וגם סהא בענין שאין לחלות בבטילות קודמות אפשר וקרוב הוא שבהשגח תשיעי דרמב"ם בהמה או תרל"ס בכותל או יקרה לה איזה חולי שחפיל בהבחו ואין זה מכת המנעות וא"כ אף כשאפשר לחלות בבטילות הקודמות או בכן שבעה ואישתאי אס לא סהה שלשים הרי הוא כספק נפל ונריכה חליה לכתחלה לרשב"ג אי אית לן דשמואל דאינה יולדת למקוטעין וכ"כ ח"כ לישתמיט בחד דוכחא ולימא פחות מכן תשעה גמורים הרי הוא כנפל סא לא קשיא דא' פרושא דכלו לו חדשו הוא ששלמו לו כל תשעה סא תניא בהדיא בפ' הערל (פ'): אחיכו בן שמה כל שלא כלו לו חדשו ואפי' דאחא למימר אפי' שגמרו סימניו. לאפוקי מדברי ואפי' ששסה שלשים לאפוקי מדרשב"ג מ"מ גם זה בכלל דבריו שאס לא שלמו לו כל תשעה הרי הוא בכלל בן שמה ולישנא דכל שלא כלו לו חדשו הכי משמע דא' לא ס"ל למימר כל שלא הנישו לו חדשו דא' יולדת לט' למקוטעין ביזס ראשון מן תשיעי יולדת דמאי דאמר' ביולדת ל' מעוט ימים שנים לאו דוקא ומעשה סהיה כך ה"ה ומ"מ מוכח שפיר כיון שחיס דלא בעיקר שלמים וממילא ידעי' דאפי' יום אחד ומבואר הוא בדברי רבי יסודס (נדס ל"ח) דאית ליה דיוולדת למקוטעין דמתחלת החדש סוי זמן לידה ולשון התוספתא פ' איזוהו בן שמה כל שלא ילאו לו חדשו. ולשון זה סוא מבואר יותר שפי' שעברו חדשו וכיון שסוא מבואר דשמואל הכי אית ליה משמע דהלכתא כוותיה דאית ליה כחסידיס הראשונים ירביס ניכור לגבי רבי יסודס. ומר זוטרא נמי מפרש פעמייהו החם מקרא וסוגיא נמי דבפרק החולין שהבאתי בסמוך ותמתין שני חדשים ומחלה ותנשא הכי רהטא דמקשי' סתמא אליבא דמחן דאמר אינה יולדת למקוטעין. ואין להקשות על זה ממנהגו של עולם שרוב נשים יולדות ולד של קיימא לפחות מהשעה גמורין מיום שטבלה לנדתה שכיון שאין בוטלין ופורשין אין עבילתן רחיה שהרי אפשר שטעו בלומד דעתן בהריון וסולד סוא אס מעבילות הקודמות וסוי בן השעה גמורים ואס מפני שלא פסק וסחה סא אמרי' בפ"ק דנדס (ד'): דמעוברת אין דמיס מסולקי' עד שיוכר עוברת משוס דא' ראשה ואביריס כבדין עליה. ובפרק החולין (מ"ב) נמי אמרי' כי מטו תלחא ירחי לבידקס וכן אפשר לחלות ססולד סוא מן סמאומרות וכו' בן שבעה שנוול בזמנו אס מחוזה עבילה וסוי בן ז' ואשתאי ואס אין כל זה סוי נפל ולא חיי שהרי גם מהס מתים לפעמים ולכן אס לא סהה שלשים יום אין מה שיוולדו מספק נפל. ומ"מ רמב"ם ז"ל (פ"ב מה' רולת) שנהרג על הקטן בן יום ח' וסוא שכלו לו חדשו אכל אס טולד לפחות מט' חדשים הרי סוא כנפל עד שיסעה שלשים יום וסארבו תוך שלשים יום אינו נהרג עליו ע"כ נראה ג"כ סהך לשעתו דבעיקר שלמים אלא שאפי' סהא פוסק כרבי' דגמרו סימניו סוי סימן מוצקס מדאורייתא. אלא שמדברי סופרים סחמירו ביזוס גבי נפשות סהך לקולא שלא יסרג אלא כדינא דרשב"ג שכלו חדשו או ששסה שלשים ולא סולדך לכתוב בפירש גמורים דכיון שסוא מדבר בגולד לפחות מט' חדשים ממילא משמע גמורים דאס לא כן סוס ל' למימר טולד בתוך שמה ואפי' שהרב ז"ל (בפ"א מה' מילה) לא הזכיר רק מ' שנוול. בחדש השמיני אפשר דלרבותא נקט הכי דאפי' בחדש השמיני אס גמרו סימניו מותר למולו כרבי דלית ליה הכי ולא מחמירין במילה משוס דאף אס יהיה נפל מותר מדינא דמחקך בשר בעלמא סוא זסו מה שנהרג בגדון זה לדעת רמב"ם ז"ל ורש"י וספר פמודי גולה.

כרחין ודאי נפל סוא ואפי' גמרו סימניו ואפי' ססה ל' יום אלא ודאי סהיה דפרק החולין בססה ולדות סיה שכלו ולא פירשו וסס כספק בן שמה או בן שמה וגמרו סימניו דלרשב"ג כיון דלא סהה ספקא סוי ואפילו גמרו סימניו ולרבנן כיון דרוב נשים ולד מעליא ילדן אמרי' דבן ט' סוא וסוא דגמרו סימניו דא' לא גמרו סא אחרע לים רובא דסא רוב סיוולדות ולד מעליא כסימנין גמורין יולדות אוחן וכבר הוכיחו סחמירונס ז"ל דרבי שמעון בן גמליאל ורבנן כדמתי פליגי בכן שמה ודאי ששסה שלשים וכספק בן שמה בן השעה ולא סהה דבכן שמה ודאי ששסה שלשים לרבנן נפל גמור סוא ואפילו גמרו סימניו דכיון דודאי בן שמה סוא ואפי' לספקו בכן שבעה דהא ס"ל דלא משהכי אין שום דבר מולדו מידי ודאי נפל ורשב"ג סבר דכיון ששסה ל' יום הרי ילא מכלל נפל אפי' סהא בן שמה ודאי דאמרי' דבן שבעה סוא ואשתאי וסייע סהיה דפרק סהרל דאמר' החם אלא סא דעבר רבס תוספאה עובדא בלשס סהך בעלה למדינת סיס ואשתאי עד. הריסר ירחי. סחא ואכשריס כמחן כרבי. דאמר משהכי כיון דהיכא רשב"ג דאמר משהכי דהניח רשב"ג אומר כל ששסה ל' יום בחדס אינו נפל כרביס עבר חלמא דלרשב"ג אפי' סהא דליכא למיתלי אלא בכן ז' ואשתאי דסייעו כנוול לח' ודאי נפק לים מחורס נפל כיון ששסה ל' ואפשר אפילו בלא גמרו סימניו ולזה טעם הרשב"ה ז"ל ומחן רחיה גמורס דלא חליק לעולם כזנות כל שאפשר לחלות כנעלה אפילו בכן שבעה ואשתאי דהוי מעוטא דא' לא תימא הכי לימא דפעמא דרשב"ג לאו משוס דמשהכי אלא משוס דחליק כזנות. וכן רחיה לזס מרבס תוספאה דהלס טעמא כנפל עד שסיס עבר חדש אפי' סהא בחליות סודות ורבנן פליגי עליה דרשב"ג וס"ל דלא משהכי כלל וכל שודאי לא כלו לו חדשו בן ח' סוא בן גמרו בן לא גמרו בן שסה ל' יום בן לא סהה ובלשס מחלוקות כדבר ח"ק סבר דכל שודאי לא כלו לו חדשו כגון בעל ופירס נפל גמור סוא לכל ענין דהא לא משהכי ורבי סבר דא' גמרו סימניו ילא מכלל נפל דאמר' בן שבעה סוא ואשתאי ורשב"ג לא חיי מלחא בגמרו אלא בששסה שלשים דא' שסה שלשים ילא מכלל נפל דאמר' בר שבעה סוא ואשתאי דאין שום נפל חיי שלשים ואי לא סהה ספקא סוי דהא איכא לספוקי בכן שבעה ואשתאי וסייעו דוקא בגמרו סימניו אבל בלא גמרו ודאי נפל סוי אפילו לרשב"ג דא' לא תימא סכי לא מלינו נפל ודאי אליבא דרשב"ג ופליגי נמי רבנן ורשב"ג בססה ולדות ססה ספק בן שמה ספק בן שמה וגמרו סימניו דלרבנן ולד מעליא סוי אפי' דלא סהה שלשים דחליק לים בכן ט' כיון דרוב נשים חין מפילות ולרשב"ג ספקא סוי אפי' כנפל מן כגג או אכלו ארי כיון דמעוטא דמפילות סוי מטי חיישי' ליה כמו שכתבו בתוס' (בהחולין סס כ"ד סה) ובכי האי גונא סוא דאמרי' בפ' החולין דלריכה חליה כר' שמעון בן גמליאל דקיימא לן כוותיה ובאשה כסן אינה חוללת דסמטי' כה אדרבנן דאולי כתר רובא אבל בכן שמה ודאי בגמרו סימניו [ולא ססה דר' שמעון בן גמליאל ספיקא סוי כהא אפילו אשה כסן חוללת ולא סמטי' אדרבי דאמר כל גמרו סימניו] ולד מעליא סוא דהא לרבנן סוי נפל ולרשב"ג דקיימא לן כוותיה סוי ספק גמור דאף על גב דאפשר לחלות נמי בכן שבעה ואשתאי מ"מ כיון דלא סהה ל' יום אפשר דנפל סוא ואפי' דמפילות מעוטא יולדות לשבעה ואשתאי נמי מעוטא וגמרו סימניו לרשב"ג אין מולדאין מחוקק נפל סלכך אפילו באשה כסן חוללת מספק אפי' כספק בן שמה ספק בן השעה סוא דאמרי' כדיעבד דבאשה כסן אינה חוללת אבל לכתחלה או באשה ישראל אפילו דיעבד חוללת כרשב"ג ואפי' שגמרו סימניו. וכו' סדרך הכון בעניי'ס אלו סהסכים זו כרשב"ה ז"ל ורוב סחמירונס ז"ל. ואף רמב"ם ז"ל ספק כרבי דכל בגמרו סימניו סוי ולד מעליא אפי' בן יום אחד סקך כתב (בפ"א מה' מילה) שכן שמה סהיה שלס כשטרו ופירניו הרי סוא ולד שלס וכן שבעה סוא חלה שששסה כער כהב סוא ז"ל (פ"א מה' יבוס וחליה) סזכו דבין תורס אבל חמייס סחמירו להכריכה חליה כל שלא סהה שלשים וא"כ כנדון זה אס נהשוב אוחס כססה ולדות ססה ספק בן ח' ספק בן השעה אפי' שגמרו סימניו סבת כיון שלא סהה שלשים לריכה חליה לכתחלה וכדיעבד נמי באשה ישראל אלא שאס כהקדשה לכהן אינה לריכה חליה.

ועוד

אפשר לומר דבנדון זה אפילו נתקדשה לכהן לריכה חליה משוס דהוי ספק נפל אפילו לרבנן מדגריסין בפ' רבי אליעזר דמילה (קל"ו) אמר רבי פייבס ומח דברי סכל מח סוא כי פליגי כנפל מן כגג או אכלו ארי מר ככר חיי סוא ומר סבר מח סוא. ונראה מפרש"י ז"ל דלא דוקא פייבס ומח אפילו תלס ומח מודו רבנן ולא פליגי אלא במיתה סבאה לו ממקום אחר כנפל מן כגג ואכלו ארי וכ"כ הרב רבינו יונה ז"ל וכן כר"ס ז"ל. ולדבריהס סא דאמר רבא בפ' החולין דבאשה כסן אינה חוללת משוס דסמטי' אדרבנן כנפל מן כגג או אכלו ארי סוא אבל חלה ומח כנדון זה אפילו רבנן מודו ואס כן אפי' באשה כסן חוללת אלא שהרב אלפסי ז"ל סהמיטס להא דרבי מן כהלכות משמע דס"ל דפליג אדרבא דהא רבא סתמא סיה ככל ענין וגם כר"ז סלוי ז"ל סובר דרבי פייבס ומח דוקא אבל חלה ומח כרי סוא כנפל מן כגג או אכלו ארי ולדבריו סא דרבא אפי' בחלה ומח סיה ולדברי פייבס ז"ל אף כנדון זה סהא תלס ומח פליגי רבנן.

אבר

מה שראוי להספק כנדון זה סוא אס מה שנתברר בעדים שילדה לאחר מיתת הבעל שמה חדשים וכ"כ יום סוי קיס לן בגויה שכלו לו חדשו אס לא דא' סוי כלו לו חדשו סדבר ברור שאפי' לא סהה ח' בהוספאה שנה (פ"א ס"ד) הני' איזוהו בן שמה כל שלא כלו לו חדשו.

אבר - מלחתי לרמב"ן ז"ל כספר תורת האדם בענין האכל ח"ל תיזק כל שלשים

שארות ותשובות ריב"ש סימן תמו

שליש יום אחר מחבל עליו בין גמרו סימניו שערו ולפניו שלמים בין לא גמרו דהיא רש"ג אומר כל ששה שלשים יום בחדש אינו נפל הא לא שיהו ספיקא הוי ואם קים ליה בגווייה שכלו לו חדשיו כגון שנפל ופירש ונולד להשעה חדשים בין שלמים בין מקוטעין מחבל עליו בן יומא ע"ל - נראה שהוא מפרש כלו חדשיו המוכר בפרק רבי אליעזר דמילה ובפ' יולא דופן נמי גבי אבולת ונבי יבוס שכלו לו ששה חודשי גדולו אבל השיעי חדש הלידה הוא ולא חדש הגדול וההריון וכן יפרש כל שלא ילאו לו חדשיו המוכר בחוספחא שלא עברו חדשי הגדול וההריון דהיינו ה' ומשמע דסבירא ליה לרב ז"ל דלא קיי"ל בשמואל דאמר יולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעין והיינו מדאמר מר זוטרא אפי' למאן דאמר יולדת נט' אינה יולדת למקוטעין וכו' משמע מהאי ליטנא דלא קיי"ל הכי ואע"ג דשמואל מוקי מילתיה כחסידים איבו הוא דאמר הכי או תלמודא קאמר דשמואל מצי למימר הכי אבל אפשר דחסידים סבירא להו דיוולדת למקוטעין וכל שעברו ששה ילא מכלל נפל אלא שרובן יולדות להשעה גמורין. ומחידים סו מחקיין כל מאי דאפשר על דרך הרוב ולא חששו למעוט משום דלא אפשר כמו שלא חששו ליולדת לשבעה וכן לשוטה אחר השעה דקיי"ל דמשתיי עד חריסר ירחי שחא כדעבד עובדא רבה חוספחא והא דמוכח מר זוטרא טעמא דחסידים מדכתיב ויחן ה' לה ריון ריון בנימטריא הכי הוי רמז בעלמא הוא דסחא ריון הכי הוי ומ"מ כל שנגמרה יום ה' בחדש השיעי הכי ילא מכלל נפל דהא איכא נמי יולדת לז' שאין ימי עבודה כמנין ריון והיינו דמקסי סתמא בפרק החולץ אליבא דשמואל וחמתין שני חדשים ומחלה ומשחא היינו משום דכ"ע מודו דלא תפסא עד שיביז לה שלשה חדשים משו"ה מקסי סתמא כנ"ו ואי אמרת יולדת למקוטעין הקפי למאן דאמר אינה יולדת זה נראה לדעת הרמב"ן ז"ל וכיון דלענין אבולת השיב ליה כלו חדשיו אע"פ שגולד למקוטעין לענין יבוס נמי ודאי השיב כלו חדשיו דאי גבי יבוס הוה מחמתין להאריכה מליצה משום ספק נפל גבי אבולת הוה לן למימר נמי הכי לקולא כדאמרין בפ' יש בכור לגולה (מ"ט.) הכל מודים גבי אבולת דיום שלשים כיום שלפניו דמי מאי טעמא ספק אבולת להקל וכו' דכ"ע יולא דופן גבי מחמתין דהיינו בן יום אחד דתנן בחדא פומר מן היבוס והרי הוא לאביו כחתן שלם לענין אבולת מקפי בגמ' לימא מחמתין דלא ברש"ג דאי רש"ג הא אמר אי לא שיהו ספיקא הוי ופרש"י דאכולא מחת' מקפי כלומר דלרש"ג כיון דספיקא הוא לגבי יבוס הוה לן למימר דהיינו פומר לחמת' ולגבי אבולת הוה לן למימר דהיינו טוב לקולא ומתיר' בדקיס ל' שכלו לו חדשיו אלמא בין ביבוס בין באבולת מוקמיין בכלו חדשיו ותדווייכו בחדא מחתא מחמת' ואל"כ כגדון זה לפי סברת הרמב"ן ז"ל הרי כלו חדשיו ואינה לריכה חליצה כלל. וכיון שדבר זה לא מלאהו בתלמוד מביאר ואלו נריבין לחש ולבדוק בדברי הראשונים ז"ל אשר קטנם עבה ממחמתו ואם האמלאכים אלו בני איניש ומחם זה אומר בכה זה אומר בכה ובגד"ו אפי' אם נאמר דלא הוי כלו חדשיו אינה לריכה חליצה משום ספק גמור אלא משום חומרא דרבנן דהא באשחא סגן אינה חולצת בדברי הרב אלפסי ז"ל ובר"י הלוי ז"ל כמ"ס למעלה מעלה הרואה להקל ולהחמיר בלא חליצה הנם לו עמוד נטון הרמב"ן ז"ל שהוא כדאי לסמוך ולהשען עליו וכ"ס אש הוא שעת הדחק שהיבוס קטן או שהוא במדינת הים והמחמיר להאריכה חליצה לכתחלה לתוש לדברי כלם תבא עליו ברכה א' :

תמו. עוד רו על הענין הנזכר

האדרן נ"ר ראיתי דברך האחרונים ויהיו צפי בדבש למתוק חלתי מהם דיי וידעתי כל מעשיך לשם שמים ועם כל זה כדי לתת מקום לשלום אף בראותך מעשים אשר לא יעשו אשר ראוי לגעור בעושים ולסוכיחם היה טוב לקרוא לחכם שהוא להיות ידו אהך להסיר מכשול עון ולקבא בשופט עולה ושניכס כחמד טובים תוכלו לסוכיח ולגעור מבלי כודד כנף. וחי נפשי אפי רחמי בברגלוגה את מורנו רב רבינו נסים ז"ל כשהיה רוצה להוכיח על אי זה דבר מעלמו קאת מעבירי הקהל היו מתריסין כגדו ומכעלין עלתו ואם הי' לו שם כמה גדולי הקהל קרוביו בעלי בריתו אוהביו ותלמידיו וגם בגוים גדול שמו וכ"ס בישראל ואיך עשה בשוקי טוליעו"לה שכייה שם כשמטון בן שטח ואל תחשדני לא חלמין בדברין חליצה כי חי נפשי אפי מאמין בכל מה שאמרת כאלו ראו עיני אלא שאני אומר שטעם כל זה אין ענין להקפיד כי אם לא עשה לך כמו שעשו בני בתירה להלל מיראתו פן תעשה לו כאשר עשה הלל לבני בתירה שהתחיל מקטעין בדברים אין להפליא אם אינו ענותן כבני בתירה ומזכר צירושלמי דכתובות (פ"ב ה"ג) שרבינו הקדוש היה אומר שכל דבר ענוה ושפלות היה עושה וילתי מה שעשו בני בתירה להלל שכבודו לאחר לא יתן. ומעשה ישא כל אדם קל וחמור בעלמו ולא תחוש ואם הוא יהיה קפדן כשמואי היה לו ענותן כהלל וסופך תעלה מעלה מעלה שנאמר כל גיא ינשא. בדבר השאלה ידעת האדרן ג"ד שאין לנו לדון בדיני תורתנו ומלכותיה על פי חכמי הטבע והרפואה שאם נאמין לדבריכם אין חורה מן השמים חליצה כי כן הגיחו הם במופתיהם הכוזבים ואם הדין בדיני הטבעות על פי חכמי הרפואה שבר הרבה הטול מן הקלבים כי בחמת יפסו רובם ממות להיים ומחיים למות ויחליפו חי במת כי אין ספק בנטלה הכבד ונשאר בה כזית שאנחנו מכשירים הם יאמרו שימותו לשעתו וכן בתרומת צדי שמים ואחרים וכמה חמרי אחרים שאנחנו אוסרים כמו כל הסרסות וכל המראות הפוסלות בריות וכן בדיני

א' ב"י אפי' ס' קרו (ר' יוא ע"ה) ד"ה ובתבואת - וע"ה כ"ס ק"ג וס' ק"ד קפ"א - ופי' כמ"ס ס' י"ז סק"ו ופי' בביאור סבירא ו"ל אפי' ס' ש"א סק"א מ"ס ב"ז :

שאלות ותשובות רבי'ש סימן תמ"ח תנ"א קל"ט

גמרי'ם ודברי' כבוד' ס'ה לו לסכור' סגני' ימים' ומ'ה המלו' לו . ומ'ה שמאל'ה
 בפירוש' רש"י ז"ל שמפרש' קושי'ה בגמרא' לשמאל' מדקאמר' רבי' יהודה' אפי' כ
 בסוף' השיעור' ילד' דמטעם' שאפילו' הולדה' לתשמיש' גמורים' ס'ה זמנ' לילד'
 משני' ימים' נחמד' לא' מלא' זה' כלל' בפירוש' רש"י' שלט' שיעור' זה' על'
 קושי'ה בגמרא' רק' שמפרש' זה' לפי' דרש' בפירוש' סבריה'ה' מה' ר'ה' לומר'
 ואפילו' בסוף' השיעור' ילד' ובטעמא' אח' מן' ספיר'ה' סכומ' מבוחר' שמפרש'
 על' קושי' בלשון' סוס' חזני' ומי' סבר' ר' יהודה' יולדה' לפי' יולדה' למקומעין'
 דקאמי' ואפי' כהחלה' השיעור' ילד' והאמר' שמאל' וכו' ואפי' קשי'ה' לשמאל'
 ע"כ' ובטעמא' אח' מן' ספיר'ה' חזני' מפרש' דבר' על' קושי'ה' בגמרא' כי'
 אינה' לריכ'ה' פיר' . ובאמ' כי' נראה' עקר' הקושי'ה' מסיפ'ה' דקאמי' חזני' אינה'
 יולדה' בזמ' מבוחר' דשיעור'ה' גרים' ומחלה' החדש' כו' זמן' לילד' וכו' ול'
 כל' קיימ'ה' וביד'ושלמי' (יבמות' פ"ד' ה"א) כוכי'ה' מדקאמי' דיה' חדש' ולא'
 קאמי' שלשים' : וזה' אמרת' שהשפ'ה' יולדה' לחדשים' מקומעים' . ולפי' מה'
 שהבנת' מפרש'י' לא' יהיה' קשה' כלל' מדברי' יהודה' לשמאל' סברי' ילד' בסוף'
 השיעור' דקאמר' רבי' יהודה' ר"ל' שילד' בתוך' חדש' השיעור' בסופו' דהי' אחר'
 שנכנס' עשירי' ועברו' השפ' החדשים' של' שלשים' יום' כדברי' שמאל' לא' ס'ה'
 נוח' לה' ר' יהודה' קשי' של' חדש' ע' כלל' כיון' שאין' קשי' זה' מחדש' שילדה'
 בו' דקאמר' דיה' חדש' וא"כ' מאי' קושי'ה' לשמאל' סברי' לפי' סברתך' אפילו'
 שמאל' יוד'ה' דכל' שילדה' קודם' רפ"ה' יום' שהוא' ולד' קיימ'ה' הי' מצטוות'
 קודמות' הי' מנר' ז' ואחתי' וא"כ' שפיר' ישיב' ליה' רבי' יהודה' קשי' לכל'
 החדש' שהוא' אבל' של' חדש' שמיני' לא' . ואף' אם' ס'ה' זמן' לילד' לולד' זה' לפי'
 שאין' הקשי' נחמד' שילדה' בו' . גם' מה' שהרמ'ה' מחלה'ה' ופירשה' שהקושי'ה'
 היא' סיבי' איכפל' תנא' לאשמועינן' דינא' במלתא' דלא' שכיח' . חזן' מכבודך'
 שאינה' פירכה' סברי' רבי' יהודה' אומר' דעמו' בקשי' שהוא' חדש' אחר' ופי'
 בדבר' לסקל' ולהחמיר' ומפרש' כי'ה' יהיה' זה' כגון' שיקרה' כ' וכן' . ואין'
 להקשות' בנפון' זה' איכפל' תנא' לאשמועינן' אלא' בשונה' דבריו' סתם' ואין'
 מליאות' להם' אלא' בדרך' זו' רחוק' רחוק' מי' ימלא' כגון' ס'ה' דפי' סוכב'
 (מ"ו' .) דקאמי' סתמ' ס'ה' שומד' בטרון' וכו' ואקשינן' איכפל' תנא' לאשמועינן'
 כדברא' ערטי'לי' דליה' ליה' ולא' כלום' . וכן' בפ"ק' דקדושין' (כ"ז' .) דקאמי'
 סתמ' ולקאוח' אבנ' ככסי' שאין' להם' אחריות' ומקשינן' איכפל' תנא' לאשמועינן'
 מחט' וגם' כו' חירין' רב' אפי' מאן' לימ' לן' דלא' חלי' בה' מרגי'תא' דשיח'
 אלפ' זו' . גם' מה' שכתב' כבודך' דהשפ'ה' שגשג'ה' ס'ה' ומה' בעלה' למחר'
 וילדה' לשמונה' ושני' ימים' שאינה' מותרת' לינשא' דהלי' . שנתה' כשהיא' פרויה'
 דחלו'ין' בחר' רוב'ה' וחזקה' ליבוס' שאושרין' אותה' ולא' חלי' . כבר' ז' ואחתי'
 דהי' מנוכח' . חזן' מכבודך' דבר' זה' מבוחר' בסמול' סברי' לרשב"ג' דקיי"ל'
 טוח' כל' ששה' סולד' שלשים' יום' שיל'ה' מכלל' נפל' מותרת' לינשא' ואפי' ס'ה'
 בן' שמונה' ודחי' כגון' שגשג'ה' ס'ה' . ומה' למחר' לו' פירש' משום' דאמרין' בר'
 ז' ס'ה' ואחתי' ולדברין' ס'ה' לנו' לחוש' לזנות' דקודם' שגשג'ה' ולא' סתם' משום'
 רוב'ה' וחזקה' אלא' שאין' חולין' לעולם' בצואה' כל' שאפשר' לחלות' בעלה' אפי'
 על' כל' הרחוק' שאין' חושדין' בכשרות' . ועוד' דהשפ'ה' מזה' מה' שהפכה' כדי' שלא'
 תחטב' וזה' ברור' . ובפרק' אלמנה' ל"ג' (ס"ט' .) לגבי' כהן' שפחה' אח' בה'
 יכרח' לה' השפ' לזנות' דפטי'ה' ואפי' גבי' תרומה' שהיא' במיתה' ואפי' בדדימ'ה'
 מעלמ'ה' כרבה' בלישנ'ה' בתרא' דאחמר' סתם' ואפילו' באשה' שהיתה' שטויה' לכל'
 ואפילו' לכהן' זה' היתה' ביאתה' ביאת' זנות' וכ"כ' באשה' שהיתה' בחזקה' כשרה'
 שגשג'ה' וס'ה' ברשות' בעלה' שיש' לחלות' בזינת' בעלה' שהיא' בכשרות' ואינה'
 מחספכה' בה' . וכן' שיש' לומר' כאן' נמלא' ובאין' ס'ה' ולא' נאמר' שזינתה' קודם'
 לכן' . גם' מ"ש' שלא' נזכר' בפירוש' רש"י' ז"ל' נפל' בכל' אותה' סוגי'ה' באמת'
 בנטעמ'ה' אח' מפרש"י' כחוב' כדברי' שמאל' כלשון' ס'ה' ויולדה' בן' קיימ'ה' שאינו'
 נפל' חלי' לרפ"ה' וכו' ע"כ' . ובנטעמ'ה' האחרת' שהיא' שטה' קרה' אין' כתוב'
 מזה' דבר' והשט'ה' הארוכה' היא' שהיתה' בידי' מתחלה' . ומה' שהקשי'ה' למ'ה'
 לא' תרנו' שמאל' דאמר' כהנ' דהי' זה' בן' שמונה' כל' שלא' כנו' חדשו' זה'
 אינו' קשה' דמשנת' חסידים' מבוחרת' יותר' ועוד' שהיא' ממש' כשמאל' שאינה'
 יולדה' כי' אם' באותן' השלשה' לא' קודם' ולא' אחר' . ומ"ש' בשם' רבי'ע' ז"ל'
 דשמאל' : וחסידים' לא' דברו' אלא' למקומ'ה' ושעת'ה' וקרא' דהריון' סימנ'ה'
 ואחמכת'ה' בעלמ'ה' ס'ה' אין' לי' חדושי' כרי"ע' ז"ל' . ומ"מ' כרי' חכה' רואה'
 מדבריו' שהבין' דברי' שמאל' כדברי' שהם' בדוק'ה' לכל' הפחות' למקומ'ה' ושעת'ה'
 ולא' כדברין' ואם' כרי"ס' והאחרים' ז"ל' לא' סתמו' על' סבר'ה' זו' לעשות' מעשה'
 להקל' אין' להפלי' . וגם' שאפשר' שרי"ע' ז"ל' לא' אמר' אלא' שבזמן' ס'ה'
 אפשר' שהלד' למקומעין' ולא' יהיה' נפל' אבל' לא' אמר' שבשטור' זמן' זה' ולא'
 מכלל' ספק' נפל' אף' אם' מת' חזן' שלשים' כאלו' כלו' לו' השט'ה' חדשים' שלמים'
 או' שרי"ע' ז"ל' לא' אמר' רק' על' מאי' דס"ל' דלא' משתחי' ואין' קיי"ל' דמשתחי'
 כרבה' הוספאה' (יבמות' פ" .) ואמר' בן' ז"ל' סמך' על' מ"ש' בכתבי' הרשב"ן'
 מדאמר' מר' זוטרא' אפילו' למאן' דאמר' יולדה' לתשמיש' יולדה' למקומעין' משמע'
 ולי' לא' ס"ל' בדרך' הספקים' לסמוך' ככיוול'ה' בזה' ולא' על' מה' שכתבת' ומי'
 שיחפץ' לחלוק' עליך' יאמר' שגם' כרמב"ן' ז"ל' לא' כתב' כן' אלא' באבלות' להחמיר'
 אבל' לא' להקל' בחלי'ה' ואפי' חפשי' דקדק' ואח' האדון' כ"ר' רואה' להפלי'
 עיני'ו' בהמך' שגם' המחברים' ז"ל' שכתבו' בפ"י' שגריכה' חלי'ה' עד' שגדע'
 בודחי' שכלו' חדשו' ונולד' לנ' חדשים' גמורים' שאין' דעת'ה' כן' אלא' שכותבים'
 ספק' כונת'ה' ודבר' זה' אלו' אמרו' יבוסע' בן' נון' לא' ליימנ'ה' ליה' בשגם' הוא' בשר'
 וגם' אהנו' עיני' בשר' לנו' וכר'אות' אגוש' נראה' ואם' תראה' שמעלמ'ה'

מכס' כלכס' ואם' קבל'ה' נקבל' . ומ"ש' כי' לרוב' חפזי' לעבר' את' הסך' לא'
 דקדקתי' בשני' מקומות' לא' כי' רק' כי' לרוב' נחאי' לשלח' : שולחך' למען' חלוק'
 בדברך' ספיר'ה' במוטעמ'ה' כשהיא' דשרק' החולין' חשבתי' שבעט' החדשים' דבתרא'
 ושיני' אחי' דמתמ'ה' סרי' שמונה' חדשים' וחאי' ומכרתי' חדש' אחד' מן' הסכומ'
 אצ' ריבט'ה' והעמוד' הכף' לכה' שולח' כרגשתי' בעשותי' זה' וגליתי' לתלמידך'
 סגנון' ס"ה' יוסף' בן' מניר' י"ן' וכן' לתלמידך' אחר' כ"ר' משכ' בן' עבאסי' י"א'
 זה' שלא' בפני' זה' ונאמנים' הם' עלי' אם' לא' כזה' ימים' טרם' בה' כחבר' סגני'
 אחרתי' להם' זה' וחשפתי' אם' אמלא' הולך' דרך' גבולכם' למען' אכחוב' לכבודך'
 מה' ולא' מלחתי' וזה' אשחר' פני' כבודך' להעביר' הקולמוס' על' זה' מכתבי'
 הרשב"ן' מהלשון' המסחיל' וכה' דקאמר' גרים' מלחתי' בר' ז' וכו' . עוד' ועוד'
 נראה' שהדבר' מוכרח' ולא' יש'ן' באדון' באשלו' עולה' . אך' על' הפסיק'ה' האחרת'
 שהשפ'ה' עלי' אין' הפסיק'ה' חזן' מכבודך' דהיא' דרבן' שמשון' בן' גמליאל' שנייה'
 בחוספת'ה' דשכ'ה' (פ"ט' .) גבי' בן' שמונה' הרי' הוא' כאן' ואחור' לעלמ'ה' ועלה'
 קאמי' הי' זה' בן' שמונה' וכו' . רשב"ג' אומר' כל' ששה' וכו' . ואפי' דרשב"ג'
 מקרא' דפריון' כגון' י"ף' לה' וכלל'ה' כיוון' מי' מילחתי' על' ס'ה' דבן' שמונה'
 אחרתי' ואי' בגמרא' בפרק' הערל' לא' מצי' לאו'כחי' אלא' מפריון' ספק' ס'ה'
 לכו' לאחתי' כולה' מלמ'ה' דרשב"ג' ולסיומי' בה' שנאמר' ופריון' מכן' חדש' החדש'
 ולפרושי' עפי' ולא' לאחתי' סתמ' כיון' דקרא' אחרתי' במלת'ה' דליכ' לאו'כחי'
 מי'ה' מידי' ולדברין' כ"ש' שהוספת' לרשב"ג' חוב' כפריון' כגון' כל' ששה' שלשים'
 יום' אפילו' נשא' ופירש' ונולד' לשמונה' חדשים' מיום' באשוחי' . ומוליחין' ממון'
 מחזקתו' ולא' חלי'ה' בצו'ה' דקודם' נשואין' . סוף' דבר' כל' חלי'ה' בצו'ה' יבסקע'
 ולא' יאמר' . ומה' שלא' חמלתי' על' השפ'ה' לפסול'ה' לכסו'ה' לפי' שרז"ל' לא' חשו' לזה'
 לפתח'ה' רק' בנתקדשה' כדי' שלא' יוליא'ה' מתחת' בעלה' כהן' ואף' לאחר' מיתה'
 בעלה' כהן' כרמב"ם' ז"ל' שגריכה' חלי'ה' קודם' שגשג'ה' לאחר' ואחתי' רואה'
 לעיני' השמש' דעת' כרי"ס' וחבירי' ז"ל' שגריכה' השט'ה' החדשים' גמורים' ודעת'
 כרמב"ן' ז"ל' המקל' לכו' בפירוש' אחר' אלא' מכלל'ה' אחר' . ס'ה' ס'ה' רואי'
 לפסוק' דק' להחמיר' ולכבודך' לא' ראי' ויאלחי' מגדרי' אבל' כחבתי' כי' מי'
 שיראה' לסקל' יש' לו' חיל' גדול' להמוך' עליו' והראיתי' פנים' שאפשר' לסקל'
 וכתבתי' שהומרה' דרך' ברכה' . ומי' נפשי' גם' לך' האדון' כ"ר' ס'ה' ראי' לומר'
 כי' היא' מותרת' גמורה' לדעתך' אבל' שלא' תחירנה' לחוש' לדברי' חזקן' לכבוד'
 כדברי' רבי' על' רבי' יוסי' ואפי' דאלו' רבי' יוסי' קיים' כפוף' ויושב' לפני' רבי'
 ס'ה' ובה' בעלה' מהלוקה' . ומה' האדון' כ"ר' כי' לא' שלחתי' בצרל'ה' לבני'
 י"א' יודיעני' מה' כ"ר' האדון' קרסק' כ"ר' אומר' בדבר' זה' ולא' גליתי' לו' דעתי'
 והודיעני' כי' דעתו' דבפ"י' שלמים' . ואח'ה' דע' לך' וכגני' מור' וכחב' השוכס'
 לידיד' הסבון' . חתך' י"א' כאשר' לוי' בקרס' אף' בעקר' סדון' לא' אוסיף'
 ולא' אגרע' כי' לא' נכון' .

תמ"ח בלשי"ם . לרבי יהודה איסקריה י"א

קשה' עלי' מאד' אשר' ופסידתך' אבל' מה' לעשות' יש' לה' להפסיק' ברב' או' במש'
 המקום' ימלא' הסרוק' ולא' חלמ'ה' זמה' שאבד' לך' וזמן' מקום' לשלם' כי' ראי' לכל'
 הפסול' ובזמן' לנקט' שלום' ולרדפו' ולהיות' מעביר' על' פדויות' וכבר' דרשו' רז"ל' (ר"ה' ז')
 למי' נושא' שון' למי' שטור' על' פשע' וכן' אמרו' ז"ל' (כ"ק' ז') להיות' מן' הנדחים' ולא'
 מן' הרודפים' ואם' העומדים' עליך' מאט' להשלים' אתך' אל' תחמר' בהם' דום' לה' והאחולל'
 לו' כי' לא' ימן' לעולם' מום' לנדיק' וכן' כאשר' בה' חזק' שנגנך' ס'ה' לו' סיי'ת' אה' סוף'
 והיי'ה' מנישו' לפי' ראשי' הקל' י"ן' וקובל' עליו' על' הפשע' אתך' ופי'ך' הולכות' בקרב'
 או' היו' עיניך' רואות' ואניך' שופט' אף' סיי'תי' מדבר' קשות' אהו' למען' יהיה' שלום'
 באחרונה' ואם' וכב' כפוס'ה' אבל' בזולתך' מה' יועיל' ויהי' אומר' באולי' דברים' כנגדך'
 ומרבה' עליך' השמה' ואין' מי' יביישנו' על' כן' לא' עלה' על' לבי' לדבר' אהו' מדברין' מעוב'
 ועד' רע' ואלהים' יני'ך' מרי' ע'ם' וישפוט' שלום' לכם' .

אשר . שאלת' מה'ו' אבוי' סך' ורמזי' בך' . סך' ובדן' שמו'ה' מקומות' סם'
 ובאגוזים' שנפרך' השבות' מאד' וכן' רמזים' שבמקום' בך' וע"כ'
 מפני' חשיבות'ה' אין' בעלים' אם' הם' אסורין' ומתעב'ו' ע'ם' אחרים' של' סת'
 וכן' סוכרו' עמ'ה' חכמים' (ערלה' פ"ג' מ"ו') מיני' ירקות' . חשבון' שאין'
 בעליו' ואסורין' הערובת'ה' בכל' סך' וזה' אמרו' אם' לערלה' ערלה' כו' .
 שבאגוזים' ורמזים' אם' הם' של' ערלה' אסורין' הערובת'ה' כי' אסור' ערלה'
 נוכח' כהן' לפי' שהם' פירות' האילן' ומיני' ירקות' . חשבונים' ח"ה' להיות'ם' אסורין'
 מפני' אסור' ערלה' כי' אינם' פירות' האילן' אבל' אפשר' שהיו' אסורין' מפני'
 כלא' הכרם' כלומר' ארצו' לכל' הכרם' .

תמ"ח . שאלת' למ'ה' סחירו' נוח' טעם' לפגם' . מפורש' במסכת' פ"ג'
 פרק' אחרון' (ס"ז') דמנבילה' גמרי'ן' לה' דמדקאמר' רחמנ'ה'
 גבי' נבל'ה' לגר' אשר' בשעריך' חתונה' ואלכל' ילפי'ן' דלא' אסרה' תורה' אלא'
 נבל'ה' הראויה' לגר' אבל' אם' נפסלה' למאכל' אדם' מותרת' ומשני' זה' סחירו'
 חבשיל' שנחשב'ל' בכל' אסור' כל' שאינו' בן' יומו' דקיס' לכו' לרבנן' כשהאסור'
 אינו' בעין' אלא' שהוא' בלוע' בקדרה' כשהוא' נפלג' בחבשיל' נוח' טעם' לפגם'
 הוא' כיון' שאינו' בן' יומו' . אבל' בן' יומו' נוח' טעם' לשכח' ואסור' ואפי' בשאין'
 הקדרה' בה' יומא' לא' סחירו' אלא' בדיעבד' אבל' לכתחלה' אסור' לבשל' בה'
 כדאמרין' סתם' (ע"ו') גזר' אמו' בה' יומא' והשקלים' המאוסים' כגון'
 זבובים' ויוחסים' אע"פ' שנפשו' של' אדם' קשה' בהם' ומאוסים' הם' החורס'
 אסרם' כל' שהם' בעינים' אבל' אם' נתנו' טעם' בחבשיל' בדיעבד' החבשיל'
 מותר' דנותן' טעם' לפגם' מותר' ה' .

תנ"א . שכתב' רש"י' ז"ל' בסדר' ויקרא' (א' ב') בריית'ה' היא' בת"כ' ב'
 ופירושה' כשהוא' אומר' למעט' אם' עולם' קרבנו' מן' סכר' שאין' ח"ל'
 כלומר' .

[א] ג"י' יו"ד' סס"י' ק"ד' וע"י' בשו"ע' ע"ס' ס"ג' ונפ"י' סק"ו' : [ב] וכה' במנחות' (ס' .) ובחמורה' (כ"ט' .) .

שאלות ותשובות ריב"ש סימן הנאתנג תנ

כלומר שלא הים לרין להשיטנו דבר שהרי כחוב למעלה מן הכרך ע"כ יש לנו לומר שבה להוליא את ספרה וכן דורש ה"ל להוליא את הנוקבה ובעבור האמר פירשה בארזת בעלזאך שאין ת"ל כלומר שלא היה לרין שהרי כבר נאמר וז' למעלה ח"כ י"ב לכו למעלה עומפוס י"ב מהפורה של לרין הוא הקרקע החופרין ממנו לרין שהוא הל"ם ושושים מן העפר שהוא כלי חרס ובולעים הרכב ב"ן קנקן וחבית כלי חרס סס על סתם ומנמיסין בקן יין לקיום ולפאר שיש ח"י זה שנוי בנורחא וכוונא ג"כ מרש"י ז"ל בפרק נמש טומנין במסכת שבת (מ"ח) שהוא קנקן ומחאה שם שהוא כלי שאינו מנוסח למעלה ב"ן וכן נראה שכולל בין של חרס בין של פן אלא שמשה נודח בנחשין וקנקיים (פ"ג כ"ט) הוא בקנקיים של חרס גם כן שייך חבית אלא שהוא קטן ממש כמו שאמר בב"ק פרק המניה את הכד (כ"ז) פתח כד וסיים בחבית הא קמ"ל שייך כד היינו חבית למי נפקא מינה למקח וממכר ומוכח הים שהחבית גדול וכד קפן וכן בפ"ג ממשכס י"ט (פ"ה) יתנה כח ראשונה אחר הל"ם בעלי פססין יתנה כח שנייה אחר הל"ם בעלי חביות יתנה כח שלישייה אחר הל"ם בעלי כדן יתנה כח רביעיה אחר הל"ם בעלי לגינין - נראה שפססם היא חבית גדולה ושהחבית אינה גדולה כמוה וכן ויתר קפן מן החבית - פ"י ב"ג מרוקמת היא מלשון רוקמתו בחמהיות ארץ שהחמיל להיות אפרוח ט"ר ממנה וזו אפרוח כל הבינה שהיא פ' ג"ם - מותר מן הסורה זה כיון שהוא על החלומן ח"ן זה דם בליה אלא דם האפרוח שהחמיל להפרכס אבל בשיה על החלומן אינה דם אפרוח אלא דם בליה וזרק את הדם משום מרחית שנין ואלה היא שאר לדעת בגאונים ז"ל - פ"י שומשמים הוא מין קטניה שקרין בלרנו גיגולי והתם קורין אלגריאה - פירש פריגין הוא מין קטנית עשוי כמו רמון וכווה מלא ארע כמו שומשמיין וקורין לו בערבי כש"ש כך מפרש בפרק ורש"י ז"ל פירש שהוא מין קטניה ובל"ו מח"ק וכן בספר מין קטניה הוא - מה ששאלת מכו פרמילי"ל וואראש"ל ח"י מבין בלשונם ואיני יודע למה התם קורין פרמילי"ל וואראש"ל והם עושין פת מהם הם ממיני הקטניות אשרי שאינו מחמשה כמינים של דגן :

תגא מה ששאלת על פ' וקמן אם מתקדשין לי לחמלה - רבו בה הדעות ואמנם רוחה אי דברי כר"ם ז"ל שלא בתיור לחמלה כי הם גדולים כלם ד' שכ"כ (בפ"ה מהלכות הפלה וברכה בבאים) וז"ל וכ"ל היא הפלה הלובר יהיה אדם מחמיל בקול רם וכל שומעין ואין עושין ק צפוחה משפרה גדולים וכוו חורין ע"כ דס"ל לרבי ז"ל דכי אפסיקא בלכתא (בברכות מ"ח) כרב נחמן דאמר קמן היודע למי מצרכין מומנין עליו דוקא בצרכת זמון הוא שכן כהנ' (בפ"ה מהלכות ברכות) קמן היודע למי מצרכין מומנין עליו אש"כ שהוא כן שבט או כן שמנח ומלכרך בין למנין שלשה בין למנין עשרה לזמן עליו ע"כ - נראה מדבריו שדוקא לזמן עליו לבד הוא שמלכרך ובשם הראב"ד ז"ל שלא נאמר אלא לזמן עליו בעשרה אבל לזמן עליו בשלשה לא מלכרך עד שיביה גדול בשנים ויביא שתי שטרות דלזמון של עשרה הקלו כמו שהקלו בו בשבעה שאכלו פת ושלשה שאכלו ירק שמלכרסין ובזמן של שלשה בעינין שיאכלו כל אחד בזית פת וכן הוא בבבליה רבה - ומ"מ אפילו לדברי המחירין בחפלה לרין שיהא בן דעה ויודע למי מצרכין ולמי מחמילין שיהא בן השע או בן עשר כמפ"כ ה"ר אלפסי ז"ל או לכל הפחות גדול מבן שש אבל קמן מבן שש אפילו הוא חריף ויודע למי מצרכין ולמי מחמילין אינו כלום שהרי לא הגיש לעונת הפשוטות וכוו הוא כמי שאינו בן דעה ה"ל גאס נחמך יצחק בר רבי ששת זל"ה :

תגב שידור ריב"ש יצחק רפאא ניר

החכם ר' יצחק ישי ה' הלכה במאך ומריבי עם ודכה לשון יליך וישמך בגיטני כתך ביקר ושמחתי בו מאד ששתי כעל כל בון צדיעי שלומך יפרה ירבה - עיינתי בקונטרס טענות בעלי דיןין ואשר להם הריב ומחיתי בו לרוב הטעיות אשר בו ולו היה ספר חודה היה עפון נניח כי יש בו יותר מד' בכל דף ודף - נפלאחי על קהל נכבד כמוהו ועדה כלם קדושים איך לא יחטו אל לבם לטכור להם סופר יודע ספר לא יאח מחתה ידו דבר שאינו מתוקן כי בחמת הסיותי חם על כבודם לא חביתי לכרואם הקונדנם כהוא לאיש זלתי בעיני הלוואה הכתובה בלעני שפה ובלשון חתרה כרואייהם לנכבדים אשר פה אשר הם בקיאים בלשון ערבי המנינים בכל מלת בלשון שהוא בדקדוק לא הבינו דבר מן הלוואה שהיה להיוחס מלאה שנוסים ועשיות והיה בעיני כדברי הספר החתום וכן היתה בעיניהם - בעיני הפסק דין נחה בריב האגשים הסם או יעלה לחתו יפה דעת יפה זכות יפה חייבת - יהודה קב"ל מל"א ראוי שייהי נאמן במה שבידו ממה שבינו בחוספחה דפ"ק דמליעא וכוונא בגינין פרק החקבל (ס"ד) הודעה בעל דין כמלה עדים ושליש נאמן מניהם זה אומר כך וזה אומר כך שליש נאמן וכ"כ זה כשבעלי דין מודים שנטשה שלישי אבל כנדון זה שהבעל דין טפר שלא נעשה שלישי אלא בפקדון בה לידו אינו נאמן זה אינו מדאמרינן סתם כפ' החקבל נבי גט שבי"ל שלישי בעל אומר לפקדון ושלישי אומר לגרושין מי נאמן רב סוגא אחר בעל נאמן דאם איתא דלגרשין יסביה ניהליה לדידה כהו יסבי ליה חכ"ה חכ"ה אחר שלישי נאמן דהיא סימניה ופסק רב אלפסי ז"ל כרב חסדא מומקשי' בגמרא להדיא סתם נבי הכיה דבעל אומר לגרושין ושליש אומר לגרושין והיה אומרת נתן לי ואבר דאמר רבי ויתן חוי דבר

שנכרוך והין דבר שנכרוך פרוח משנים ומקשיין ולהמניה לשליש ומחליון מי קא נפיק גיעת מחוטי יהיה דלכמניה חלמה דין הוא שהשליש יהיה נאמן כל זמן שהשלישית יוצא מתחת ידו ו] ואפילו רב סוגא לא קאמר אלא מקום שמה דאם איתא דלגרשין יסביה ניהליה לדידה כהו יסבי לה משום דמיירי עון שהיה וכוו כס נשיר אחת כמו שפירש"י ז"ל וכן התוס' אבל כנדון זה ליכא למימר האי טעמה אש"כ שהיו נשיר אחת הטותן והמקבלים לפי שכיון שאם עמד חורר לא היה כרוך להח' כעתנות למקבל' ולמכור בידם מהיית וסיה מחמין לא השליש אבל בענייני שלישי קבלה כמו שפירש"י ז"ל שמעשיו היה מנוגדת גמורה מכיון שהגיע כנפ ליד השליש חלמה הפילו כיכא שהבעל דבר מומן שלא נעשה שלישי ופחותה פקדון בה לידו אש"כ שלישי נאמן אש"כ יש להו עדים שמחשיק את השליש וכ"כ בספר החרות - ושור ראייה מדאמרינן במסדרין פרק זה טורר (ל"א) שהיה לחתה דנקל שפדה מחוטי ידה חתמה ידענה כהא שפדה דפירשה כוה סימנה רב נחמן מנו דחי בעיה קלהיה ובלישנא בחרז חמרינן דאש"כ דכוחוק השער צ"ד מסימנה כיון דחיביה קלהיה קודם שכוחוק צ"ד ורב נחמן דאמר בהכוה לישנא כיון דלחזוק נבי דינא חי בעיה קלהיה לא חמרינן בה חחוכח מלחגי' כמפון שיש עליו עדים יחסיים בחותמו חין עליו עדים ויואל מהחית ידי שלישי או שיהא לאמר חתום שטרות כשר אלא שלישי נאמן ולא שנה בשטרות ולא שנה במלמללין לעולם השליש נאמן דהא בהיה דכודלה בעל דין כמלה עדים והשליש נאמן משנים חמרינן פלה צפרק החקבל וכן בגיטין דמפרש לה רב סוגא וכן בגיטין ממון ובברייה חמרינן חניה ככדיא וכן בשטרות חלמה מחתית גופה לאו בשטרות היא אלא במלמללין ושליש נאמן כל זמן שהשלישית יוצא מתחת ידו אבל חין שלישיה יוצא מתחת ידו חלמ' שהוליא כממון או בשטרות מהחית ידו אינו נאמן כשליש לומר כנגד מי שהממון פחה בידו או שהוא בחקתו חבל כרי הוא כעד אחד דעלמא ומחייבו שטעה כדמסיים פלה בחוספחה - ולענין הלוואה איני מבין בה דבר ומ"מ נראה מחוק הפעטם שאין בה אלא עד אחד ולכן כיון שהבעל דין ספר בה חין כאן עדה ואש"כ דכ"ה שכיב מרע לא בעיה עדים דדכרי שכיב מרע ככוכין וכמפורין דמו זהו כל שהורשין מודים שכן טה שכיב מרע חבל קון שיש כשיה כדבר חס ספר שמעולם לא טה כן עכ"פ לרין הסוליא מהם לפדות ולרהיס גמורס וככהן חין כי אם עד א' ואינו קם אלא לשבעה ואפילו לשבעה יש מחלוקת לגאונים ז"ל שיש חומרים דעד ח' כשטר לאו כלום הוא אש"כ הם חתומים שנים בשטר ולא מלאו לקיים כי חס כהן יד' חזה וכדתיור חיה מן היורשלהי - ויש חולקין וחמרים דלעולם קם לשבעה וחפ"י הוא חתום לבדו בשטר דכל מקום שהים מחייבין אותו ממן אחד מחייבו שטעה וזה דעת רמב"ן ז"ל ואינו רוצה להכריך צדק שהוא מחלוקת קדומה ושור שאין הפגלי מסכים :

תנע למוקדמי קהל נאקה יין

שאלתם לאה נדרה ואסרה אפר על נפשה לבל תנשא לשום אדם כי אם ברצון ראובן אחיה ושרה אמה בהפכה אתה עתה לאה הנזכרת לקחה קנין וגשבעה בתורה לינשא לשמעון וראובן אחיה הנזכר מסכים בדבר וגם הוא נשבע ולקח בזה קנין כמוה ושרה אמה בסבת אחיה וקרוביה או בסבת מה אינה מורה בדבר בפיה ובשפתיה בפרסום אבל כשמדברים עמה בהחבא מורה ומתרצה בדבר ואומרת כי כשר הדבר בעיניה אלא שהיא סתירה לנפשה לומר כן בפומבי פן ידע הדבר בעיני אמה ואחיה אשר היא יושבת אתם בבית ועל זה נפל מחלוקת בין חכמי עירכם סתם אומרים דמני בשאלה לחכם אחר שנדר שהותר מקצתו הותר כלו (ומיני ס"ו) ואע"פ שזה הגדר אי אפשר להיות נדר לנצרי באשר תלה על דעת שניהם בהסכמה אחת אבל מ"מ מאחר שהאחר מורה יועיל להיות נחר על פי שאלת חכם - ועוד כי לאה אומרת כי באותה שעה אשר קראו לפניה שמר האמר לא הבינה כל כך ובאשר באותה שעה היה תחת ידם והיו מסיימים אותה בדברים לא כן ועתה מתרצת בדבר לפי זה השאר ענוה ואמה באולי תשיא אותה לפי שאינה הנק' לה וסענות אחרת כאלה רבות עמה ואחרים אומרים כי אין להחיר ע"פ שאלת חכם באשר תלתה נדרה ואסרה באחיה ואמה יחד ואפילו האחר מורה אינו מספיק ולא כפי בשאלה לחכם - עוד שאלתם שיצא קול שרתיוהי בבר שלשה בני אדם ועל זה אומרים שהותר הגדר ואע"פ שעשו שלא כהוגן ופיהם אומרים דלא הותר כלל ובקשתם להודיעכם דעתי בכל אלה :

תשובה כדבר נדר שלפי לשון הנדר לרין שיסכימו שניהם כהסכמה אחת ואין הסכמה אש' לבדו מעלה ומורידה ככתר זה ואין ענין לזה נדר שיותר מקצתו כותר כלו כלל דהתם הוא כחומר קונס שאיני נכה לכלום וכותר אחד מהם ע"י חכם כותרו כלן כיון שכלן נאסרו כנדר אחד אבל כנדון זה הנדר לא כותר כלל לא מקצתו ולא כלו חלמ' שהאחד מסכים ואין הסכמתו מספקת לפי לשון הנדר - ואש"כ כנדר שהותר מקצתו ע"י חכם כהנ"ל דדוקא כשהותר ע"י פחה שדומה קלח לנדר טעון וכיון שיש טעות כנדר בעל כלו אבל כתיורו כחט"ה חין כל הנדר נחר חלמ' מה שמתחרט בו בלבד ואע"פ שהתוס' חולקים וחומרים דאפילו כנדר כחט"ה כותר מקצתו כותר כלו כיון דחכם עוקר הנדר מעקריו ככל ענין מ"מ כלם מסכימים דדוקא בעינין שקלמ' הנדר נעקר מעקריו אבל בצלמ' זה לא ומעטם זה חמרו דאם חמרינו או נדו עשרה בני אדם והחירו אחד מהם הוא מותר וכלן חסורין וכן בהפדת הבעל חס ספר נדר חשמו כמקלה לא כותר כלו דקו"ל (חצר כ"ב) בעל מיגזגיין ואין עוקר מעקריו :

כא ונמוכה הפקדן עם : ד' כ"י חיה ס' ל' נכסד"ה ואלו - ש"ס עם ס"ד : ס' כ"י עם נכסד"ה קל"ט ח"י - ש"ס עם ס"ו : ו] כ"י חש ס' ל' ניה ס"ב - ש"ס ס' כ"י חיה ופ"ס כ"ב ש"ק"ה :

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תנר תנה תנו

קמ

ומה ששאלה עוד אם אפשר לעשות אחרת דל"י בזה שמוסר אדם לחברו מחתימה ידו נראה שש"ס סברו בפרק גט פשוט (קפ"ב): נכסיה דכוליה עליו כתב ידו גובה מנכסים בני חורין שאלו בגמרא (קפ"ו) כוחק כתב ידו כ"ד מכו' כלומר אם גובה אפילו ממשועבדים וכוחק כתב ידו כ"ד היינו שכתוב בו הנפק ומסקנת הס"ס דאף כוחק כתב ידו צביה דין ח"ו גובה אלא מנכסים בני חורין וא"ל כוחק בו הנפק ה' שהינו מעלה ולא מוריד אלא לענין שאינו יכול לטעון מזויף הוא וכ"ל שם בבבא בתרא רבינו מאיר הלוי ז"ל:

נאקה לרבי זרחיה בן דאוד ולרבי שמואל אלמשנינו יצו **שאלת** ראובן רוצה להוציא ויזין מכתלו ליהודי ואחד מבני הכבוזי יהוא רוצה לעכב עליו סחמת שאומר שדמבוי יהוא צר ובדתי רחב ולזה לא היה שם מעולם ויזין יוצאין לחוץ וגם שויק ראובן בהוצאת הויזין לזה המעכב עליו מחמת ששומכי ונפשי הויזין יהיו סבוכים לבותל זה שכנגדו וברית מצר סוחף יניע הדלק מודר לבותל ויזיקו וגם שרוצה לפתוח הדנות שם ויזיק לזה שכנגדו בדיוק ראיה לפי שיש לו שם כבר חלונות בכותלו וגם שבעת גשם שחף זיק לנכנס בפתח ביתו של זה שכנגדו הדין עם מי:

תשובה משנה שלמה סיני כ"ב פרק חזקת (ס"ו) אין מליאין ויזין וגזוזתרות לרשות הרבים אבל אם רצה כונס לתוך שלו ומליא ומבואר הוא בגמרא שם שבמבוי בני מבוי מעכבין עליו ולא חזר שאינו מן המבוי אבל בר"ר ר"ל סבא מבוי משולם לשני ראשי וכו' דרך לרבים אפילו חזרים שאינם מן המבוי מעכבים עליו אין לר"ך לומר אותן הסמכות לו ודרים בשבועה וזה מהצד שם משבועה דרבי אמי דא"ל לכהו גברא דידי למבואה משיק מחלי בני מבואה דידך לר"ס' משיק מחן מחיל גבך אמנם כחוב בהלכות שזכו למטה מגמל ורבו אבל למטה מזה השעור יכול להוליא ונראה שלמדו זה מדין חילן הטעם לר"ס' שגוד שם (כ"ז) זה השעור והט"פ שאין הכדון דומה לראש כבר סורס זקן גם הרמב"ם ז"ל ק' כתב (בפרק י"ג מהלכות חזקו ממון) אמנם כתב ובלבד שלא יאפיל הדך של בני ר"ס' וכל שכן אם יוליא שופכין ומזיק לבני מבוי שיכולין לעכב עליו ואין לר"ך לומר מדין היוק ראש שיעכב עליו שכנגדו מלפחות חלונות כנגד חלונותיו עד ירחיק בכדי ששור שלא יזיקו ולזה הוא מבוואר למטה מגמל ורבו כל אדם יכול לעכב עליו וחף מי שאינו מן המבוי סבא וכן למעלה משעור זה אם הוא מזיק בשום דבר לר"ס' אם מפני שמאפיל לסם הדך אם מפני היוק חזר כגון ששופכין באמצע הדך וכיוצא בזה אבל כל שאינו מזיק לעזרים בשום דבר אין מעכבים עליו מדין בני ר"ס' אבל הסמכות מעכבין עליו אם מזיק לסם ביתו או יסלק היוקס ו]:

תנו שאלת ראובן ושמוען קנו סכותית א' בית ועליה לאמצע וחלק כל אחד מהם סבואר ועתה בנו כל אחד בחלקו וחדשו הבנין והוא ראובן בנה בית ועליה יפה מאד בבנין נאה מצוייר וסכווייר ושמוען בנה בית ושתי עליות ואין הבנין נאה כמו האחד ועדיין לא עשו המחיצה שיש להם לעשות ביניהם ושמוען התחיל להשתמש בבתי שלו ובדליק שם אש לקדרתו ומשחיר בתלי ראובן ועל זה ראובן בקש מהדיינין יצו עליו לבל ידליק שם אש עד יעשו המחיצה בין שניהם ושאלת אם הוא מודר שיעשו לו הדיינין זה הצווי:

תשובה השמרת כותלים צבית חדש היוק הוא אט"פ שבשאר בתים שאינן חדשים אינו חסוב היוק כדמשמע בב"ב פרק כ"ד הרגל (כ"ו): גבי סדר בחצר חברו שלא מדעתו בחצר דלא קיימא לאגרא ונכרה דעביד למיגר דכו"ל זה נכנס זה אינו חסר דסקלין ופריקן הס"ס אי לר"ך להעלות לו סכר או לא וכשיקן למשטמה מדרבי יבוסה דלמר גבי הבית והעליה של שנים שגפלו חזר לו בעל עליה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה כרי בעל עליה בונה את הבית ויושב בו עד שיתן לו יולאוחיו רבי יבוסה לומר חף זה דר בתוך של חברו ולר"ך להעלות לו סכר ש"מ זה נכנס זה אינו חסר חייב ודחיק שאני הס"ס משום שמרידותא דאשיחא כלומר שניה היא מכאן בתים דכיון שהוא צבית חדש זה נכנס חסר חסר הוא מפני שמשחיר הכותלים בדירתו ולא מגלגלין עליו את הכל ואפילו רבין לא פליגי עליה דר' יבוסה אלא משום דצבית לעליה משחבד אבל כולי עלמא מודר דשמרידותא צבית חדש היוקא הוא וכיון דהיוקא הוא אם היוק חברו בשבשחיר כותל ביתו החדש בעטן אשו חייב לשלם אט"פ ששעה קן מחללה ברשות והרחיק מה שר"ך לרחיק כדחזק בפרק לא יספור (כ"ו): לא יעמיד סגור בתוך הבית ח"כ יש על גביו וכו' ואם היוק משלם מה שהיוק וכיון שכן יכול אדם למחות בחברו לכתחלה מלקבוע אש המשחיר כהלי ביתו החדש בעטן הולא ממנו וכ"כ רמ"ה ז"ל דכי אמרינן (שם כ"ג) דקטורא לית ליה חזקה דוקא דמזיק לאינשי בגופייהו אבל אי לא מזיק לכו אט"פ דמטי לבייתיה ומשחיר לאינשיהו היוק בגוף לא הוי אלא היוק ממון ואיח ליה חזקה ומיכווה הא נמי לכתחלה מני לעכב דהיוק ממון ודאי כוי עכ"ל אמנם בגדון זה שאינו כי אם עשן קדרתו ויש לסם לבנות המחילה המסלקת זה ההיוק והוא רחוק שבזמן מועט שהצבנה המחילה ישחיר הכותלים עשן מועט כזה נראה שראוי ל"ד לכופו לבנות המחילה ולא ימנעו מהשתמש בצביתו דומיא דמאי דאמרינן בפ' המדיר (ט"ז) גבי האומר איני

כל שכן בגדון זה שאין כאן חצר כלל וכרי זה כחומר לחברו קובם שאינו נכנס לך עד שחזק לי מנה שאם נתן לו דינר לא הוה צביל זה והמזכיר בזה נדר שכוהר מקלחו הוהר כלו טפוח גמור הוא בידו ה' אבל ענין שאלה זו תלוי בצדד אחר דמי שגדר להועלת חברו אין מחירין לו אלא בפניו דהניח בגדרים פרק רבי אליעזר (ס"ה) המודר הנאח מחברו אין מחירין לו אלא בפניו ויליף לה מדכתיב ויאמר ה' אל משה במדן וגו' אמר לו הקב"ה למשה במדן נדרת לך וכהיר נדרך במדן דכתיב ויחל משה ואין אלא לשון שבועה וכו' ובידועמי (שם פ"ה כ"ד) נחלקו בטעם דבר זה כי יש מי שמפרש הטעם מפני שבועה כלומר שיהבייש ממנו ממה שגדר לו להנאחו ועכשיו מהחרט ומבקש שיחירו לו והיכא מחן דמפרש הס"ס טעמא מפני ההבדל כלומר אם יחירו לו שלא בפניו לא ידע חברו כשהוה וכשהיה אוחו נכנס ממנו יחשדנו בשובר על נדרו וכסמימו כל המפרשים ז"ל דגדר כהוא להועלת חברו ולהנאחו דומיא דנדרו של משה ליהרו וגדרו של דרביהו לנכודנלר אין מחירין לו אפילו בפניו אלא מדעתו ומרצונו אבל לא בעל כרחו אלא דכל כהוא מדעתו ומרצונו מחירין לו שלא בפניו ומודיעים לו הסדר וזה די למחן דאיה ליה דטעמא מפני ההבדל ולמחן דאמר טעמא מפני שבועה לר"ך ג"כ כן ביכוס בפניו ומדעתו כדי שיבטיש ממנו בגדון זה ג"כ כיון שגדרה להועלת אמה אין מחירין לה אלא בפניה ומרצונה אלא שיש להקל בגדון זה מטעם אחר שכחב הרשב"א ז"ל בגטין פרק השולח (ל"ב) צבס ר"ה ז"ל דדוקא בגודר להועלת חברו מפני טובה שעשה לו כמשה עם יהרו במפני שבועה ה"ה נחן לו בחו וכלדקיהו עם נכודנלר אבל [בזולת] זה מחירין לו לכתחלה שלא מדעתו וכה"ה ראיה מהכ"ה דכוסה (ל"ו): דא"ל פרעה ליוסף זיל אחשב אשבעתך ואמחי לא חכרה ליה אין מחירין לו אלא בפניו ואט"פ שאין זו ראיה גמורה ויש לי לדון עליה וגם שלא כסמימו בדון זה כל הא דוניס ז"ל מ"מ כדאי ס"ר ר"ה ורשב"א ז"ל לסמוך עליהם בגדון זה שהאם עלמה חפלה בדבר אלא שירחם לומר קן צפרוס מחמת קרוביה גס שיש כאן לז מלוה וכהו בהוספות דלדבר מלוה מחירין אפי' לכתחלה ומפני זה כתיבו סנהדרין לדרקיה לפי שהיה מנעור ביותר בשלא היה יכול לגלות ומתנבל ע"י קך ממלכה שמים ואט"פ שזו קולא יתרה מ"מ בהתאסף יחד כל אלה הטעמים ה' שהסדר הוא לדבר מלוה כז' שהבנה לא קבלה טובה מיוחדת מאמה ואיחיה כדי שתעשה להם הגדר כהוא צביל הטובה ה"ה רק שפחותה ונחפחת פייהו ונחפייכה ה' כג' כגס האם חפלה נשואין אלו אלא שירחם לומר קן צפרוס מחירין אוחה שלא בפני אמה ושלא מדעתה וקרוב הני לומר שאף חזר אינה לריכס שכרי גדר שגדרה לה הזכירה שהסכים אמה נשואיה צפרוס רק שהסכים בהם מרצונה ואם היה מסכמת בהם ברצון והומרה צביה וצבפתייה ואט"פ שהיה חומרה שאינה מסכמת בהם היה אומרה קן לפניו מחימה קרוביה אבל מהרלח בהם בלב שלם ובנפש חפלה די נכך אלא שטוב לעשות כזה ע"י חזר של שלם ב]. גם מה ששאלהם שכבר כתיבו שלם אס הוא מועיל חזר זה ואם לאו דעת ר"ה ז"ל שכל נכנס להועלת חברו באמרו שהין מחירין לו אלא מרצונו שזכו דוקא לכתחלה אבל דיכבד אט"פ בעשו המחירין שלא כהוגן הוהר הנדר וכה"כ ד' ז"ל חלק עליו וסובר דאף אם כתיבו חינו מוהר והאיותיו אלא הם להוביס למפרשים ז"ל במסכת גטין פרק השולח ובמסכת נדרים פרק ר' אליעזר ובגדון זה כבר כתבתי שגרה להקל ולהחיר אפילו לכתחלה וכ"כ שאם החירו דיעבד שכוהר מוהר ודעו שהשבועה השניה שבשבעה לאה למשך בלא הסכמת אמה טרם בהשאל על שבועה ראשונה אינה חלה כלל שכרי כשבעה לבטל את המלוה וכרי הוא כשבעה על הכבר שלא לחלו ואחר קן נשבע לחלו או כשבעה לחלו וכלו נכונה וטרפות כהוא מושבע ועומד מהר סיני ואין שבועה חלה על שבועה אלא שבועה שילא שבעה זו מפיה חייבת עליה משום שבועה הוא כדין כל נשבע לבטל את המלוה אבל חזר שהשאל על שבועה ראשונה שבועה שניה משכמת רוחא וחיללה כדאמר רבא בפרק ואלו מוהרין כחם דורש וכו' :

אלקום לרון מאיר בן קרנא י"א

תנר שאלת שמוען הוציא על ראובן כתב ידו שהיב לו מנה וראובן פוען פרעתי אה ישבע שמוען ויגבה כדין שטר בעדים דאמר שטרך בידי מאי בעי או אם ישבע ראובן הלוה שפרעו ויפטר:

תשובה דבר זה מתלוקה היא לראשונים ז"ל שקלח מן הגאונים וסרס אלפסי ז"ל מכללם סוצרים דבכתב ידו נאמן הלוה לומר פרעתי דלא שייך למימר ביה שטרך בידי מאי בעי שהין כלוה מקפיד להסכוחו ביד המלוה אחר פרעון כיון שאינו גובה כי אם מבני חורין וכ"כ סר"ס ז"ל (פ"ה מהלכות מלוה ולוה) וכן דעת הרמב"ן ז"ל בן אצל כרז בעל המאור ור"מ הלוי ורשב"א וכה"ה ז"ל כלם סוצרים דאין נאמן לומר פרעתי דמאי מלוה למימר שטרך בידי מאי בעי וסביאו ראיה מהב"ה דפרק המוכר את הבית (ע"ו): גבי שטר כ"ס הולא על היתומים כמו שכתוב שם לרשב"א ז"ל כהדושו והני לה אכנים את ראשי בין שני הריס גדולים להכריע ציטיס אבל הדיין ירבה לחקור הכעלי דינין ואם יראה כעיוו שהאחד דבריו מכוונים מן האחר יפה הדין לזכותו ועל כיוצא בזה נאמר אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות ד]:

[ה] ב"י וי"ד ס' רבינו גרש"ה ופליגי כו"מ שם ס"ב: [ג] ב"י שם ס' רב"ה (ר' קא"ה) ס"ב: [ד] ד"מ שם אוח ד': [ו] ב"י ח"מ ס' ח"ו ס' י' רמ"א שם ס' ק"ה סוף כ"ו:

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תסד קמב

וסבר ושאלת אם על הדרך הזה יעשה ויקנה ישראל מישראל אחר אם יקרא זה רבית קצוצה ויוצאה כדדינין אם לא :

תשובה נראה שיש במכירה זו שלב לדרין לך אחד שהוא רבית קצוצה ויוצאה כדדינין ואף שני שאין בו רבית כלל ואף שלישי שהוא חסור מדרבנן הנה הוא רבית קצוצה הוא כגון שהמכיר מחזיר משהו לקונה לאחר זמן כמו שגראה שהחזיר בנייהם שיוכל להחזיר לו משהו אם לעולם אם לזמן ידוע ובענין זה אין ספק שכיון שהחזיר לו משהו הרי נהבעל המכיר למפרע ולא קנה גוף הבית או השדה ונחזרר שעד עתה היו המעות הלואה ביד המוכר וה"ל הפירות שאכל בנתיים הם רבית קצוצה ויוצאה כדדינין וה"ל לא עדיף ממשכנתא בלא נכיתהא דהויה רבית קצוצה אליבא דרבנא וקו"ל כוותיה (ב"מ ס"ז) וכמ"ש הרב אלפסי ז"ל וה"ל דבריש פרקא דאזיכור נשך (ס"ב) אמר רבינא גופיה וה"ל משכנתא בלא נכיתהא דדדיניהם מוסיחין מלוה למלוה וכדינו אין מחזירין וכו' הלמ"ס"ל דהב"ק רבית הוא החס בזהר"ל דלא מסלקי דכיון דלא מסלקי הויה כמכירה גמורה לאותן הכתובים וה"ל רבית הוא דהויה כדאמר' עליה איכתיב בתורת זבוי אחו לה ודינו משום דלא מסלקי אבל בזהר"ל דמסלקי ודאי רבית קצוצה הוא לרבנא וקו"ל כוותיה וה"ל דתורה וכו' הוא כדאי בנאן, אין המלוה חובל פירות ביה או שדה אלא הלוה נותן לו רבית דבר קצוי לשנה וכו' ליה רבית גמורה בבאה מלוה למלוה ואי משום שהמלוה היתה בלשון מכירה שמוכר לו על ביתו מאה דינרין בכל שנה לעולם אין הלשון גורם אלא בענין גורם וכיון שהחזיר לו משהו הרי למפרע היתה הלואה גמורה והויה כהכירה דאמרין בגמ' (שם ס"ז) גבי זבוי דאסמכתא כגון הויה דלא ונולא אחי דלי מייתי זוזי סדרת ארעא ופליגי אמוראי התם פירי' הויה דהרי הו' לא אי חבך רבית הו' או רבית קצוצה ואמר' במסקנא עבד רבינא עובדא וחשיב ואפיק פירי' דלא כרבה בר סוגא והסכימו הרב אלפסי והרמב"ם ז"ל וכל האחרונים ז"ל דכ"ל קו"ל כרבינא דעבד כה עובדא ומעשה רב הלמ"ס אלפ"ס שהיה מכר גמור שמוכר לו השדה ואלו הפירות בחזרת מכירה כיון שהמכיר היה מתבעל למפרע כשפרע לו משהו או משכנתא דזוזי הויה הלואה גביה ואכילה הפירות הויה רבית קצוצה והדרי וה"ל שנה הלוה לו בלשון הלואה אלא בלשון מכר ואפילו לדברי הראב"ד ז"ל ככתב דזבוי דאסמכתא לא הויה רבית קצוצה ורבינא דחשיב ואפיק פירי' לא מדין רבית קצוצה החזירם אלא מדין גזל כדון אכול מה שאינו שלו ולא בחזרת חבך רבית הכלם אלא כסבור שהם שלו - הפ"ס בנדון זה י"ב לומר דכיו רבית קצוצה דהתם מתחלה על דעת מכר ידו והכל כמו שאוכל פירות שדכו אבל בנדון זה שהיה מתחלה הלואה בקצויים שיתן לו הלוה כן וכך בכל שנה ולא היה המלוה חובל פירות הבית או השדה אלא הלוה היה נותן לו רבית במעות בכל שנה כמו שקללו ודאי רבית גמורה היא אלפ"ס שהיה בלשון מכר ומ"מ כל האחרונים ז"ל לא הסכימו לדעת הראב"ד אלא עממא דרבנא משום דס"ל דזבוי דאסמכתא כיון דארעא סדרת פירי' נמי הדרי מדין רבית קצוצה והכי נמי משמע בערכין (ל"א) דהתן החס גבי בית בבחי ערי חומה הרי זו כמין רבית וה"ל רבית ופרכינן בגמרא והכתיב וכו' או רבית גמורה אלא שהחזרה הכתיבה וכו' ה"ל יחודה הא רבין דתניא הרי שיהיה נשע בהבדלו וכו' מאי זבוייהו אמר רביי' לך אחד ברבית איכתיב בנייהו וכו' הלמ"ס דבית בבחי ערי חומה שנולד חוץ י"ב חדש הויה פירי' ללוקח רבית קצוצה לרבנן דכ"ל לך ה' ברבית חסור כדתינא בבנייהא הרי זו רבית גמורה אלא שהחזרה הכתיבה ופירשו בירושלמי (ב"מ פ"ה ס"ב) כהן הכתיבה תורה כלומר בבית ערי חומה ולא במקום אחר הלמ"ס דגון זה במקום אחר חסור מן החזרה אלפ"ס דהויה מכירה מתחלה והיינו כרבינא דסבר דזבוי דאסמכתא רבית קצוצה נינהו ומתני' דתניא הרי זו כמין רבית וה"ל רבית הויה כה מוקמינן לה כרבי יחודה ומשום דהויה לך ה' ברבית ובנדון זה נמי אלפ"ס שהוא בלשון מכירה כיון שהמוכר התנה שיכח יכול לסלקו כשמשלקו הרי אין כאן מכירה ואסמכתא דזוזי הויה הלואה גבי דמוכר והתם שקבל הלוקח בכך שנה הויה רבית קצוצה ויוצאה כדדינין :

הויה ליה מכירה למפרע שקנה הקרקע בכך כק' ליערין שקבל ממנו וה"ל הוברר הדבר שכשאלו הפירות כדון אכל ואין כאן רבית ואלפ"ס שמתחלה ודאי היה חסור לחלקן כיון שאפשר לבח ליד רבית קצוצה אם לא יוחלט לו הקרקע וכו' לך אחד ברבית ואסור לרבנן דקו"ל כוותיהו (ב"מ ס"ג) וכמו שאכתוב בסמוך מ"מ בשנהקיים המכר למפרע לכ"ע כדון אכל ואין כאן רבית אלא שמתחלה עבד חסורא כשנכנס לספק זה והיינו דגבי מסני' דמכר לו שדה ונתן לו מקלח דמים ואמר לו אימתי שתראה הנה מעות ועול חס שלך חסור אמרין בגמרא (ס"ה) דכי אמר ליה לבי מייתת קני מעכשיו משלשין את הפירות כלומר משימין אותן ביד שלישי לפי שהלוקח חסור לחלקן שמה לא יתקיים המכר ומקלח המעות שנתן בדמי הקרקע הויה הלואה וה"ל מעשה חסור לחלקן משום דלך אחד ברבית חסור וגם המוכר חסור לחלקן דשמא יתקיים המכר למפרע ומדינא הם של לוקח ונמלא שאכלן המוכר בשכר המתנה קלח דמי המכירה שהמתין ללוקח ואסור משום לך ה' ברבית ולזה יושמו הפירות ביד שלישי ואם יתבעל המכר יעלם המוכר ואם יתקיים המכר למפרע אז יעלם הלוקח כדינו וכמו שכתוב מצד הפירוש רש"י ז"ל וה"ל שגדון זה לא אכל הקונה פירות הקרקע אלא המוכר נתן לו במעות אין היוק בזה שבין שהקרקע נחלת לקונה למפרע נמלא שמוצא שקבל בכל שנה הם שכירות הקרקע ולא רבית כלל :

הצד הג' שהוא חסור מדרבנן הוא מתחלה כשאוכל הפירות ודאי חסור לחלקן כיון שאפשר לבח ליד רבית קצוצה אם יחזיר לו המוכר משהו וה"ל שהתא נמי קודם לכן הו"ל לך אחד ברבית ואסור כרבנן דפליגי עליה דרבי יחודה ומיכו כשתא ליכא אלא חסורא דרבנן וה"ל דלכאורה הויה משמע דמתחלה נמי רבית קצוצה הוא שהרי מראה שזו הלואה גמורה היא במלוה לו ק' ליערין והויה נותן לו מאה דינר בכל שנה ופנה לשולם עד שיפרע לו כל הקרן אלא שמיחד לו ביתו או שדה שיהיה לו עליהם החס ההויה ביהודי וה"ל ששלוה הויה בלשון מכירה שמוכר לו על ביתו מה מאה דינרין בכל שנה ושנה לעולם אין הלשון גורם דכיון שזה מתחייב לתת לו דבר קצוי לשנה ואין הבית או השדה קני לו אלא כשעבוד הויה לך יש לו עליו והמוכר יכול לסלקו לעולם הרי זו הלואה גמורה אף אם שנו הלשון להיחזר בלשון מכירה דאין הלשון גורם דה"ל בעלת תורת רבית שילוח מאה במאה ועשרין בלשון מכירה זה היה טעמו של רב חמא (שם ס"ט) דהויה מוגר זוזי בפשיטא כל יומא והיה אומר בלשון שכירות ולא בלשון הלואה כמו שפרש"י ז"ל ובדאי היה עובר על רבית של חזרה כיון שהיתה הלואה גמורה אלא שהיה משנה הלשון והויה שאמר שם בגמ' לכתף כלו זוזי דרב חמא כלומר מפני שמלוה ברבית נכסיו מתמוטטין והויה ברבית של חזרה כמו שהוכיח זה הפסוק כספו לא נתן כנשך ושחד על נקי לא לקח עושה אלה לא ימוט לעולם דמשמע הא חס עבר על אלה ימוט וכתוב' בלתי עוד דודאי רב חמא לא היה עושה כזה שיחזוב שמפני שיאמר בלשון שכירות יהיה מותר דה"ל בעלת תורת רבית אלא שהיה שטררו רב חמא מן האונסין כלומר שכל זמן שהיו המעות ביד הלוה ולא הוציאה חס נאנסו שיהיה פטור מלשלם כמו חס היה שוכר וכו' היה עושה רב חמא שיהיה זה כשכירות כלי ואפילו הכי אמרין בגמרא דלא היא דלא דמי לשכירות כלי דהדר בעיניה וידעי פתחיה וכו' ואפשר דבענין זה הא דרב חמא הויה חבך רבית והרמב"ם ז"ל כן כתב דהויה חבך רבית ואין ספק שלוח כיון אבל חס היתה הלואה גמורה אלפ"ס שאומר בלשון שכירות או בלשון מכירה ודאי רבית קצוצה היא שאין הלשון גורם - וה"ל בנדון זה נמי משמע שהיה רבית קצוצה מתחלה כשאוכל הפירות וכיון שיכול לסלקו נימא דמיד שאלו כשעור זוזי דהיינו כך הקניה שישתלק כיון דהויה רבית קצוצה ויוצאה כדדינין - ולא עוד אלא אף אם אין המוכר יכול לסלקו אלא שמוכר לו המס ההויה על ביתו לעולם אפשר לומר דהויה רבית קצוצה כיון שזה נתן ק' ליערין וברוב השנים יקבל מיד הלוה יותר ממה שנתן וזה בקצויים שקללו בשעת מתן מעות וה"ל שזה כמכר עולמי הוא שמוכר לו פירות ביתו בכדי ל' דינרין או ק' דינרין לשנה וה"ל כמשכנתא דאורח דשרי' לכ"ע שהיא כשכירות דכתבי סבי במשלה שניה חלין תפוק ארעא דא בלא כסף (ס"ז) ומה לי להרכיב שנים ומה לי לעולם כיון כגם כמשכנתא דאורח מקבל יותר ממה שנתן מ"מ זהו חס היה הקונה עלמו דר בבית ההויה או שהיה משכירו להאריס אבל למוכר עלמו ה"ל כהכירי נרשאי דכתבי סבי פלגי' משכן לפלגי' ארעא והדר חכרה מיניה ואמרין בגמ' דאסיר - וכתב הרמב"ן ז"ל דהכירי נרשאי אפי' כמשכנתא דאורח אסיר ופרש"י ז"ל שהיה רבית גמורה כיון שמיד הלוה בעלמו צא לו והויה דבר קצוי בני עורה ואף אם תלקח לא יפסיד מחזירותו כלום וה"ל שפרש"י שהרמב"ם ז"ל רוב האחרונים ז"ל הסכימו דהכירי נרשאי לזו רבית קצוצה הוא אלא הערמה רבית וגם יש בהם שאמר דדוקא כמשכנתא בנכיתהא אבל כמשכנתא דאורייתא שהיה שכירות יכול להכיר ללוה עלמו ושרי אפי' לכתחיל א] עכ"ל י"ל דגדון זה הויה רבית קצוצה דהתם מתחלה עשו משכנתא מותרת הויה משכנתא בנכיתהא הויה משכנתא דאורח ואח"כ חוכרה זה הלוה מן המלוה דהכי כתבי בשטרות והדר חכרה מיניה וזה אינו אלא שגראה ברבית אבל בנדון זה שמתלה התנאי הוא שזה מוכר לו בק' ליערין לעשות לו מס ק' דינרין בכל שנה לעולם כל שארבו לו שם הימים וזה מקבל בלתי שגיש יותר ממה שנתן רבית קצוצה והלוה גמורה היא אלא ששינו אותה בלשון מכר ואין הלשון מעלה ולא מוריד כמו שכתבתי למעלה :

הצד הב' שאין בו רבית כלל הוא כגון שלא פרע המוכר ללוקח בזמנו חס המס אם הקרן והוהלט הקרקע ללוקח לגמרי כפי מה שכתבו בזה נראה שאין כאן רבית כלל ואין לרין לומר שאין כאן רבית מתחלה מה שהוא הקרקע יותר מן המעות שנתן שזה מותר גמור כדתינן במתני' (ס"ה) הלוהו על שדכו וה"ל הם אין אתה נותן לי מכהן ועד ג' שנים הרי היא שלי הרי היא שלו וכן היה ביהוס בן זוג עושה ע"פ הכתובים דאלמא זה מותר גמור הוא דאין זה אגר נער לי' אלפ"ס שהקרקע שוה יותר לפי שאין זה מתרבה מעט מעט ואם היה פורע בזמנו לא היה נחלת אלא כהרף עין הקרקע נחלת לו בבת אחת ואין זה אלא כעין קנס ולא מציעה בקרקע דשרי דאין חוכמה לקרקעות אלא אפילו בזוזי שרי כהכירי (דב"ב קס"ה) דמי שפרע מקלח חובו והשליש את שערו דהם הניע זמן ולא פרע יתן למאן דאמר אסמכתא קניה אלמא אין בזה כלל משום רבית וכן כתב רש"י הרב"ן מאג"ב ז"ל אלא אף מה שנתן לו מן המס בחוץ הזמן ג"כ אין כאן רבית שהרי כיון שהוהלט לו הקרקע הויה ליה מכר למפרע משעה ראשונה דהויה ודאי קני לך מעכשיו אמר לי' דאי לא לא היה חולק לו דהו"ל אסמכתא דכל דאי לא קני וכיון דע"כ נדון זה בדאמר ליה מעכשיו ח"כ כשהוהלט ח] ז"ל רש"י קס"ד ד"מ שם אות י' שו"ע שם ס"א וכו' קט"ב ס"ב :

אבל

שאלות ותשובות רבי'ש סימן תסה תכו

אבל מטעם אחר נראה דבנדון זה לא הוי רבי'ת קלו'ה בין אם יכול לטוב לסלקו בין אינו יכול לסלקו והוא מפני מה שהתנו שאם לא יפרע לו אם הפירות הם הקרן בזמנם שיחלם הקרקע למלוה וכל שכוהלם הוי מותר גמור למפרע כמו שכתבתי למעלה ח"כ אי אפשר לומר ששאלתן יסיה רבי'ת קלו'ה כיון שאפשר לבא לידי החר' גמור אלא שאסור מדרבנן למד כיון שזכרנו בספק א] ואפשר לבא לידי האור' דאורייתא אם לא יחלם לעולם וכו' וכו' אחר ברבי'ת מתחלה ולרבנן דפליגי עליה דרבי יודא וקיי"ל שותייתו אסור מדרבנן ואע"ג דמהסי' דערבין (ל"א) משמע דל' אחר ברבי'ת לרבנן אסור מן החור' כמו שאמרו בבית בנתי בנתי ערי תומה רבי'ת אסור' הוי וכמו שכתבתי למעלה זהו סיכא שנחביר' הספק לאחר מכן ונתבטל כמכר אז כו' רבי'ת קלו'ה לרבנן אפ"פ שהיה אפשר שלא לבא לידי פ' ובבית בנתי ערי תומה לאחר שנגאלו ונתבדר למפרע שלא היה מכר היה מן הדין רבי'ת קלו'ה אלא שכתירתה חורה כיון שלא החנו הס' בפדיון אלא שהחורה לוח' בפדיון והחיר הרבי'ת ולרבי יודא אפילו כשנתבטל אמר הוא מותר גמור כיון שמתחלה כשקבלה היה אפשר שלא לבא לידי כך יסיה מותר גמור לדעתו אבל לרבנן מתחלה קודם שנחביר' הספק בודאי א"ל לומר שהיה רבי'ת גמורה אלא שאסור מדרבנן שלא יחלם הפירות הס' על הספק כיון שאפשר לבא לידי רבי'ת של תורה ואם כן בנדון זה קודם שיתבדר הספק אינו כי אם ל' אחר ברבי'ת ואינו רבי'ת קלו'ה אלא שאסור מדרבנן ולזה אפי' אכל כמה שנים כשעור מעותיו אינו מסתלק מזכות שיש לו בקרקע דהא קיי"ל (ב"מ ס"ז) דבאבב רבי'ת דאפי' אכל שער זוזיה לא זולקין ליה דכל סלוקי בלא זוזי אפוקי מיניה הוא וזה הקונה כשאלתן גמור' אבב רבי'ת אכלתן אלא שאם המוכר מחיר לו עתה מכיחו כל מעותיו דד' ה"ל מה שאכל הקונה רבי'ת קלו'ה למפרע ואז יכול להוסיף ממנו דיינין כמו שכתבתי למעלה בל' הראשון אבל כשנלכזה טוהנין לעשות ענין אחר שהא' מותר גמור ואין בו ל' רבי'ת כלל והוא שמוכר לו ביתו גמור' תאלה כש' ידוע לחלוטין ואח"כ מוכר המוכר מן הקונה הבית ההוא שער א' לתת לו מהם בכל שנה דבר קטוב ב] וגם לפעמים נותן לו החוכר למחיר קנה דמים בראשונה מלבד המס ששעשה לו בכל שנה ואין המוכר כל לפדות הבית ההוא בשום זמן ואין ספק שבדרך זה מותר גמור ואפי' מי שאמר חכירי כרשאי אפילו כשמתחלה דבורה הס' הוא שאין גוף הבית זכור לו לגמרי רק הפירות לבד וחוזר וגובה אותם מן המוכר עלמו וכו' שפרמתי רבי'ת אכל בכלן שגוף הבית מוכר לו לגמרי יכול הוא להשכירו או להחירו אחר כך למי שירצה ואף למוכר עלמו ואע"פ שמתחלה כשמוכר לו ח' הבית הס' שיהכירו לו אח"כ אין בכך כלום כיון שגוף הבית קנו' למחיר והוא גדול בחדנות הבית לעולם יוחר מן החוכר וזה מה שעלה בידי כשאלה זו לפי מה שנראה לי מן השמועות ב] :

זסה ומה ששאלת עוד אם יטעון הישראל הקונה שהמעות שקנה השני"ש מהישראל חברו הם הקדש לתת מהם הפירות עניים בכל שנה אמנם הקרן קיים לעולם והוציא מהם פירות לעניים אם בזה מותר לעשות אם לא :

תשובה ראיתי מהלוקח לאחרונים ז"ל בהקדש של עניים כי הרא"ש ז"ל התיר מעות של הקדש עניים להלוותן באבב רבי'ת דומיא ימעות של יתומים דאמרינן בגמרא (ב"מ ע"ג) דמותר להלוותן קרוב לשכר חזוק להפסד וה"ל לכל אבב רבי'ת וכמו שכתבו הגאונים ז"ל ודין הקדש גיים בכל מקום כדן יתומים כדאמרינן בפרק שור שגנח ד' וה' (ל"ו) וכן יד עניים ואן דאמר רב יודא אחר שמואל יתומים אינן לריבין דרובל ר"ג ובית דינו אביבין של יתומים הנה שהביאו ראיה מדין יתומים דין הקדש עניים אבל רבי'ת קלו'ה אסור בהקדש עניים כמו שאסור יתומים אבל הרשב"א ז"ל כתב בשו"ע דלפי שורת הדין להלכה במעות של קדש אפילו ברבי'ת קלו'ה שרי שלא אסרה תורה אלא רבי'ת הבאה מלוה מלוה וכאן אין מלוה שהרי מעות הללו אין להם בעלים ידועים שהרי אין עני שיוכל להוציא חלק לעלמו מיד הגזברים אלא הגזברים מתלקים רלוס לז' הרבה ולזה מעט או לא כלום ואע"ג דהא דאמרינן רבי'ת ואונאה הדיוט ואין רבי'ת ואונאה להקדש היינו הקדש גבוה וכדאיתא בפרק הוצא (ז"ל) דמשמע הו' הקדש עניים לא הס' היינו טעמא דאילעריכו' למעוטי קדש גבוה מרבי'ת משום דהקדש גבוה הרי הוא כמעו' מיוחדים לאחד היינו לגבוה ממש ודכותה בהקדש עניים אסור אלו הקדש מעות לעניים דועים אבל מעות הללו בהקדשות הגבוים הו' לעניים שאין להם בעלים ידועים מותר כל זה כתב הרשב"א ז"ל בשו"ע אלא כתב בסוף ולהלכה שריביל הפירות אבב רבי'ת הס' כמו שכתבתי למעלה וא"כ אם היו המעות הקדש עניים מותר אלא שאם המוכר החזיר מעותיו לקונה ונתבדר שהיה בית קלו'ה אם הפירות הס' עדיין בעין שלא חלקה הקונה לעניים היה פשר לומר שיש לו להחזיר למוכר לפי דעת הרא"ש ז"ל שאסר רבי'ת לוח' בהקדש עניים אבל נראה שאפילו לדעת הרא"ש ז"ל (שאסר רבי'ת לוח' בהקדש עניים) לא אסרו אלא להתחלה דומיא דמעו' של יתומים אסרו בגמרא ונראה דבמעו' של יתומים אם הלכו אותם ברבי'ת קלו'ה ינה יולאה בדיינין דכי אמרינן (שם ס"א) רבי'ת קלו'ה יולאה בדיינין יינו משום דכתיב וחי אחיך עמך ודרשינן אהדר ליה כי יוכי דניתי בהדך

וב"ד טופין אוחו להחזיר כשאר מלוה עשה כדאמרי' בכתובות (פ"ו) ח"ל רב הונא ברבי דרב יכושע לרב פפא לדידך דאמרת פריעת בעל חוב מלוה אחר לא בעינא למעבד מלוה מאי ח"ל חגיגה במד"א במלוח לא העשה אבל במלוח עשה עגון וכו' הוי מדין אוחו עד שחלף נפשו וה"ל דכותה ולא שב"ד יורדין לנכסי מלוה ומחזירין ללו' דשעבד נכסים ליכא כלל ד] וסיימו דבבבית להס' אביבס מעו' של רבי'ת אין חייבים להחזיר אלא בדבר מסויים מפני כבוד אביבס ואלו בגזל מיחייבי כל זמן שגאלה קיימת או שכניה להס' אביבס אחרות נכסים אלא ודאי ליכא ככא גבי רבי'ת שעטודא כלל אלא עשה דוחי אחיך עמך וכן מלאתי כהוב לקחת מן האחרונים ז"ל וא"כ ביתמי דלאו בני מעבד מלוה נינהו כל שבאו לידם מעו' של רבי'ת קלו'ה אין טופין אותן להחזיר ואע"פ שראיתי בשו"ע לרשב"א ז"ל דאפילו במעות של יתומים רבי'ת קלו'ה יולאה בדיינין מה שכתבתי נראה לי יותר נכון ודכותה בהקדש עניים כיון שזכו בהם עניים על מי חחול מלוה זו דוחי אחיך עמך שנטוף להחזיר אין לריך לומר אם כבר חלקו הפירות לעניים שא"ל להחזיר אותן וגם אין מחזירין מן הקרן הנשאר מה שאכלו כבר עניים אחרים ואפשר שזה יהיה לעניים וזהו הראשונים ג' גם אין לריך לומר לדעת הרשב"א ז"ל שהחזיר רבי'ת קלו'ה בהקדש עניים משורת הדין שאין ספק שאינם יולאה בדיינין אף אם יתבדר בסוף שהיה רבי'ת קלו'ה למפרע אמנם וכו' כשיחביר ברואים ברורם שהיו המעות מהקדש עניים אבל מה שכתב בשאלה אם יטעון הישראל הקונה וכו' אין ספק שאינו נאמן בדבורו כזה דאל"כ כל אדם יטעון כן וגם אם יתבדר שהוא של הקדש אע"פ עשה אסור כשלא כתב בפירוט בשטר הקניה שהוא של הקדש משום דזמנין דנפיל שטר' קמי יתמי וסברי דאטוהון הוא ושקלי רבי'תא כדאמרינן (בב"מ ס"ח) גבי שטרי מתווגאי ח"ל מר בר רמימר לרב אחי אבא עבד הכי וכי אוחו לקמי' ואמרי לא הוה רוחא מסימן לכו אחר ליה חגיגה סיכא דאיהו לרידיה אי שכיב ונפיל שטר' קמי יתמי מאי הוי דאלמא ראו' לאדם להזכר שלא יעשה דבר שאפשר שיבא בו בניו לידי אכילת רבי'ת ה] נאם דורש שלום חורתך נאמן אכתבך יצחק ב"ר ששת זל"ס :

תמו בורגא לרבי יהודה שרדין

דקי אלהים עמך ויצפנך בכוכה מדיב לשונות הה"ר יהודה נ"ר הגיעני כתבך ע"י היהודי הלז ציר נאמן לשולחיו אשר שלחת אלי ברצון הקהל יצ"ו והראה לי נוסח ההסכמה שהסכימו סנהדיני החברה הדיא בפני כל החברה וברצונם בהרם חסור שלא יוכלו בני החברה הנזכרת ולא אחד מהם להתפלל תדיר בשום מדרש זולתי במדרש שלום ועתה רוב בני החברה נתחרשו על הדבר וכדי לצאת מן החרם הנזכר שלא יתחייבו בהסכמה הנזכרת הוציאו עצמם מן החברה הנזכרת לגמרי ונתנו כל אחד מהם ג' דינרין לחברה הנזכרת בפני שבשטר החברה היה תנאי שכל מי שירצה לצאת מן החברה שיתן לחברה שלשה דינרין ויהיה פסור ולא יהיה בכלל בני החברה וד' או חמשה הנשארים בחברה הנזכרת מוחים בידם ואוברים שמכיון שהחרם נעשה בהסכמת כלם אינם יכולין להפטר ממנו אם לא בהסכמת כלם ושאלתך אם הסתחרשים האלה נקיים מן החרם במה שעשו :

תשובה נראה ברור שהס' פטורין ומותרין מן החרם הנו' ואינם לריבין הסרה אחרת שהרי כיון שיאלו מכלל בני החברה בנתינת הג' דינרים כל אחד כפי מה שכתוב בשטר החברה הרי יאלו ג"כ מן החרם אע"פ שנטעם בהסכמתם וכו' זה כאלה מבני העיר שיאלו מן העיר והעתיק דירתו משם שאינו חייב לנהוג כמנהגם וכחוקיהם כדאמרי' בפ"ק דחולין (י"ה) כי סליק רבי זירא אכל מעגרמתא דרב ושמואל ומקשינן הס' ורבי זירא ליה ליה נותנין עליו חומרי מקום שיאלו משם ומקשינן הס' דה"מ סיכא דדעתו לחזור ורבי זירא אין דעתו לחזור הוה הס' כהן מפורש שהדברים שקבלו בני מקום אחד אם יאלו מהם אדם על דעת שלא לחזור אינו חייב לנהוג חומריהם לפי שמעו' אינו בכלל בני העיר בנדון זה ג"כ כשהסכימו בהרם ההוא בני החברה לא היה דעתם שיכיו מחוייבים בהסכמתם ובהרם אלא כל זמן שהיו מכלל בני החברה ה"ל כל שיאלו מכלל בני החברה כפי הנאו' הקדוש ביניהם הרי הוחר הס' להם מאיליו ואע"פ שלא התנו כן בשעת ההרם הרי הוא כאלו התנו והו' כהולה כדור דבדר זה ומפרש כל זמן שהיה מן בני החברה ב] ודמי לאומר קונס שאינו נושא לפלוגית שאביב רע אמרו לו מה או עשה תשובה קונס לביה זה שאני נכנס שכלב רע בחוכו או נחש בחוכו אמרו לו מה הכלב או שנהרג הנחש שהוא מותר כדחק בגדרים פרק רבי אליעזר (ס"ב) ואמר רב הונא עלה בגמרא נעשה כהולה נדרו דבדר והסכימו המפרשים ז"ל שהוא מותר אפי' בלא שאלת חכם דה"ל כאלו אמר כל זמן שאביב רע וכו' איתא בירושלמי (שם ה"ג) דאמרי' הס' מפני שהוא כהולה נדרו דבדר כאומר קונס שאני נהנה לאיש פלוני כל זמן שהוא לובש שחורים לבש לבנים מותר רבי זירא בשם ר' יוחנן אמר אף הוא אינו לריך שאלה לחכם ע"כ בירושלמי ה"ג הרי הזכירו בתקנתם שלא יהא רשאי שום אדם מלאשי החברה י"ן אם כן הרי הוא כאלו תלו נדרם ואמרו כל זמן שהיה מאנשי החברה שהרי הדבר ידוע שאין מנהיגי החברה יכולין לחקן על בני החברה אלא מנ' מה שהם בני החברה וכל שיאלו מכלל בני החברה הרי יאלו מכלל תקנתם א"כ כשקבלו

[א] כ"י שם רמ"י קפ"ד כ"ה כל ועי' בחי' רמ"א שם סק"ב : [ב] כ"י שם רמ"י קפ"ד כ"ה ועי' בחי' רמ"א שם סק"ב : [ג] עי' לעיל (ס"ח) ס"ה : [ד] עי' בחי' רמ"י ס"ח ז"ל כ"ה ורבי'ת ועי' בקפ"ד ס"ח : [ה] כ"י שם רמ"י קפ"ד כ"ה ועי' בחי' רמ"א שם סק"ב : [ו] עי' בחי' רמ"י ס"ח ז"ל כ"ה ורבי'ת ועי' בחי' רמ"א שם סק"ב : [ז] עי' בחי' רמ"י קפ"ד כ"ה ועי' בחי' רמ"א שם סק"ב : [ח] עי' בחי' רמ"י קפ"ד כ"ה ועי' בחי' רמ"א שם סק"ב : [ט] עי' בחי' רמ"י קפ"ד כ"ה ועי' בחי' רמ"א שם סק"ב : [י] עי' בחי' רמ"י קפ"ד כ"ה ועי' בחי' רמ"א שם סק"ב :

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תסז תסח

קמג

על כן אבאר כל דיניו בקצרה כפי מה שהסכים הרב אלפסי ז"ל וארמז"ם ז"ל וכל האחרונים ז"ל ולא אחוש לדברי קצת מן המפרשים ז"ל שגדלו דבריהם למה שיש עליהם מן החשובות והקשיות לרוב ובטלו ברוב מנין ההכמים החלקים עליהם אין מספר לדודם ואחר שאבאר דיניו אלו מענין מכירתו ומתנתו ומחילתו אבאר מאי זה זמן מוליחין הנכסים מיד האפטרון או האפקד ומסרין אותן ליושב לפי שראש שזכו עקר השאלה וזה החלי :

הקמן שלא הביע לשם שנים שלמות אפי' היה פקח ומריף גדול ויודע בטיב משה ומתן אין מעשיו כלום לפי שלא הביע לעונת הפעמות ואין מקחו מקח ואין ממכרו ממכר אפילו במטלטלין ולא מתנתו מתנה ולא מחילתו מחילה וכרי הוא כמי שאינו בן דעת כלל וזה מחבאר ממה שביטו בגמ' פ' הוצקין (נ"ט) הפעמות מקחן וממכרין ומתנתו ומחילתו במטלטלין ואמר' בגמ' עד כמה מחי ליה רב יהודה לר"י בריה דרב שית כבר שבע רב כהנא אמר כבר שבע רב תמימי במתנתא תנא כבר חשע כבר עשר ולא פליגי כל חד וחד לפום חורפיה נראה מצואר שמשש שנים ולמעלה חלוי בחריפותו אבל פחות מכן שש אפילו היה חריף הרבה אינו כלום ועל קטן כזה שהוא פחות מכן שש שנים גרסינן בכחכות פ' אף על פי (ס"ה) דרש עולא אשתחא דבי נשיאח אפי' שאלמו אין אדם זן בניו ובנותיו כשכן קטנים אבל זן אוחס כשכן קטני קטנים ועד כמה עד בן שש דדרבי אבי דאמר רבי אבי קטן בן שש יולא בערוב אמו ומ"מ אף על פי שאין מעשיו כלום במשאו ומתנו ואינו יכול להקנות החפץ במכירה ולא במעוה בקניה מ"מ זוכה הוא מדרבנן כמה שמתנין לו כל שיש לו מעט הכנסה בדאמרינן בגמ' פרק המקבל (ס"ה) אמר רבא שלם מדות בקטן רורו וזקנו אנוז וטוטנו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים וזהו דוקא כמה שמתנין לו משום דליכא דעת אחרת מקנה אבל ליכא דעת אחרת מקנה כגון במליאה אינו זוכה לעצמו אפי' מדבריהם מן הדין זולתי מפני דרכי שלום כדחק הסם פרק הוצקין (נ"ט) מליאת חש"י יש בהן גזל מפני דרכי שלום :

הגיע לשש שנים שלמות אם חריף ויודע בטיב משה ומתן או מקחו מקח וממכרו ממכר ומתנתו מתנה במטלטלין ומדרבנן שחקנו לו בן משום כדי חייו אבל לא בקרקעות מן הזמן הזה עד שהוא גדול וקראו פעושות ועליהם שנינו בגמ' פרק הוצקין (נ"ט) הפעושות מקחן מקח וממכרן במטלטלין ובמכרן בגמרא עד כמה ואיכא מאן דאמר כבר שית כבר שבע ואיכא מאן דאמר כבר שבע רב תמימי ואיכא מאן דאמר כבר שבע רבא ולא פליגי כל חד וחד כפום חורפיה ואמרינן נמי עלה (בסוף פרק נערה שנפתחה) [הסם בפ' הוצקין] ומתנתו מתנה אחד מהנה מרובה ואחד מתנה מועטת אחד מתנה בריא וא' מתנה ש"מ הנה נחבאר מזה שבהגיע לשש שנים משאו ומתנו במטלטלין קיים כשיהיה חריף ויודע בטיב משה ומתן ושם ג"כ בפ' הוצקין אמר ר' אבהו אמר רבי יוחנן משום כדי חייו ומ"מ יכולין הם למכור כמה שירצו ואפילו שלא לנורך מוטותיהם דכיון דחקו רבנן שיהא ממכרו ממכר משום כדי חייו לא פלוג רבנן בין מוכר כדי חייו או יותר מכדי חייו וכמו שהוכיח ארמז"ם ז"ל מדאמרינן במתנה דאפילו במתנה מרובה ואפי' מתנה מועטת ש"מ אף על פי שעתה אין בזה כדי חייו אלא דכיון דחקו רבנן כי הוה דלעבדו ליה מיליה לא פלוג וכן הסכים הרשב"א ז"ל ג' ח"פ שרבינו האי ז"ל לא כתב בן בספר המקח וכן אין הפרש בזה בין שהמטלטלין הם קנאם הוא עלמו או נתנו לו במתנה בין שירשם מאביו או משאר מורישיו אלא בכלן יכול למכור דהא החמא חק הפעושות מקחן מקח וממכרן במטלטלין ולא מפליגי בין נכסי אבהו לנכסי דידיה וכן מוכיח בבבא בתרא בפ' מליאת האשה (ע') דאמר' הסם עלה דמתניתין דפעושות לא שנו אלא שאין שם אפטרופוס אבל יש שם אפטרופוס אין מקחן מקח ואין ממכרן ממכר ממאי מדקחני מתניתין אין מעשה קטנה כלום כלומר גבי משלים משום לבתו ליקח לה שדה והיא אומרת ינתנו לבתלי וקחני מתניתין דבגדולה שומעין לה אבל בקטנה אין מעשה קטנה כלום ש"מ כיון שהמעוה ביד שליט שהוא כמו אפטרופא אין מעשה הקטנה כלום בהם ח"פ ס"ה מעלטלין הנה מתאן רחיה ברורה דהסיה דפעושות אפילו במטלטלין שהיית לכן אביהן היא דאי לא מאי מייתי רחיה מתניתין דהסם מעלטלין שהיית לה אביה בירוש' או במתנת שביב מרע שהיא בירוש' בדאמרינן הסם פעמא דרבי מאיר משום מנהו לקיים דברי הסם אלא ודאי במטלטלין ליכא הפרישא בין שלו בין הורישם לו אביו דהא דאמרינן בבבא בתרא בפרק מי שמת (קל"ו) ובגמ' פרק המקבל (ס"ה) ולמכור בנכסי אביו קרקעות ובס"פ מליאת האשה גבי פעושות כתב וז"ל אבל מקרקעי לא עד שיביא שתי שערות או שיהא בן כ' שנה ע"כ ומדקא' עד עשרים נראה דנכבי אביו מיירי וש"מ דבמטלטלין אפילו בנכסי אביו יכול למכור וכן הם דברי הרמב"ם ז"ל (פכ"ט מהלכות מכירה) שכתב וז"ל אבל בקרקע שירש מאביו או משאר מורישיו אין ממכרן ממכר עד שיהא בן עשרים שנה עד כאן הנה מצואר מדבריו שלא אמרו ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים אלא בקרקעות אבל במטלטלין לא ואפי' שהמטלטלין נמי איקרו נכסי מיכו בכמה דוכתי אשכחן לשון נכסי בקרקעות לחודיהו בדכתיב עושה ונכסים וכבוד ומדקאמר עושה ואמר נכסים ש"מ עושה היינו מטלטלין ונכסים קרקעות וה"ר בפרק מי שמת (קמ"ה) עתיר נכסין עתיר פומבי זה בעל הצדוה עתיר סלעין עתיר חקע זה בעל פלפול עתיר משה עתיר כסם זה בעל שמועות הכל לריבין למרי חטיה גמרה : דשמעיה מינה

תמו ולענין החרם שהחרימו הקהל בתנאי הקצבים ואחר בן רוב הקהל רצו לבטל החרם ושאלת אם הפעושות יכולין לפחות אם לאו * :

תשובה כדי לכסיר מחלוקת מן הקהל ישמרו לורס ולא יהיו פוסחים על שתי הסעיפים אשהיק לך לשון הרשב"א ז"ל בחבובת בזה ומעשה הקולות יחדלון וברד המחלוקת לא יהיה עוד ומער המריבה לא יתך ארצה והוא שהרב ז"ל נשאל במה שהחרימו הקהל שלא ללחוק בקוביא ואח"כ עמד מקנה הקהל והוא להחיר את החרם ומקנה הקהל יאלו מביח הכנסת ומיחו בידם וגם יש מן הגדולים שמיחו בפני רבים מן הקהל והואו מקנה החירו : והשיב הרב ז"ל שההקנה היתה תקנה ותיקון והבא להחיר פורץ נדר ועושה מדמן של בחורים שהוק והדבר האסור אין הקהל יכולין להחירו ואפי' הסכימו בו כלם ואח"כ אמר הרב המזכר בהשבוהו ז"ל :

ועוד אני אומר שכל כיוצא בזה שמקנחם מעכבים ומוחין אפילו בשאר דברים של רשות אין החרם ניטר לפי שדבר תורה אין הפעושות והחרימו נחרין אלא בפחחים וע"י חסם וכן אין אדם מחיר דברי עלמו דכתיב לא ימל דברו הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחלים לו וא"כ אפילו הסכימו כל הקהל להחיר אינו מוחר מן הדין כמו שאמרנו וכבר נהוה בראשונים ז"ל על היתר ההרמות שלא בפחחים ושלא ע"י חסם אלא שהקולות סמכו להם על המנהג ונתנו טעם לדבר שאחר שכתבו בן על דעת בן הס מחרימים וכרי זה כאלו החנו בשעת החרם שכל זמן שיסכימו הם בעלמם להחירו יהא מוחר דומה להפרה שבעל וכעעמיה דרב פנחס דאמר (ס"ט ע"ג) כל הגדרת על דעת בעלה היא גודרת ומ"מ המנהג פשוט בכל המקומות שאפילו אחד מן הצבור יכול לעכב וכיון שכן כל שיש מוחה א"א להחירו שאם מן הדין א"א בלא פחחים וחכס ואם מלך המנהג שהוא כהנאי הא אין המנהג אלא בשאין שם מוחה הא יש שם מוחה אינו במנהג ונמלא שאין הסדר החר' לא מן הדין ולא מן ההנאי כיוצא לו מדרך המנהג ע"כ תשובת הרשב"א ז"ל :

ולכן הכל חלוי במנהג הקהל שהוא שאם דרכם להחיר חרמי הקהל ע"פ הרוב אפשר לומר שעל דעת בן הסכימו בו מחילה שיוכלו כרוב להחירו ואם אין דרכם בזה הנה יש לדון בזה להחמיר בהשבוהו כרשב"א ז"ל וכ"ש אם המעוה הוא יש בהם מגדולי הקהל ומן המהיגים א :

אמנם זהו כשגדון בזה בהורח החר החכם ובעול ההסכמה אבל בגדון זה יש דר אחר שבו יהיו נחרין הקהל מן החרם והוא מתנת שכתוב בהסכמה לבין שזאת כונתו שאם הקצב לא ישחוט להם בשר די ספקם בראוי לפי יכלתו למרחית עיני המוקדמין והמועדלין שבאותו הזמן שאז יהיו הקבל נקיים מן החרם ויוכלו לשים קצב או קצבים למרחית עיניהם ע"כ ולכן אם המוקדמין והמועדלין הסכימו בהחיר זה מלך מה שגמרה להם שהקצב לא קיים תנאו כראוי הנה די בזה והקהל מותרין כפי מה שהתנו ואין לריבין בזה להסכמת הקהל כלל לא רובו ולא מעוטו וגם ברוב שני ברירות אלו ר"ל רוב המוקדמין ורוב המועדלין מספיק בזה אף אם לא יסכימו עמם המיעוט שכיון שכתוב בהסכמה למרחית עיניהם חלוי הדבר באומדן דעתם וכל דבר שהלוי בבומא ובאומדן כולליון בזה אחר הרוב כדאמרינן בפרקא בתרא דע"ז (ע"ג) אמר כדשיימי בו תלחא אפי' הרי מנו תלחא כדאמרי כי תלחא עד דאמרי תלחא ב :

דדון זכרי אלגראנטי

תסח שאלת הרי כי היתום ששו ראובן יש לו נכסים מטלטלין ביד אלעזר והנכסים הנז' היו מקצתן סאביו של ראובן הנז' ומקצתן היו בירוש'ה שנפלו מאחיו ואלעזר הנזכר שיש בידו הנכסים אינו רוצה לסטור לו ליתום הנזכר הנכסים ההם באפרו שאינו גדול בשנים שיוכל לעשות לו שובר כמה שיקבל או מחילה כמה שנים צריך שיהיו ליתום הנזכר שיוכל לישא וליתן בנכסי אביו ובנכסי ירוש' אחיו ויהיה מה שיעשה עשוי הן לפחול הן ליתן בסתנה ולעשות כל דבר שאדם גדול יכוד לעשות עד כאן לשון השאלה :

תשובה לפי שבהא השאלה בלשון כולל לבאר הקטן מאימיה מפנה בנכסיו דבר זה מחלק לענפים רבים לפי רוב השנים ולפי מעוטם וכן לפי שלמות דעתו וחרפותו וידיעתו בטיב משה ומתן וכן במהות הנכסים אם הם קרקעות או מטלטלין וכן באיכותם ר"ל אם נפלו לו בירוש'ה מאביו או משאר מורישיו או נהגום לו במתנה או קנאם לו האפטרופוס שלו וכן יש חלוק בין מכירת הקטן למתנתו או מחילתו :

[ח' ב"י י"ד כ"ה ר"ח ר"ח (ד' קמ"ו ע"ג) ש"פ שם סעי' ל"ה : ב' ב"י שם ונכסם בפעושות *] נזמן ובמקום המתכר כורכס החרם כדינו יגאל מדינה דמלכותא :

תשובה כדי לכסיר מחלוקת מן הקהל ישמרו לורס ולא יהיו פוסחים על שתי הסעיפים אשהיק לך לשון הרשב"א ז"ל בחבובת בזה ומעשה הקולות יחדלון וברד המחלוקת לא יהיה עוד ומער המריבה לא יתך ארצה והוא שהרב ז"ל נשאל במה שהחרימו הקהל שלא ללחוק בקוביא ואח"כ עמד מקנה הקהל והוא להחיר את החרם ומקנה הקהל יאלו מביח הכנסת ומיחו בידם וגם יש מן הגדולים שמיחו בפני רבים מן הקהל והואו מקנה החירו : והשיב הרב ז"ל שההקנה היתה תקנה ותיקון והבא להחיר פורץ נדר ועושה מדמן של בחורים שהוק והדבר האסור אין הקהל יכולין להחירו ואפי' הסכימו בו כלם ואח"כ אמר הרב המזכר בהשבוהו ז"ל :

ועוד אני אומר שכל כיוצא בזה שמקנחם מעכבים ומוחין אפילו בשאר דברים של רשות אין החרם ניטר לפי שדבר תורה אין הפעושות והחרימו נחרין אלא בפחחים וע"י חסם וכן אין אדם מחיר דברי עלמו דכתיב לא ימל דברו הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחלים לו וא"כ אפילו הסכימו כל הקהל להחיר אינו מוחר מן הדין כמו שאמרנו וכבר נהוה בראשונים ז"ל על היתר ההרמות שלא בפחחים ושלא ע"י חסם אלא שהקולות סמכו להם על המנהג ונתנו טעם לדבר שאחר שכתבו בן על דעת בן הס מחרימים וכרי זה כאלו החנו בשעת החרם שכל זמן שיסכימו הם בעלמם להחירו יהא מוחר דומה להפרה שבעל וכעעמיה דרב פנחס דאמר (ס"ט ע"ג) כל הגדרת על דעת בעלה היא גודרת ומ"מ המנהג פשוט בכל המקומות שאפילו אחד מן הצבור יכול לעכב וכיון שכן כל שיש מוחה א"א להחירו שאם מן הדין א"א בלא פחחים וחכס ואם מלך המנהג שהוא כהנאי הא אין המנהג אלא בשאין שם מוחה הא יש שם מוחה אינו במנהג ונמלא שאין הסדר החר' לא מן הדין ולא מן ההנאי כיוצא לו מדרך המנהג ע"כ תשובת הרשב"א ז"ל :

ולכן הכל חלוי במנהג הקהל שהוא שאם דרכם להחיר חרמי הקהל ע"פ הרוב אפשר לומר שעל דעת בן הסכימו בו מחילה שיוכלו כרוב להחירו ואם אין דרכם בזה הנה יש לדון בזה להחמיר בהשבוהו כרשב"א ז"ל וכ"ש אם המעוה הוא יש בהם מגדולי הקהל ומן המהיגים א :

אמנם זהו כשגדון בזה בהורח החר החכם ובעול ההסכמה אבל בגדון זהו יש דר אחר שבו יהיו נחרין הקהל מן החרם והוא מתנת שכתוב בהסכמה לבין שזאת כונתו שאם הקצב לא ישחוט להם בשר די ספקם בראוי לפי יכלתו למרחית עיני המוקדמין והמועדלין שבאותו הזמן שאז יהיו הקבל נקיים מן החרם ויוכלו לשים קצב או קצבים למרחית עיניהם ע"כ ולכן אם המוקדמין והמועדלין הסכימו בהחיר זה מלך מה שגמרה להם שהקצב לא קיים תנאו כראוי הנה די בזה והקהל מותרין כפי מה שהתנו ואין לריבין בזה להסכמת הקהל כלל לא רובו ולא מעוטו וגם ברוב שני ברירות אלו ר"ל רוב המוקדמין ורוב המועדלין מספיק בזה אף אם לא יסכימו עמם המיעוט שכיון שכתוב בהסכמה למרחית עיניהם חלוי הדבר באומדן דעתם וכל דבר שהלוי בבומא ובאומדן כולליון בזה אחר הרוב כדאמרינן בפרקא בתרא דע"ז (ע"ג) אמר כדשיימי בו תלחא אפי' הרי מנו תלחא כדאמרי כי תלחא עד דאמרי תלחא ב :

דדון זכרי אלגראנטי

תסח שאלת הרי כי היתום ששו ראובן יש לו נכסים מטלטלין ביד אלעזר והנכסים הנז' היו מקצתן סאביו של ראובן הנז' ומקצתן היו בירוש'ה שנפלו מאחיו ואלעזר הנזכר שיש בידו הנכסים אינו רוצה לסטור לו ליתום הנזכר הנכסים ההם באפרו שאינו גדול בשנים שיוכל לעשות לו שובר כמה שיקבל או מחילה כמה שנים צריך שיהיו ליתום הנזכר שיוכל לישא וליתן בנכסי אביו ובנכסי ירוש' אחיו ויהיה מה שיעשה עשוי הן לפחול הן ליתן בסתנה ולעשות כל דבר שאדם גדול יכוד לעשות עד כאן לשון השאלה :

תשובה לפי שבהא השאלה בלשון כולל לבאר הקטן מאימיה מפנה בנכסיו דבר זה מחלק לענפים רבים לפי רוב השנים ולפי מעוטם וכן לפי שלמות דעתו וחרפותו וידיעתו בטיב משה ומתן וכן במהות הנכסים אם הם קרקעות או מטלטלין וכן באיכותם ר"ל אם נפלו לו בירוש'ה מאביו או משאר מורישיו או נהגום לו במתנה או קנאם לו האפטרופוס שלו וכן יש חלוק בין מכירת הקטן למתנתו או מחילתו :

[ח' ב"י י"ד כ"ה ר"ח ר"ח (ד' קמ"ו ע"ג) ש"פ שם סעי' ל"ה : ב' ב"י שם ונכסם בפעושות *] נזמן ובמקום המתכר כורכס החרם כדינו יגאל מדינה דמלכותא :

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תמ"ט תע

קמ"ד

הוא ולא הביא שטרות מעתה לא יביאם לעולם והרי הוא גדול ואף אם לא נולד בו סימני סרס וכחזר הרמ"ם ז"ל שנעשה גדול למפרע מ"ג שנה ויום אחד לפי שהוא סרס ופי' רוב שנותיו הרמזים כחזן בן שלשים והמשנה שנה ויום אחד והרמ"ם ז"ל כתב בן שלשים וחמש שנה ושלשים יום מן השנה האחרת הגם ברחמי כל דיני הקטן במשאו ומתנו לפי קוצר שכלי והכרחי בו מעט לפי שבאה השאלה בלשון כולל ועשה חסוד לבאר עקר המחלוק' שגבל בין היחוס ראוהו ובין הלעזר שהנכסים ברשותו בענין הולאה הנכסים מרשות הלעזר ולמכרם ליחוס :

דבר ברור הוא שאם ראוהו היחוס הוא בן י"ג שנה ויום אחד והביא שהי שטרות שמעשה הוא גדול שמוציאין הנכסים מרשות הלעזר ומסריין אותם ליחוס ואף אם אינו יודע בטוב משא ומתן ולא מיביעא בנדון זה שהנכסים אלו הם ממלעלין ומשאו ומתנו בהם קיים בין במכר בין במתנה בין במחילה ואפילו ירשם מאביו כיון שהוא גדול ח"פ שאינו יודע בטוב משא ומתן כמו שכחתי למעלה אלא חפילו בקרקעות שאינו יכול למכר א"כ הוא יודע בטוב משא ומתן ואפילו בקרקעות שירש מאביו שאינו מוכר א"כ הוא בן עשרים מ"מ מוציאין הנכסים מיד הלעזר ומסריין אותם ליחוס שהרי ח"פ שאין רשות בידו למכר בקרקעות מ"מ יכול הוא לפקח בהם להוריד אריסים ולסלקם ולשכור פועלים ולכנות ולסחור ולהרוע וליעט ולהכניס ולהוציא ולעשות בהקון נכסיו כהשר יראה בעיניו ולא לעזר זה מאי עבדתיס דמעבד ואף אם יאמר שהיחוס במק אלו ובהו הנכסים ברשותו והעסק בהם והרי הוא מעשה כמו הפטרופא שלו כדתנן בפרק הזקוקין (נ"ב) יחומים שסמכו אלל בעה"ז או שמינה לכן חביבן הפטרופוס חייב לעבר פירותיהן ואמרינן נמי בהם בגמרא הנהו דהוו סמיכי גבי הסיא סכתא הוה לכו ליחמי חדא תורתא שקלא וזכינתא נהליה אתו קרובים לקמייה דרב נחמן אמרי ליה מאי עבדתה דמוצנא אמר לכו יחומים שסמכו אלל בעל הניח חן דמשמע מהכא דבעל הניח שסמכו יחומים אללו דינו כאפטרופוס ויכול למכור בנכסי היחומים כחזו המפרשים ז"ל דהוי כאפטרופוס שמינהו אבי יחומים מ"מ כיון שהיחוס נעשה גדול אף מיד האפטרופוס מוציאין הנכסים ואף כשמנהו בית דין שהרי אין צ"ד ממנין אוחו אלא עד שיגדלו וכמו שכח הר"ם ז"ל אלל מכיון שהגדילו מה להם ולאפטרופוס וצ"פ אמרינן בפרק המפקיד (נ"ט) הפטרופא לדקני לא מוקתינן וכן במינהו אבי יחומים על הסחם אין דעתו אלא עד שיגדלו אלא ח"כ פירש לזמן ידוע שאו אין מוציאין הנכסים מידו אלא בזוגת זה ודאי מוציאין אותן מידו וכ"ס בנדון זה שאינו הפטרופוס גמור אלא מדעת היחוס שסמך אללו ואף אם זה היחוס הוא טעם ובלתי יודע בטוב משא ומתן ח"פ"כ אין מונעין אותו מנכסיו כיון שהוא גדול שאין צ"ד ממנין הפטרופוס לטפשים כי אם לשוטטים כדגריסין בכהובות פרק נערה שכתפתה (מ"ה) מי שבחטה צ"ד יורדין לנכסיו וכו' וכחזר הר"ם ז"ל שמעמדין לו הפטרופוס וסימני הטובה מפורשים בפרקא קמח דהניגה (ג'): אי זהו שוטת היותא יחודי בליה והלן בניה הקברות והמקרב ככותו ומפרש הסם דעביד לכו דרך טעות וכן מי שמתבד כל נכסיו לדעת כדמתיא נמי בהם אי זהו שוטת זה המתבד כל מה שנותנין לו והמרינן נמי בפרק מי במה (ק"ה) ההוא שפוחת יתירתא חזא ביה דמשהדר לכו לכולהו עבדי ולענין הסובר והמחילה ששואל הלעזר הרי כיון שהיחוס גדול ואחנהו מחנה אף בקרקעות כמ"כ למעלה כ"ס במחילה מחילה בממלעלין וב"ש שנגדון זה אין ליחוס לעשות לו מחילה רק הודאה שבה עמו להכנות ושהחזיר לו כל הנשאר מנכסיו ואין זה נח מכירה ולא מתנה ולא מחילה רק הודאה שמכר לו את שלו ואף בקרקעות של אביו יכול לעשות כן וח"פ שאין מכירתו בהם מכירה ואף אם היינו אומרים שאין מחנהו בהם מחנה ולא מחילהו מחילה שהרי אין זה רק הודאה שמכר לו את נכסיו והחזיר לו את שלו וא"כ כל שהיחוס בן י"ג שנה ויום אחד והביא שתי שטרות מוציאין הנכסים מיד הלעזר ונותנין אותן ליחוס ואף אם אינו יודע בטוב משא ומתן ושהיחוס כותב לו ההקבלתי ואם רצה לעשות לו מחילה ברשות בידו ומחילהו מחילה אלל אם לא הביא ב' שטרות עדין קטן הוא ואם היחוס סמך אלל הלעזר הרי הוא כאפטרופא מדין יחומים שסמכו אלל בעה"ז וכיון כן אין מוציאין הנכסים מידו בעל כרחו כל שאינו מפסידם עד שיהיה היחוס גדול שהרי הוא כמינהו אבי יחומים ח"פ שיש לבעל הדין לחלוק ולומר דכע"כ שסמכו יחומים אללו גרע מאפטרופא דעמחא דח"ג דאפטרופוס שמינהו צ"ד או חביבן של יחומים לא מסלקין ליה עד דגדלי יחמי זה שאינו הפטרופוס אלא מפני סמיכות היחומים אללו כל ברצו היחומים ללאת מרשותו ולסלקו ברשות בידם ולא אמרו בפרק הזקוקין (נ"ב) אלא שיכול למכר בעוד שהיחומים סמוכין אללו שהרי בענין המכירה כתב הרמ"ם ז"ל שאינו יכול למכור כי אם בממלעלין כמו שהפטרופא עובד כיון שאין לו בה אלא מחנה ברירתם ובהו כדוע כמו משאר הפטרופוסין שהובנים ח"פ שדות כדליתא בהם י"ש להשיב לענין הלוקים מנכסיו ליכה למינהו הרי דכיון דחקון רבנן שכל שסמכו היחומים אללו שיוכל למכור ודאי שסמכו אלל ח"פ דמיתא דהיא שכתא ח"פ שאין צ"ד ממנין נשים הפטרופוסין גדליתא בהם חנמא דיניה כמינהו אבי יחומים דאמרינן בהם ממנין מי שירטע ולא משמע לסלקיה לדעת היחומים כיון דלת מסיד דמתני כחובת ועוד שהיחומים ילכו חמיה מדחי אל דחי מתים לאיש בהר מאן דמקרבם נהו בזווי הו כפויסקי וחמגוזי וגם

הוא ולא הביא שטרות מעתה לא יביאם לעולם והרי הוא גדול ואף אם לא נולד בו סימני סרס וכחזר הרמ"ם ז"ל שנעשה גדול למפרע מ"ג שנה ויום אחד לפי שהוא סרס ופי' רוב שנותיו הרמזים כחזן בן שלשים והמשנה שנה ויום אחד והרמ"ם ז"ל כתב בן שלשים וחמש שנה ושלשים יום מן השנה האחרת הגם ברחמי כל דיני הקטן במשאו ומתנו לפי קוצר שכלי והכרחי בו מעט לפי שבאה השאלה בלשון כולל ועשה חסוד לבאר עקר המחלוק' שגבל בין היחוס ראוהו ובין הלעזר שהנכסים ברשותו בענין הולאה הנכסים מרשות הלעזר ולמכרם ליחוס :

דבר ברור הוא שאם ראוהו היחוס הוא בן י"ג שנה ויום אחד והביא שהי שטרות שמעשה הוא גדול שמוציאין הנכסים מרשות הלעזר ומסריין אותם ליחוס ואף אם אינו יודע בטוב משא ומתן ולא מיביעא בנדון זה שהנכסים אלו הם ממלעלין ומשאו ומתנו בהם קיים בין במכר בין במתנה בין במחילה ואפילו ירשם מאביו כיון שהוא גדול ח"פ שאינו יודע בטוב משא ומתן כמו שכחתי למעלה אלא חפילו בקרקעות שאינו יכול למכר א"כ הוא יודע בטוב משא ומתן ואפילו בקרקעות שירש מאביו שאינו מוכר א"כ הוא בן עשרים מ"מ מוציאין הנכסים מיד הלעזר ומסריין אותם ליחוס שהרי ח"פ שאין רשות בידו למכר בקרקעות מ"מ יכול הוא לפקח בהם להוריד אריסים ולסלקם ולשכור פועלים ולכנות ולסחור ולהרוע וליעט ולהכניס ולהוציא ולעשות בהקון נכסיו כהשר יראה בעיניו ולא לעזר זה מאי עבדתיס דמעבד ואף אם יאמר שהיחוס במק אלו ובהו הנכסים ברשותו והעסק בהם והרי הוא מעשה כמו הפטרופא שלו כדתנן בפרק הזקוקין (נ"ב) יחומים שסמכו אלל בעה"ז או שמינה לכן חביבן הפטרופוס חייב לעבר פירותיהן ואמרינן נמי בהם בגמרא הנהו דהוו סמיכי גבי הסיא סכתא הוה לכו ליחמי חדא תורתא שקלא וזכינתא נהליה אתו קרובים לקמייה דרב נחמן אמרי ליה מאי עבדתה דמוצנא אמר לכו יחומים שסמכו אלל בעל הניח חן דמשמע מהכא דבעל הניח שסמכו יחומים אללו דינו כאפטרופוס ויכול למכור בנכסי היחומים כחזו המפרשים ז"ל דהוי כאפטרופוס שמינהו אבי יחומים מ"מ כיון שהיחוס נעשה גדול אף מיד האפטרופוס מוציאין הנכסים ואף כשמנהו בית דין שהרי אין צ"ד ממנין אוחו אלא עד שיגדלו וכמו שכח הר"ם ז"ל אלל מכיון שהגדילו מה להם ולאפטרופוס וצ"פ אמרינן בפרק המפקיד (נ"ט) הפטרופא לדקני לא מוקתינן וכן במינהו אבי יחומים על הסחם אין דעתו אלא עד שיגדלו אלא ח"כ פירש לזמן ידוע שאו אין מוציאין הנכסים מידו אלא בזוגת זה ודאי מוציאין אותן מידו וכ"ס בנדון זה שאינו הפטרופוס גמור אלא מדעת היחוס שסמך אללו ואף אם זה היחוס הוא טעם ובלתי יודע בטוב משא ומתן ח"פ"כ אין מונעין אותו מנכסיו כיון שהוא גדול שאין צ"ד ממנין הפטרופוס לטפשים כי אם לשוטטים כדגריסין בכהובות פרק נערה שכתפתה (מ"ה) מי שבחטה צ"ד יורדין לנכסיו וכו' וכחזר הר"ם ז"ל שמעמדין לו הפטרופוס וסימני הטובה מפורשים בפרקא קמח דהניגה (ג'): אי זהו שוטת היותא יחודי בליה והלן בניה הקברות והמקרב ככותו ומפרש הסם דעביד לכו דרך טעות וכן מי שמתבד כל נכסיו לדעת כדמתיא נמי בהם אי זהו שוטת זה המתבד כל מה שנותנין לו והמרינן נמי בפרק מי במה (ק"ה) ההוא שפוחת יתירתא חזא ביה דמשהדר לכו לכולהו עבדי ולענין הסובר והמחילה ששואל הלעזר הרי כיון שהיחוס גדול ואחנהו מחנה אף בקרקעות כמ"כ למעלה כ"ס במחילה מחילה בממלעלין וב"ש שנגדון זה אין ליחוס לעשות לו מחילה רק הודאה שבה עמו להכנות ושהחזיר לו כל הנשאר מנכסיו ואין זה נח מכירה ולא מתנה ולא מחילה רק הודאה שמכר לו את שלו ואף בקרקעות של אביו יכול לעשות כן וח"פ שאין מכירתו בהם מכירה ואף אם היינו אומרים שאין מחנהו בהם מחנה ולא מחילהו מחילה שהרי אין זה רק הודאה שמכר לו את נכסיו והחזיר לו את שלו וא"כ כל שהיחוס בן י"ג שנה ויום אחד והביא שתי שטרות מוציאין הנכסים מיד הלעזר ונותנין אותן ליחוס ואף אם אינו יודע בטוב משא ומתן ושהיחוס כותב לו ההקבלתי ואם רצה לעשות לו מחילה ברשות בידו ומחילהו מחילה אלל אם לא הביא ב' שטרות עדין קטן הוא ואם היחוס סמך אלל הלעזר הרי הוא כאפטרופא מדין יחומים שסמכו אלל בעה"ז וכיון כן אין מוציאין הנכסים מידו בעל כרחו כל שאינו מפסידם עד שיהיה היחוס גדול שהרי הוא כמינהו אבי יחומים ח"פ שיש לבעל הדין לחלוק ולומר דכע"כ שסמכו יחומים אללו גרע מאפטרופא דעמחא דח"ג דאפטרופוס שמינהו צ"ד או חביבן של יחומים לא מסלקין ליה עד דגדלי יחמי זה שאינו הפטרופוס אלא מפני סמיכות היחומים אללו כל ברצו היחומים ללאת מרשותו ולסלקו ברשות בידם ולא אמרו בפרק הזקוקין (נ"ב) אלא שיכול למכר בעוד שהיחומים סמוכין אללו שהרי בענין המכירה כתב הרמ"ם ז"ל שאינו יכול למכור כי אם בממלעלין כמו שהפטרופא עובד כיון שאין לו בה אלא מחנה ברירתם ובהו כדוע כמו משאר הפטרופוסין שהובנים ח"פ שדות כדליתא בהם י"ש להשיב לענין הלוקים מנכסיו ליכה למינהו הרי דכיון דחקון רבנן שכל שסמכו היחומים אללו שיוכל למכור ודאי שסמכו אלל ח"פ דמיתא דהיא שכתא ח"פ שאין צ"ד ממנין נשים הפטרופוסין גדליתא בהם חנמא דיניה כמינהו אבי יחומים דאמרינן בהם ממנין מי שירטע ולא משמע לסלקיה לדעת היחומים כיון דלת מסיד דמתני כחובת ועוד שהיחומים ילכו חמיה מדחי אל דחי מתים לאיש בהר מאן דמקרבם נהו בזווי הו כפויסקי וחמגוזי וגם

תמ"ט תע השובה בקצרה על הענין הנוכר

אם ראוהו היחוס בן י"ג שנה ויום א' והביא שתי שטרות גדול הוא ומוציאין הנכסים מיד הלעזר ומסריין אותם ליחוס ואף אם הוא טעם ובלתי יודע בטוב משא ומתן אין מונעין אותו מנכסיו שהרי מכיון שהוא גדול אינו צריך להפטרופוס ואף אם יחוס זה סמך אלל הלעזר והשדל הלעזר נכסיו דכ"ל כמו הפטרופוס עשה שהיחוס גדול ילא מרשות הפטרופוס ואין להלעזר רשות עוד בנכסיו שאין צ"ד ממנין הפטרופוס לגדול אף אם הוא טעם ובלתי יודע בטוב משא ומתן אלא כ הוא שוטת גמור וח"כ יש להלעזר למכור ליחוס נכסיו וכל שובר או מחילה שיעשה לו היחוס קיימין ומבאי ומתנו בנכסים ההם בן במכר בן במתנה בן במחילה בן בענין אחר קיימין אף אם אינו יודע בטוב משא ומתן כיון שהנכסים הם ממלעלין אלא שאם היו קרקעות שלו אם שקנה לו האפטרופא שלו אם שנחטו לו במתנה לא היה יכול למכרם אלא ח"כ הוא יודע בטוב משא ומתן ואם היו קרקעות שגבל לו בירובה מאביו או משאר מורשיו אין יכול למכרם אף בשיודע בטוב משא ומתן עד שיהא בן עשרים וכל זה ברור ופשוט מאד ומצוהר בגמרא ודברי המחברים ז"ל אלא שהביא ראיות ולהאריך כמה שאנו צריך לא הריך :

נאקה לרבי שמואל בן אלמשניני

תע שאלת יעקב היו לו שלשה בנים ראובן שמעון ולוי והשיא לראובן בנו הגדול בחייו ואיסים טועמים נפטר יעקב לבית עולמו והניח נכסים מקרקעי ובמלעלי ופירות של עובדי כוכבים ויהודים מחובות ופקדון והניח אלמנתו אם הבנים רשאה ושלמאה בכל נכסיו בל ימי חייה ואחר סיחת יעקב האב הנובר כשנה או שנתיים נפטר ראובן בנו לבית עולמו בלא בנים ונשאר אשתו זקוקה ליבם והוא השני שמעון יבם אותה ויהי העת שבאו לחלוק השני אחים הנוברים שמעון ולוי בנכסי אביהם תובע שמעון היבם שני חלקים בנכסי אביו וחלק אחיו סחטת היבום בין במקרקעי בין בממלעלי בין בשטרי טובות ולוי הקטן טוען ואמר כי אין לשמעון זכות בנכסים סחטת ראובן אחיהם הסת לפי שכיון שנשאר האלמנה אסם רשאה ושלמאה בכל הנכסים סחטת צואת יעקב אביהם א"כ מעולם לא זכה ראובן בחייו בהם וכן כ"ש שלא יהיה לשמעון הבא מבחו זכות בהם סחטת היבום ואם המצא לומר שיש לו זכות בהם אין לו ליכול חלק אחיו הסת אלא במקרקעי ובממלעלי שהוא סחוק אבל בשטרי טובות והלוואות שאינו סחוק אלא ראוי לראו נוסף דאיתקש לבכור שאינו נוסף בראוי כבסחוק :

תשובה מובאר הוא שהיבם היורש נכסיו אחיו הסת אינו נוטל בראוי כבמחוק ומתני' היא בנכרות פרק יש בטר לנתלה (נ"ב) והביאה

[א] ב"י ח"מ ס' ר"ל כמ"י ל' ד"ג ס' א"ת י"ג רמ"א ס' ס"ג : בן ע"י ב"י ח"מ ס' ל"ג ד"ה וד"ה א"כ וד"ה ס' א"ת ח' :

שאלות ותשובות: ריב"ש סימן העא

השעור בין למטה מד' אמות בין למעלה יש לו חזקה לפי שכיון שהוא גדול כרי נעשה לקביעות ובשעה זו הלך ר"ח ז"ל והרמב"ם ז"ל ורבו הרב בן מאנא וכו' הלוי ז"ל ויש מפרשים אחרים שפירשו דברי זירא קאי אהלון לורי אבל המצרי בין למעלה בין למטה אין לו חזקה שכיון שהוא קטן אינו של קביעות ולכן שהק זה והניחו לפתחו וכשיצא זה לבנות כנגדו ח"כ להרחיק כדי שלא יאפיל ובשעה זו הלך ר"ש ז"ל בפירושו וכן הרב אב ב"ד והראש"ד והרבה מן האחרונים ז"ל ואלו ואלו מראים פנים לדבריהם ועוד אמרו שם בגמ' דהלון העשוי לאורה אפי' כל שהוא יש לו חזקה וארבה פירושים נאמרו בחלון העשוי לאורה שר"ש ז"ל פי' שאין לבית זה אורה מלד אחר ולכן יש לו חזקה אפי' שהוא קטן ביותר דודאי לקביעות עשאו וכן פי' הרמ"ם ז"ל שבחלון זה לא היה אורה לבית כרוז שאר בחי' אבל אם בלא חלון זה היה אורה לבית כרוז שאר בחי' אפי' שחלון זה מוסיף בלתי חלון זה חלון העשוי לאורה והרמב"ן ז"ל כתב כגון שהוא נר מבחוץ ורחב מצדדים או שסביב לריב' אורה ומלבין הר"מ במ"ל נראה שכל חלוי בדעת הפותח אם פתח אורו לבנות אורה שקד כתב (פרק ז' מסלכות שניים) אבל אם פתחה לאורה אפי' היחה קטנה ביותר ונכזה ביותר וכו' ופירש הוא ז"ל ע"פ הדב"ר לפי מה שנראה מלבוש שכיון שפתחה לאורה וזה שחק מחל על האורה ואין יכול למנוע ממנו מעתה ולריך להרחיק כדי שלא יאפיל אבל כשלא נעשית לאורה הלא שפתחה להשמיש או לזון לא עיניו ולדבר עם חברו בענין ששנינו באהלות אפי' שגם בן מוסיף אורה בבית זה יכול לומר לא הנחתיך לפתוח הלא מפני שהיחה קטנה ונכזה אבל שחזיק עלי שאלטרך להרחיק בנינו בזה לא הנחתיך ומה שאמרו גם כן בגמרא בזה בחלון העשוי לאורה אפי' כל שהוא יש לו חזקה הוכיח הרמב"ן ז"ל מן הירוש' (ב"ב פ"ג ה"ח) ששיטתו לחזקה כשעורו לפומחה ושיעורו לפומחה שנינו במסכת אהלות (פרק י"ג) שהוא כמלא מקדח שהוא כמלא יקב העול בן ואפי' שאמרו כאן אפילו כל שהוא אינו קשה שכיון שקראוהו בשם חלון אם היה פתוח מזה השעור אין עליו שם חלון ועוד שמינו בהרבה מקומות כל שהוא שיש לו שיעור וכן ידעת מה שהסכימו הגאונים ז"ל שחזקה החלונות והזיון וכל כיוצא בזה מדבר שאינו גזל גוף קרקע אלא חזק לבד כגון סמיכת הקורות וגפת וזבל וכדו' וכל נזקי פרקין דלא יחפור ומרצ ומחילה ודכולהו נעמי ופופי אין חזקה שלש אלא מבי מזכיר הדיקה ושחק מחל שלא אמרו שלש שנים אלא משום דתלח שנים מזהיר איניש בשטרות הלכך בכל החוקות המהקיימות בלא טענה אין ענין לשלש שנים ומה שאמרו בגמרא (ס') ולכאום אפי' לאלתר הוי חזקה שאין אדם עשוי שסוחמין אורו בפניו ושחק לא שבחוקה שאר נזקין לריך שלש שנים אלא בזמנים אחרים כשיחברר הנזק ושחק מחל ובסמיכת חלון לאלתר הנזק מבורר דאין אדם עשוי שסוחמין אורו בפניו ושחק בן ולזה הסכים הרמב"ן והרמ"ם ז"ל וב"כ ר"מ ז"ל (פ"ז ופ"ח מהלכות שניים) ואפי' שרבו חכמים להרפאים ז"ל ואחרים החלקין ומלריבין חזקה שלש לגאונים ז"ל שומעין ד' :

ובנדון זה

היה לך לפרש חלון זה איזה חלון הוא ומ"מ נראה מדברך שהוא חלון פתוח לחצר היה לו חזקה הלא שמהלוקתם הוא מפני שהוא פתוח לגג של רעפים ואחר שהוא בן נראה שהדין עם בעל החלון אפי' שאין בחלון זה משום היזק רחיש מ"מ החזיק בחלון ובחזיר הנכנס בו דרך רשותו של זה ולריך זה להרחיק מכנגדו כדי שלא יאפיל שהרי מחזיקין דהלון המצרי אין לו חזקה ולצורי יש לו חזקה בחלון שאין בו היזק רחיש הלא הלא שהוא עשוי להשמיש או לשמור ממנו פירותיו דהי בחלון שיש בו היזק רחיש תקשי לרב אלפסי ז"ל ולהרבה מן הראשונים והאחרונים ז"ל שבוברין דהיזק רחיש אין לו חזקה דומיא דקוטרטא ובית הכסא ועל כן פרשו בחלון שאין בו היזק רחיש ויש לו חזקה לומר שזכה בחלון ובחזיר כבא לו מרשותו של בעל חצר שאם יבא בעל חצר לבנות כנגדו ח"כ להרחיק כדי וזהו אמרו בגמ' למטה מד' אמות יש לו חזקה כשאין בו היזק רחיש כגון שפתחו לבקעה או בענין אחר לפיכך יכול למחות שכיון שיש לו חזקה כשכא זה לפתוח החלון יכול בעל החצר לעכב עליו אפי' שאין בו היזק רחיש משום דאמר ליה קא מחזקה עלי ואחא מלריבני להרחיק אם אכנס כנגדך ומעתיח אתה מזיקני וממעט רשותי בפתיחת החלון וכ"ש אם יש בו היזק רחיש שיכול למחות ולמעלה מארבע אמות אין לו חזקה בן בפסות לבקעה בן בפתוח לחצר ויכול חברו לבנות כנגדו בלא הרחקה ואינו יכול למחות מחללה כשכא לפתוח החלון דזה נכנס זה אינו חסר וכופין על מדת סדום שהרי אינו מזיקו כלל שהרי אם בא לבנות כנגדו לא ילטרך להרחיק וגם עתה אינו מזיקו בחזק רחיש ואפי' בפתיח לחצר כיון שהוא למעלה מד' אמות מקרקע ביתו ורבי' אלעזר פליג עליה ואמר דבפתוח לחצר יכול לעכב מעטם היזק רחיש אפי' שהוא למעלה מד' אמות משום דזימנין דמייחתי שרשיפא וזחי ליה כן פירשו לזו הרמב"ן והרשב"א ז"ל על דרך הרב אלפסי ז"ל - ולפי דבריהם נלמוד לחלון של דגון זה שכל שהוא עשוי בענין שמחת חכמות יש לו חזקה אינו מפסידה מחמת שהוא פתוח לגג של רעפים ויש לו חזקה לענין שהם באו חברו לבנות כנגדו אינו בונה הלא ח"כ מרחיק כדי וכן כשכא לפתוח מחללה חברו יכול למחות בו אפי' שאינו מזיקו בחזק רחיש משום דאמר ליה קא מחזקה עלי וכשכא לבנות כנגדך אלטרך להרחיק - וגם לדברי :

והביאה הרב אלפסי ז"ל בהלכות בבבא בתרא פ' י' טהלין ומזכיר הוא בגמרא בכמה מקומות ובמסכת יבמות פרק כ"ד (כ"ד :) אמרו ז"ל דבכור קרייה לחמנא לגריעותא לומר מה בכור אינו נוטל בראוי כבמוחזק אפי' יבם אינו נוטל בראוי כבמוחזק ולכן מה שעטן לוי שאין לשמעון ליטול בשטרי הלוואה בעד חלק אחיו המה הדין עמו דפלוגתא היא דר' ורבנן החס בפירק יש נוטלין (קכ"ד) אם הבכור נוטל פי שנים במלוה או לא דרבי הכר למלוה מוחזקת היא ובכור נוטל בה פי שנים ורבנן סברי רחוייה היא ואין הבכור נוטל בה פי שנים ופסק רב פפא הלכתא דמלוה רחוייה היא ואין הבכור נוטל בה פי שנים בין שגבו מעות בין שגבו קרקע וכן הסכימו כל הפוסקים ז"ל וכיון שאין הבכור נוטל פי שנים במלוה ג"כ פשוט הוא שאין היבם נוטל בה פי שנים הדין היבם בזה בכור :

אבל

מה שעטן לוי שאף בשאר הנכסים אין לשמעון היבם חלק בעד החיובים המת מחמת מה שנשאלה האלמנה האם רשאה ושלטתה בנכסים כל ימי חייה בזה אין הדין עמו לפי שהאלמנה לא זכתה בגוף הנכסים מחמת נואח בעלה לפי שאין בלשון רשאה ושלטתה אלא שחיה כמו אפטרופיא או לכל היותר שהאלל פירות בחייה אבל בגוף הנכסים מיד זכו בן היורשים בהם שלשה כזנים וכיון שגוף הנכסים ליורשים ח"כ אין זה ראוי אלא מוחזק דהא קו"ל קריש לקיש דקנין פירות לאו דקנין בגוף דמי וכדליתא במסכת גטין סוף פרק השולח (מ"ח) ומחא עממא אמרינן החס שהבכור נוטל פי שנים בשדה החוזרת לאביו ביובל ואפי' שהיא מכורה ומוחזקה ביד אחר בשעת מיתת אביו מ"מ כיון שהגוף שלו ואין ללוקח בה אלא חבילת פירות עד היובל בכור נוטל בה פי שנים בנדון זה נמי דכותה היא והיינו דאמרי' בפ' יש נוטלין (קכ"ה) : בעובדא דסנתא דהכורא נכרה דהגור נכסי לסבתא ובתרה לירחאי והויא לה כרתא ונכיה ושכיבא ברתא בחיי סבתא ואמרינן החס דלא ירית לה בעל הכרתא לסבתא ואמרינן טעמא משום דהוה להו הני נכסי לגבי בעל רחאי ואין הבעל יורש בראוי כבמוחזק ואמר רבה החס טעמא משום דאי קדמה סבתא ונכיה זכינה זכיני כלומר משום דקו"ל כרשב"ג דנכסי לך ואמרינן לפלו' וקדם הראשון ומכר אין לפני אלא מה ששייר ראשון (שם קל"ו) וכיון שהסבתא זכתה בחייה בגוף הנכסים עד שהיחה יכולה למכרם ולאכול הדמים ח"כ הוה להו רחאי לגבי בעל הכה משמע הוה חלו לא היחה יכולה הסבתא למכר הנכסים הוי מוחזקים לבת ויורש אותם הבעל ואפי' שנשעת מיתת הכה עדיין היחה מוחזקה בן הסבתא לפירות - ובנדון זה הדבר ברור שלא היחה יכולה האלמנה למכור גוף הנכסים שהרי לא היחה לה אלא להיות רשאה ושלטתה בן בחייה ואפילו באומר נכסי לך כל ימי חיך דמשמע שהם שלו לגמרי במחנה מאחר שאמר נכסי לך אפי' הכי כיון שפירש כל ימי חיך אינו יכול למכור ואין לו אלא פירות לבד ולא דמי לנכסי לך ואמרינן לפלוני דהחס הוא שהניח אחר הראשון לאיש זה אבל כשהניח לעצמו או לבניו כגון האומר נכסי לך כל ימי חיך שאחר מוח המקבל חזורים הנכסים לנותן או לירשיו זה אינו יכול למכור כדאמרינן בפירק יש נוטלין (קל"ז) : בעובדא דרב ביבי כההו דיקלא דאפילו רשב"ג לא קאמר אלא לאחר אבל לעצמו לא כפי מה שפי' שם רבינו שמואל ז"ל וכן כתב שם בבאור הרמב"ן ז"ל ששכיב מרע שאמר נכסי לך כל ימי חיך אין המקבל יכול למכור ואם מכר יורשו הנותן מויליין מיד הלקוחות ולענין רחאי ומוחזק הויא ליה לגבי יורשין שדה החוזרת ביובל דהוי מוחזק כדליתא בשלהי פרק השולח (מ"ח) : ע"כ לרמב"ן ז"ל בחידושו - ולכן בנדון זה יש לשמעון שני חלקים בנכסים קרקעות ומנוטלין אבל בשטרי הלוואה חולק עם לוי אחיו ואינו נוטל בראוי בהם חלק בעד אחיו המה ומשום דהוה להו רחאי ואין היבם נוטל בראוי כבמוחזק א] וכו' מה שנראה לי בזה ותחמתו שמי יצחק ב"ר ששת זללה"ס :

מירור : לרבי יצחק לפפא ניר

תעא שאלת ראובן יש לו בית על גר רעפי של שמעון ויש לראובן בנות ביתו חלונות שהכותל והחלונות הם על גר שמעון ועתה בא שמעון ורוצה לבנות ולהנכיה גנו בענין שלא ישאר שום חלון לראובן על גר שמעון ואמר ראובן אתה מאפיל עלי ואני יש לי חזקה אך לא בכתב ולא בראיה ואומר שמעון לראובן זאת החזקה אינה שום דבר כי דרך הוא שאדם שיש לו בנות על גר רעפים הוא פותח חלון או חלונות על גר של חברו ולפעמים שחברו אינו רואה ואינו יודע שום דבר ואפילו שידוע מתוך שאינו מזיק לו בעת הזאת אינו מוחה בידו כי אומר כשארצה להגביה כי ימחה בידו כי כך כתוב בכל שטר סכירה שקונה בתהומא ועד רום דקיעא אך אם היה לך שטר בן החלון פלוני שהוא על גר פלוני או הייתי מוכרה להרחיק אבל עתה שאין לך שטר ספורש מחלון פלוני זאת החזקה של החלון שהוא על גר רעפים אינה שום דבר עכ"ל השאלה :

תשובה

הלא ידעת כי בדין חזקה החלונות יש הרבה חלוקין מהם במשנה בפ' חזקה (נ"ח) : כדחתן חלון המצרי אין לו חזקה ולצורי יש לו חזקה ומהם בגמ' שם (נ"ט) : שאמר רבי זירא דלמטה מארבע אמות יש לו חזקה ולמעלה אין לו חזקה ונחלקו המפרשים ז"ל בפירוש זאת המיתרה יש מהם אומרים דרבי זירא קאי אהלון המצרי שהוא קטן שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לחצו אבל הצורי שהוא גדול מזה :

[ח] ב"ר אביע' רבי' קס"ג - ד"מ ס"ס ח"א - רמ"א שם שפ"א ופי' ב"ב ס"ס סק"ב ובבבא בתרא ד' ב' ע"י הקוטר' ס' ק"ג סק"א : ד' ב' ע"י ק"ג סכ"ו :

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תעג תעד

עמך אם לא הגיע אליך חזק בעד זה עשה און חרש וגם לכל הדברים אל תשים לבך דום לה' והתחולל לו השכם וסערז עליה' לבית המדרש וחס כלן מחליטין וחסים מאותן שנאמר עליהם ואוכזבו כללח השמש בגבורתו [ג] :

תעד ררבי משה בן ארקביץ י"א

שאלת ראובן נשא לאה וסת בלא בנים ובשעת פטירתו צוה מחמת ביתה שיתנו לה יורשיו כתובתה ותוספת וגדוניה ומתנה לחד משלם ויתר על כתובתה כך וכך ואח"כ נפטר לבית עולמו ושמעון אחי ראובן הנזכר רוצה ליבם את לאה הנזכרת והיא טוענת מאחר שיש לך אשה ובנים אין אנכי רוצה ליבם תחת עול צדה ובאו לב"ד שמעון טוען שידונו עמה כדון מורדת על בעלה ולא תובעת כתובתה והוספת וגדוניה ומתנה לחד והתוספת שהוסף לה בעלה בצואתו וטוענת שאין לב"ד לדון עמה כדון המורדת על בעלה לפי שאינה זקוקה לו כלל ואינה צריכה ממנו חליצה לפי שראובן בעלה היה סרים ונתנה אמטלא לדבריה שרא היה לו זקן ושהיה קולו משונה בקול נער קטן והביאה עדים והעידו בדבריה והיא מתאמצת לומר שאינה זקוקה כלל ואינה צריכה ממנו חליצה ואפילו תהיה צריכה חליצה מספק שיש לב"ד לכופף אותו לחלוץ לה ולתת ולפרוע לה כל מה שצוה בעלה בצואתו שסא יפגע בערוה שלא במקום מצוה ע"כ :

תשובה בנידון זה רמזי לבאר חתלה אם ראובן המת נדון כסרים או לפחות כספק סרים מפני חוקן סימני סירוס שנראה בו כדי שתהא אשתו אסורה להתיבם ואחר כן לריך לבאר אם חתלה לומר שהין הבעל נדון כסרים ולא כספק סרים ואשתו או מוללת או מתיבמת אם כותבין אגרת מרד על שומרת יבם כשהיבם אומר ליבם והיא אומרת לחלוץ ואח"כ לריך לבאר אם חתלה לומר כותבין אם הטענה שהיא טוענת שאינה רולס ציבוס מפני שיש לו אשה וצבים ה' טענה לכופף אותה לחלוץ או שלא נדונה במורדת ואחר כן לריך לבאר אם ח"ל נדון אותה במורדת אם נאמר שלא תפסיד מפני מרדס הכחוש והגדוניה והתוספת ומתנה לחד ומת שהוסף לה בעלה בצואתו כיון שהיא לוח סינתק לה הכל מנכסיו וזכחה בהן מכת המתנה:

ער כספק הראשון אם ראובן המת נדון כודאי סרים או לכל הפחות כספק סרים מפני חוקן שני סימני סירוס שנראה בו כדי שתהא אשתו אסורה להתיבם :

אומר דבר ברור כי אשת סרים פטורה מן החליצה ומן היבוס כדמצינן ביבמות פרק כ"ד (כ"ד) ולא ימחה שמו מישראל פרע לסרים ששמו מחוי וכן הוא מפורש במתני' פ' הערל (ט"ע) הלא שחלקי שם בלחיה סרים דבר הכחוש דהנן ההם ח"ר יחושע שמעתי שהסרי' חולץ וחולצין לאשתו והסרים לא חולץ ולא חולצין לאשתו [ואין לי לפתח] אמר רבי עקיבא אני חפרש סרים אדם חולץ וחולצין לאשתו שהיה לו שעה הכוסר סרים חמה לא חולץ ולא חולצין לאשתו שלא היה לו שעה הכוסר רבי אליעזר אומר לא כי סרים חמה חולץ וחולצין לאשתו שיש לו רפואה סרים אדם לא חולץ ולא חולצין לאשתו שאין לו רפואה העיד ר' יחושע בן בתירא על בן מנוכה שהיה צירושלם סרים אדם ויבמו אשתו לקיים דברי ר' עקיבא וקו"ל כ' עקיבא מעדותו של ר' יחושע בן בתירא ועוד דר' אליעזר דפליג עליה שמוחי הוא ועוד דהתם סתם לן חנה כותיה דתנן התם סרים לא חולץ ולא מיבם וכן חילוניות וכו' ואמרי' עלה בגמ' (פ'): קתני סרים דומיה דחילוניות מה חילוניות בידי שמים אף סרים בידי שמים והסתמא! כר"ע דאמר בידי שמים אין בידי אדם לא וכו' ליה מחלוקת ואח"כ סתם בחדא מהכתה והלכה כהתם וכמו שכתב הרב הלפכי ז"ל וכל הפוסקים ז"ל ואח"כ סרים חמה כהוא בידי שמים לא חולץ ולא חולצין לאשתו ומותרת לשוק בלא חליצה אבל לריך ביה סרים ממני חמו כדתי במתני' שלא היה לו שעה הכוסר אבל אם היה לו שעה הכוסר וגמרתם אח"כ מפני חולי אשתו מוללת או מתיבמת דתי לא תימח כתי אין לך אשה מותרת ליבם דח"ל שלא היה בעלה סרים חמה' שעה אחת קודם מיתתו כדאמר רבא בגמ' (ט"ע) ואמרינן נמי סתם סרי' חמה כל שלה ראה מעולם שעה אחת בכשרות ואמיתר אמר נמי כל שממני חמו לקוי וסימני סרים חתן להו סתם בצרייתא (פ'): חמו בן סימני סרים כל שאין לו זקן ושערו לקוי וכשרו מחליק רשב"ג אומר כל שאין מימי רגליו מפליג רחיה ו"א כל שמפליג מימי ואינו טופס כיפה ו"א כל שבכנה זרעו דוכה ו"א כל שאין מימי רגליו מחמלין החרים אומרים כל שרוחן צימות בגמיה ואין כשרו מפלה הכל רשב"ג אומר כל שקולו לקוי ואינו נכר בין איש לאשה ומוכח סתם בגמרא דהני תנאי לה פליגי חלל כל ח' בא להוסיף דאמרינן התם עיינו ביה ברב נחמן אי כשרו מעלה הכל וכן נמי גבי לקוי ממני חמו (פ') אמרינן מנא ידעינן אמר חזני כל שמפליג מימי ואינו טופס כיפה והני אמוראי ודאי לא אמרינן מילתייהו כהנאי חלל ודאי כולהו בני סימני חיתתהו וידוע שסימני סרים לריך סימני צו וכו' בן עשרים שנה אבל קודם לזמן הזה אין נקרה סרים אפילו יב בו כל סימני סירוס ולא הביא שתי שערות כדאמר רבי אבהו סתם סימני סירוס וסימני חילוניות וכן שמנה אין עובין בסקן מעשה עד שיהא בן עשרים והתן נמי במסכת נדה פרק י"א דופן (מ"ז) בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות יביאו ראה שהוא בן עשרים והוא הסרים לא חולץ ולא מיבם

ואהמך [ג] ב"י אה"ע ס' ק"מ (ד' מ"ה פ"ה) נסד"ה עשהו : [ג] ע"י ב"י ח"מ ס' שס"ה סוף מחו' ה' :

חמר שום דבר שיסיב משמעו שרצונו להיות שליח קבלה ולא שליח הולכה חלל קבל סגט סתם מיד הכפל על פי הדברים ההם שאמר לו בשעת השליחות שמשמעותם שליחות הולכה ובעול שליחות קבלה שיש לנו לומר שהוא שליח נמור להולכה וכשהגיע גט לידה מגורשת נמורה וקודם לכן אינה מגורשת כלל ואפילו ריח סגט חין בו ואם מח הכפל קודם שהגיע גט לידה או חוללת או מתיבמת [ג] :

תעג ארקוליעא לנבון ניצק וידאל דמורושא י"א

בגן של קדושים ערי נדיק יסוד טולם מלל חניך ויעזק וינפק כספה מריב לשונות ומגנשה קאלס והמסגנים עליך רעה יסכר פיהם בלי נשמת קולס המה ילכדו וחלפה המסוד לדור דורים כוזהר הרקיע וכוכבים כהלם הגיע אלי שלוחך יוס שפי שטבר חמר הצהרים ורליתי דכריך וכן אמר כי הגיע סה הבגן דון הצרחה אלשיך י"א יוס שלפניו ושאלני על כל מה שצא ככתבך ונקם ממני שהיב חזיו על הכל ואמר אלי כי הוא שליח שלי מטעם הקהל י"א חלתי ב' ג' שהינס טורעין במס זונתי דבר מועט אמרתי לו אני מהירא סן ים כנס מחלוקת בענייני ההוללות וההה מן הכת האחר ואין ראוי להשיב לך עד אהיה כשאל ממני הכמות יחד נס שלא הבחא כהב מן הקהל כנס שלי באתה אני שליח חליך מכל הקהל כי החולקים הינס ראויים להקרה כח למעופס במנין ובנין וכי היה דבר הקהל מחון על זה לא כתבו חליך וגם אני מחבורים והאמנתי לדבריו גם כי רליתי בידו קודמס הדיון והתקונין מחוס מיד הכנררים ועוד כי ככרין דברי אמת שדרך הוללות לעולם רנת המכשולות והתקין וזה הודיתי להשיב חליו על שאלותיו והתחלתי במלכא ובגא שחונך אמרתי לו אני רולס שא' מן הכנררים ומן המיחדים שבעדה הוא מן הכת האחרת וההה לא הבחא לי להשיב אמת הוא חבל חיו טורע במס כי אם דבר מועט ב' ד' לך דיגרים וכל הקהל ללך אחד זולתי הוא ואחד עמו וגם הוא עשה כדרכך שסק יוחר מהוללות רק שהוא ירא סן יעשו הקהל עור שהוא כנגדו אמנס אחרי שנס אהה שאלס להשיב חליך על שאלות אלה סיימתי להשיב חליו על כל שאלותיו בלחוכה כחמר הראוני מן השמים והניי סתב לך סופס' אום בלות כי מהס הרלחה סתוכס לשאלותיך ובחרתי בדרך זה ולא להשיב חליך בלשון אחרת סן בעמיו הלשון חתמס מטע הכונס גם כי שאלותיו כוללות יותר בענין זה ואני שממר פניך לכל החיך מחלוקת כי אין כבוד וכבוד בית חניך הרב ז"ל להיחך חולק עם הרבים וגם כי דרך ההוללות מעודות ומרמים ורעה פרושה על כל הימדיים ומכשול שנועות ומרמות חין מקי כי שגילות מי יצין גם חודים מלכד להס חוקין בממון סן לימדיים ספרס סן לכלל ומה בלחוכה השרים ודי כזה וחס ליה לזרעה דמרת כ"ע ואמר עליך שאתה הכונס חמ כל חלס ולכן במסדך ולכבוד חבושיך הקדושים ולחבנתי סן מקום לשלום ואם הכנררים האחרים ספק ה' עיניכם עתה אשר לו עח מלכות ומתחמקים על מה שעשו שהיה גם אהה נכנס עמכם כי מי יודע מה יולד יוס וכבר חליתי סני הנכבד דון הצרחה אלשיך י"א ידבר בשמי עם הקהל י"א על חודותיך חם בחילי הכנידו עליך עול המס אשר בגלל הדבר הזה במרת בדרך הוללות סימני עול סבלס מעל סכתך והודה לדברי בחקיתס קף :

ואשר שאלת על יהודי אחד שדבר כנגדך בפניך לפני הגבירה המושלת יר"ה ואזו דבריו פלוגי אחר אבר אלי שאחרעם מעוות הדין שעושיין לי מסניך לאדון אחר והדברים ההם ברא אותם מלבו כדי להעליל אותך כי שקר הם ובקשת להודיעך אם נקרא בעבור זה מלשיין או כסור או מה ענשו כי זכם להשחיתך חלילה :

תשובה חם עשה זה ברעון ושלא מחוך כהונס חלל כדי להעליל מוצאר הוא שהוא מסור ואפילו לא היה כזה רק כספק ממון מעובדא דרב כהנא דבפרק בגול בתרא (ק"ד) משום דכוס ליה רודף חפי' כמסור ממון חצרו ביד חכם חלל שריך להחרות בו קודם לכן כדח"ל רב כהנא להסווא גברא לא חמוי ולא קבל ו"א לומר כנדון זה שאינו עסקי ממון לכד כי מי יודע אם חעלה חמת כגבירה לענות כנפש וכו' להסווא עובדא דרבי שילא דבפ' כרואה (כ"ח) דהסווא גברא דח"ל חזילו וחיימה לכו דקריה לכו חמרי חמר חאי רודף הוא כו' ואפשר שנס זה סתרה בו ר' שילא ולא קבל או שלא סיי פנאי להחרות בו אבל לאחד שעשה המסירה חינו נעגס כדאמר' בפ' בן סורר (פ"ג) גבי אותן שמלילין אותם כנפשים נעבדה כסן עבירה חין מלילין אותן כנפשו אמנס חם היה מוחזק לך ועשה כן הרבה פעמים אז נעגס כדי שלא ימסור אחרים וכן חם סתרו בו ב"ד שלא יסוב לעשות כן ולא לייח וחזר ועשה ושנס בחולתו והיינו המסורות שמו חמיה בפ' חין מעמידין (כ"ז) וכן חין להס חלק לעוה"ב כמו שמו חותן בפ"ק דר"ס (י"ז) עם חותן שירדין לגינסם ונדונין עם לדורי דורות וחותרו שחינו מוחזק חע"פ שאין עונשין אותו לאחר מעשה חע"פ ראו לב"ד לכוויחו וליכרו כפי לורך השעשה וכפי הענין וגם הוא חייב לשלם לנמסר כל מה שהסכיד מחמת מסירותו אמנס כשיחברר הספסד או סנוק סווא בעדים אבל בלא פדים חם נאמן בשבועתו סנמכר חם לא בעיה ולא חופשיעא בפרק סנונס לזן לדיר (ס"ג) אי עבו חקנה נגזל במסור וחלילין לקולא ולא מפקינן ממנוה ודעת סר"ס במ"ל דחי חסס סנמכר לא מפקינן מיניה וחוכה במה שחפס וכשבע שקר כפסידו וכ"כ ז"ל שהמסור המעליל נפקר פסול לעדות ולשבועה דחין לך רשע גדול ממנו ודיני המסור המעליל נפקר מכולרים סם בדברי הרב ז"ל בפרק אחרון (מהלכו' חובל ומזיק) : ומה ששאלת חם נאמר בענין זה בן חבר סרי הוא כחבר חינו יודע מה ענין לזה סברי המסור קטן שבישראל סרי הוא כמסור סחכס וחין הפרש בניינס כענין : המסירה כמו שהין הפרש בניינס בענין סרליחה ולא נאמר בן חבר סרי הוא כחבר חלל בענין הדברים שאין נקחין מעמי החרץ החסודים חלל מן המוחזקין ככשרות כדחמי' בפרק חין מעמידין (ל"ט) אשת חבר סרי היא כחבר חבר שמה אשתו ובני ביתו סרי כן בחזקתן עד ביחשדו וכן חמר שמוכרין כה חכלת סרי היא בחזקתה עד שתפסלגנס בענין המסירה שמת בקולו חיעך ויסי חלסיס

[ג] ב"י אה"ע ס' ק"מ (ד' מ"ה פ"ה) נסד"ה עשהו : [ג] ע"י ב"י ח"מ ס' שס"ה סוף מחו' ה' :

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תעו

אכל מתוך שיהיה פסול מחמתו ומהם שחזק מחויבו ולא חדשו בו דבר כדין פסול אותו. גם הכרח השלישי שקיים אורח בשיעור השלישי אומר בקיים אותו כפי הקיום שקיימו אותו שם ראשונה ושלל נחמדה בלוחו קיום שלישי שום פסול ממנו ומאחר שהוא מודה שקיים אותו כפי הקיום הראשון אם מן הקיום הראשון הוא פסול גם מזה הוא פסול ואם מפני שאומר שלא נחמדה בלוחו קיום פסול ממנו אם מן הראשון פסול אך יתחדש בזה כפי פסול והחיות היה לריב שיתחדש. ועוד אפי' רואה כי בעדויות שהעידו ממנו ששמעו ביום שהטילו חרס הסודלות ים עד אחד וכאן אליעזר אלשיך שמעיד שרוב הקהל אמרו לו כשהיה רוצה לטולא עלמנו מכלל החרס שאין כונת הקהל שהוא יפרע ממנו אך הוא מפני שלא יפרע שום אדם עמו דרך פקדון ובאמת שאלם היה ידוע מחמתו שהחזן היה מחויב ומהם שלא דין היה נמנע מלכתוב החרס והקהל אמרו לו שאין טענה שכוון יפרע ממנו ורובין לומר בהם שערין אותו מחדש יכולין הם לומר שאמרו זה מתוך החושב ובדרך השפחה כשהיה דנפרק מלוח חליצה דינא שליט הגון לה ואמר ליה חלק לה ע"מ שתתן לך מאתים וזו ושהיה דהיה בורח מבית האבירין וכמו שכתבתי למעלה וכן כתבתי לכם בתשובתי הראשונה אבל אם החזן היה נמנע מפני שהיה אומר שהקהל פתרוהו כשנשכר עמכם ורוב הקהל ענו לו שאין כוונתם בלחמם שיהיה החרס טולל רק כדי שלא יעלימו עמו אחרים ואין דעתם שיפרע הוא מה ח"כ הודו לרבי החזן שאומר שכבר הוא פטור וח"כ"פ שלא אמרו בפירוש אחרת מודים לך שכבר אחת פטור כיון שבראש קן מהוך דבריהם ה"ל כהודאה בפירוש כמו שאמרו המפרשים ז"ל דכל שבראש מהוך דבריו שהוא מודה ח"כ"פ שאינו אומר קן בפירוש הוי הודאה אפילו הודאה מהוך בפירוש הויא הודאה בדאמרי' (ב"ב ו'). כל האומר לא לוייתו כחומר לא פרעתי דמי ומלתקף עדות זה עם עדות ה"ר שם טוב חכם לפטור החזן לגמרי ואין הכרויים נלמנין אפילו בשבועה להכחישם דכול כהודאה אחר הלוואה דמלתקפין כדאיתא בפרק זה בורר (ל'): וכבר הכריע הרשב"א ז"ל כדברי האומרים דהודאה בפני עד אחד מהיבא משום הודאה ומחייבו שבועה ומלתקף עם אחר למייבו ממון ובה דאמרי' (ב"ב מ'). הודאה בפני שנים וריב לומר כחובו לאו דוקא בפני שנים אלא לומר דאפי' בפני שנים לריב לומר כחובו דומיא דמאי דאמרי' החם קנין בפני שנים דלאו דוקא דאפי' בפני אחד או בלא עדים כלל מהיבא אם הכעל דבר מודה כמו שהוכיחו זה בראיות ברורות. ועוד שזה העד כבר הוא מעיד [שנאמר זה בפני הקהל ואם קן כבר הוא מעיד] בהודאה גמורה שהודו הקהל בפטור החזן בפני רבים וכי חייבם וכלא כלל הודאה לריב לומר אחס עדי ובזולת זה יכל המודה לומר משעה אני כך כדאיתא בפרק זה בורר (כ"ט) י"ל כיון שאינן עושיין מבטלים היינו כך אין עושיין להם דטענת השבועה אי לא עשיין לא טענין ליה כדאיתא החם ועוד שלא מצינו זה אלא בהודאה חיוב אבל בהודאה פטור כגון מי שחייב מנה לחבירו בשטר ומודה שהוא פרוט או מחול הוי הודאה גמורה בלא לחס עדי וכן כחוב זה בפשיטות נספר חזן המשפט (סי' פ"א הל"ב) וגדון זה הודאה מחילה ופטור הוי. גם בעל התרומות כתב שאפילו בהודאות חיוב אם החובע תפוס ממון מן הנחבע ח"כ"פ שיש עדים שהוא מן הנחבע אין יכול למעון משעה אני כך שהחפיים עושה להודאתו הודאה גמורה כאלו אמר אחס עדי. ועוד שאלם נאמר זה ביחוד המודה לא נאמר זה ברוב הכבוד המודים שאין דרך הבור להשקות ודאמרי' (בב"ב ק"ט"ה) בשכיר מרע שהודא דא"ל לומר אחס עדי דאין אדם משעה בשעת מיחה ה"ל ים לומר שאין דרך הבור המקובלים צניח הכנסת להשקות והלילה להם ב] ומעשה עדות אליעזר אלשיך עדות הודאה הוא גם עדות שם טוב חלמושינו קרוב לעדות זה רק שזה הוא מבוואר יותר ממנו ובאר העדויות רובם נעשים לתועלת החזן ואין שום עדות כנגדו כי לא במעשה ולא ראיות אינה ראיה גם דעו כי כל המעידין לעזר החזן עדות עדות והמעידין כנגדו מיחידי הקהל אין עדותן פרוט לפי שורת דין לפי שהם יוגעין בעדותן אלא"כ סלקו עלמין קודם שיעידו מחלק המגיעים שלא יהיה להם הנאה ממנו כדחניא בפרק חזקה (מ"ג) בני העיר שנגב ספר תורה שלהן אין דנין אותה בדיוני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ותניא נמי האומר חנו מנה לבני עירי אין דנין בדיוני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ומקשינן החם וליסלקו בחרי נפשיהו ולידיעוהו ומתרינין שאני ס"ת דלשמיעה עבד כלומר וא"ל להם להסתלק משמיעתו ומ"מ שמעינן מההיא סוגיא דבמתן מהני סלוק אבל בלא סלוק לא אפשר להיות דייקן ולא עדים מאנשי אותה העיר אלא שבדיונין שבהלכותינו שהם דנין מנה הסכמת הקהל יכולין לדון אפילו בענייני הקהל ואין לריבין סלוק שכרי קבלום עליהם הקהל וכול כנאמן עלי אבא נתן עלי אבך (סנהדרין כ"ד) וכן י"ל בשופרי הקהל ועדיהם בקבלום הקהל דאי לא חייבם הכי לא יבו ריבוי יכולין לפטור בזה בענייני התקנות והחפיים שיהיו לריבין להגות עדים מהוך לעיר לטעור עליהם ובעניינים כאלה עם היות דבריהם דין כמו שאמרי' כחב כרשב"א ז"ל כתבנו שהמנהג מנעו הלכה ככזולא בזה :

הקיום כשהוא שהנחתי למעלה מהכרח דבין שלא באחריות ויהי לוקח עליה ואמר ליה מוכר אי טרפי לך מגבינא לך שופרא שבחא ופירי דאמרי' דאמרין קיים דאי אמר לוקח והודא מוכר לא אמרי' פטורי מילי הוא אלא התנאי קיים וח"כ"פ שלא נכחז בשטר אלא הספק וכל כנגדון זה שאין כאלו דבר הסך בשטר. ואין לומר כי הכרויים לא הודו לו בפירוש שלא יפרע אלא שלא יירא כי לא יתחדש בעדו שום חרוש אלא יהיה כמו החזנים אחרים וח"כ כבר היו שם חזנים אחרים שפרעו וגם זה יפרע. ה"ל ליבא למימר שכרי אם היה דעתם לומר שיהיה כמו החזנים שפרעו כשאר יחידי הקהל אין יאמרו לו שלא יירא וכי היה ירא שיפנירו עליו לא הדרך שיפרע יותר מן הראשונים אדרבה היה שואל פטור ממנו ששאר יחידי הקהל פורעים וח"כ כשהכניתימו שלא יירא שלא יחדשו בעדו דבר אלא יהיה כמו החזנים האחרים ר"ל לומר שלא פרע שהיו כגילו שהביאום מחזן לעיר לשרח בקדש ולא גרע מה שהשיבו הכרויים מאח ומולא אחי שהשיב השליח הקינה בעד האשה אל המוכר קרובה ואמרי' שהוא תנאי גמור וסמכא דעתיה דמוכר על דבריו וחייבת האשה להחזיר הקרקע למוכר כשיחזיר לה מעותיה וח"כ"פ שהשטר הוא בלא שור כמו שכחתי למעלה וח"כ כיון שהמשכיר התנה וה"ל הודו ל"י הרי הוא כאלו אמר על מנה קן אני משכיר עלימי והם חייבין לו מדן התנאי ששואל כשכירות כמו שכחתי למעלה מהכחיר דפרק מלות חליצה דהיבא שאין לוקח מדין התנאי אפי"ה כיון שהתנה וכוון השלים המעשה וח"כ לבטלו חייב האשה להשלים לו התנאי מדן שכירות ופיינתי בשטר העדויות שהעידו העדים האחרים ואיני רואה בהם מי שיכחיש עדותו של רבי שם טוב המוכר לפי שכלם אומרים שהדברים שהיו עם על פה אינן נזכרים מהם ואין זו הכחשה וח"כ"פ שאומרים בעדותן שכל התנאים נכתבו ונחמנו אפשר שהם אינם מהשיבים לתנאי הדברים שנאמרו על פה כמו שבה זה בטענת הכרויים וחופשים שזולת מה שנכחז ונחתם שהכל יהיה דברים בעלמא ולא תנאי קיים ויש לנו לומר קן כדי שלא נאמר שהם מכחישים זה את זה כדעתן במסכת סנהדרין פרק היו בודקין (מ'). אחד אומר בשנים בחדש ואחד אומר בשלשה בחדש עדותן קיימת שזה יודע בעבורו של מרע זה אינו יודע בעבורו של חדש וכיון שאין אחד מהם מכחיש עדות רבי שם טוב המעיד על הדברים שהיו על פה בין החזן והכרויים בשעת הכשירות והקיום ח"כ נחייבו ברורי השנה הראשונה שבועה חמורה של חורה להכחיש עדות רבי שם טוב המוכר ואיני רואה שיכחישוהו בדבריהם אך אמרו בשבועתם שזולת כל העניינים הכתובים והחחומים לא נזכר להם שום דבר ואין זו הכחשה לעדות רבי שם טוב וח"כ הרי הכרויים מחייבים שבועה להכחיש העד ואינם יכולים לישבע להכחישו כיון שאינם זכרים ומחוייב שבועה שאינו יכול לישבע משלם דומיא דנסכא דרבי אבא דנפרק חזקה הכחיש (ל"ג) ובפרק כל האשכנזים (מ"ז) דהוא גברא דהתקף נסכא מחזירים אחא לקמי' דרבי אחי חייתי חד סהדא דחסף הטעם מינה ח"ל אין חשפי ודידי חשפי הוי יתיב ר' אבא קמיה אמר כיכי לדייטא דייני להאי דינא לישלם ליכא חרי סהדי ליפטריה איכא חד סהדא לישחבע הא קא מודה דחטפה ח"ל רבי אבא כול מחוייב שבועה שאינו יכול לישבע ומשלם כלומר כיון שהעד אומר שחטפה לריב הוא לישבע להכחיש העד ואינו יכול שכרי הוא מודה לרבי העד שחטפה אלא שאומר שהיתה שלו ודידיה חסף וח"כ משלם והא דרבי אבא כל המפרשים ז"ל פסקו אותה וכן הויה דאמר רבא בבבא מליעא פרק השואל (ל"ח) מנה לי בריך וכלה אומר אין לך בידי אלא חמשים זו והשאר איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע משלם וח"כ"פ שאם היה אומר איני יודע בכל המנה היה פטור כרב נאמן היבא שמודה במקלח נחייב שבועה בשאר ואינו יכול לישבע דהא קאמר איני יודע. ולכן משלם כמו שכתבתי זה עם ובגדון זה ג"כ כיון שהכרויים חייבים שבועה להכחיש העד שאומר שעל פה היו הדברים הסם בין החזן והכרויים בשעה שכתרוהו וסם אומרים שאינם זכרים משום דבר שיהיה שם על פה הוי להו מחייבים שבועה שאינם יכולין לישבע ומשלמין. ומה שאמרו כי כל תנאי שהחט עמו כתבו ונחתמו אין דבורם זה מספיק להכחיש העד כי הם חשבו שזה לא היה תנאי כיון שלא חשו לכתבו ולחתמו עם שאר התנאים כמ"ש קן בטענותיהן ועוד שאין זה תנאי שהחזן עם עשו אלא הוא התנה וסם לא החט ולא פטרו אותו אלא שאמרו לו שלא יירא שלא יתחדש בעדו דבר והוא נשען על דבורם שכרי עלמנו על דעת קן וסמכא דעתו על דבריהם כאלו וזולא אחי וכיון שכן ה"ל כאלו התנה קן בפירוש וריבין הם לישבע בפירוש שמה שאומר העד שאמר לברורים בשעה שהשכירו אותו ושהשיבו הכרויים הכל הוא שקר ולא היו דברים מעולם ושיאמרו קן בברי ולא שיאמרו שאינם זכרים אלא במה שנחתם. אמנם אם ישו הכרויים הראשונים לישבע בברי להכחיש העד בלוחן הדברים שאומר העד שנאמרו שם בשעה שכתרו אותו הם שקר ושהם זכרים זה ברור וכן ה"ל דעתם בשבועתם הראשונה שהשיבם הכרויים כיון שאין בדבר כי אם עד אחד אינו קם לממן כי אם לשבועה חמורה ואם לא ישוב לישבע קן שאר החזן פטור (ל"ד ה) ואם מהשכירות הראשון הוא פטור גם מן השני הוא פטור שהרי הכרויים השניים אומרים עדותן שלא חדשו בו שום דבר אלא כמו הקיום שעשו עמו בשנה ראשונה ויהי להם לחדש ולומר בפ"י שלא יהי פטור מכאן ואילך כיון שכתבתי בה' היה פטור מן הדק לפי מה שנאמר שם בשעת הכשירות וגם הם היו עם במשך שהוא אחס היות שעתה אינם זכרים ואם מפני שאמר שהם לא פטרו אותו אמת הוא שהם לא פטרו אותו

סוף דבר הכל נעשה עטמה שהי ככתוח ועדויות העדים המעידים בתנאי הכשירות ודברי הכרויים בזה שבועתם ראשונים שניים ושלישים ועדויות האחרים המעידים על מה בשמעו ביום הקהל בשעה שהטילו חרס כהודאות אני אומר לפי מה שלבני יכול לידע ולסבין שהחזן השלם שנים שעבד בשכירותו פטור מכל מסין ואני נפלא מן הכרויים ומחייבי הקהל

חן ב"י ח"מ ל' מחו' ב' : בן ב"י שם סי' ל"ב סע"א ז' רמ"א שם סי' פ"א ח"ט וע"פ ב"י סק"ד :

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תעז תעה

קמח

אין רדפוה וכתרוה וכו' אחרי שראו כמה עדים בעזרתו ובפרט עדות החכם ה"ר שם טוב חכם י"ז ואין שום עד בעזרתו מעיד בדבר ברור ואף אם היה להם קצת ספק בדבר היה ראוי שיתירו לו הקהל משלהם מאשר יהיה גזלח בענייני צדקה ויש לדון אותם לזכות כי באלו החזן הוא לעיר הקהל או מנהיגם וקיימם בדברים וזה בקבו לדחפו בלחם הכנין שבידם ומ"מ המשפט לחלוקים הוא ואין מכבדין ואין מרחמין בדין :

תעז ואשר שאלתם לבאר לכם אם החזן מחייב לפרוע המס כפי הדין אם יהיה חייב ג"כ לפרוע בחובות אשר היו חייבים הקהל י"א קודם בואו ובפירוטתם שפרעו הקהל מיום בואו עם היות לפי דעתו שהיה פטור אצלו מן המסים ולא הייתי לריך להשיב לכם מה דינו בחובות הקהל עם כל זה שמה יבא ב"ד אחר ויחייבו במסין ותסמכו על דעתו כי אחס רשאין ולא חזי או כדי להתלמד לודיעכם דעתו בענין החובות הח"ל שהיה חייב בשאר התבין יש לכם לדעת כי לפי שורה הדין אין הבאים מחוץ לעיר חייבין לעולם בחובות שהיו חייבין הקהל ערם בואם ולא בפירוטתם כי מה שחמרו חז"ל (בב"ב ז') כמה יבא בעיר ויהא כאלשי העיר הוא לדברים ולהוצאות שיש לקבל לעשותם מאחרי בראו לשמירתם או לתקוני העיר כמו שחמרו כי תקן נמי מח"ל לפי העיר תקן חבל החובות שגון הקהל כדי לפרוע הוצאותיהם שעשו בזמן שער קודם בואו למה יפרע זה בתי וכו' בלתי חייב בהם הדבר פשוט שאינו חייב בפירוטתן אלא כל קהל וקהל עושין תקנות וחקים לעצמן בענייני המסים והחובות וכל שהסכימו בתי הקהל הולכין אחר הסכמתן שהרי החזן והנציג שבממון הוא חמם אין הקהל יכולין לעשות חק או חקקה שלא כדן כנגד שום יחיד מן הקהל הח"ל הסכים הוא עמהם לפי שאין הקהל יכולין להתנות לגזל אחרים חבל אם הסכימו כל הקהל בחקקה או בחק ההוא או מועיל לכלם והם לא הסכימו כל הקהל מועיל למסכמים ולבאים אחרים חבל לא לאותן שלא הסכימו וכן השיב הרשב"א ז"ל בכיולא בזה ששאל על קהל שראו לעשות חקקה וחקי שכל הדברים בעיר יפרעו מס בעיר מכל נכסים שיש להם בין בעיר בין בשאר מקומות והיו עושים זה כדי לחייב יחיד ח' שהיה דר ביניהם שהיו לו נכסים מחוץ לעיר והשיב הרב ז"ל וז"ל ככה בחק החובות והטענה שהמרת שיש לקבל לעשות דינין וחקים בדבר זה נראה לי שאין זה חלל גזל ואין יכולין להתנות על הגזלות ומ"מ אם החזן כל בני העיר בקבוק וקבלו עליהם כל הקהל הנחם מועיל לחומם שבאו בחזון תנאי ונכחים אחרים חבל אם היה אחד בעיר שלא רצה בחזון תנאי אינו בכלל הנחם שלא כל סימנו של קהל לגזול ממונו של זה ולקחת אחרו לעצמם עכ"ל וכל שיש חק קבוע בעיר ומוסכם מן הקהל שכל הבאים מחוץ לעיר לקבוע דירחם בעיר יהיו חייבים בחובות הקהל הקדומים בזה י"ל שכל הבא לשם בא על דעת הסכמת הקהל וחקס וידע ומחיל כל שיראה לב"ד שפרע חלו המקובלת קהל חבל אם לא נודע חלו וכשידע זה רצה ללכת מן העיר נראה שאין כח ביד הקהל לחייבו שמאחר שאינו מחייב מן הדין חלל מכח הסכמתם כל שלא ידע זה אין ראוי לחייבו דהא לא ידע דמחיל חבל אם אין חקקה וחק קבוע בקהל מלך הסכמת הקהל חלל מהגזל לבד נראה שהמנהג הוא בלתי ישר וחזן מן הדין ח' וכ"ש כמה שהמרתם שהוא מנהג חף לני שפרע כבר הלכו בהם והנס מנהג זה דומה למה שכתב ר"ת ז"ל בפרק קמח דבבא בתרא שהמרו בגמ' (ד' הכל לחיטויי מלי לחיטויי התרא דנסיגי בהולא ודפנה וכח ר"ת ז"ל (ב' בתום ד"ס בגויל ח' דנסיגי בפחות מהולא ודפנה מנהג של טעות הוא ואין הולכין אחריו גם זה המנהג חזן מכבוד חומם שהסכימו הוא מנהג מעוקל ועם כל זה בענייני המס אפשר שהולכים אחריו ומ"מ מאחר שאין זה מן הדין ולא מתקנת הקהל חלל מלך המנהג לבד וגם המנהג אינו בנוי על קו ה' ואין לדון בו חלל בדומה ממש למה שכתבו וכל שיש קצת התחלפות מן הכדון חל המנהג אין הולכין אחריו עגון שאם נהגו שיפרע יחיד ההוא בפירות לא יחייבו אותו בקבן החובות וכן אם נהגו שיפרע בכניות הנעשות לפרעון פירות וקבן החובות כסוהו עומד עם אין מחייבין אותו מחמת המנהג ההוא אם ירצה ללכת מן העיר שיפרע חלקו המניעו בחובות הסס אם לא נהגו ממש גם בזה שאם היה המנהג לחייבו בעודו שם שלא יחלק הקהל לב' מהלקוח אין לחייבו בשביל זה המנהג בלתי מן העיר וכן חזי חומר בחזן זה שאף אם יהיה חייב בשאר מסין מן הדין אין לחייבו בחובות הקהל מלך המנהג חל"כ נהגו בכיולא בכיולא בו רצה לומר בני שבא בשכרו שנסכר עם הקהל ואף אם נהגו בכיולא בו בעודו דר עם אין לחייבו בלתי ממש חל"כ נהגו בכיולא בו גם בדרך זה רצה לומר בלתי כי בודאי כח מחוץ לעיר בשכירות הקהל דעתו וכוונתו שאחרי עבור זמן שכירותו יוכל לשוב אל ארצו ולגור שם ולא שישאלו לו הקהל שיפרע בחובותיהם הקדומים ויאל שוכרו בהסכמו ואין מנהג החמרים שגם הוא חזן מן הדין מספיק לכיולא בזה בשום פנים ולכחוב לכם תיבה בחיוב תשובת הרשב"א בענין כזה וזה לשונו :

שאלת זה עשר שנים קיימו הקהל עליהם חוב ועכשיו יש עליהם לפרעו והשתנה הפסק בנתיב מקלחן אומרים שיש לפרוע עכשיו כפי הפסק הראשון ומקלחן אומרים שיש להן לפרוע כפי הפסק של עכשיו הדין עם מי :

תשובה כל ענייני המסין חזי רוחם בכל מקום ומקום הולכין אחר המנהג לא על פי הדין הגמור ולפיכך כל שיש מנהג ידוע ח' ד"מ ח"מ סי' קפ"ג אות ז' רמ"א שם ס"ג : ב' ע"י שו"ת שנת מק"ל ח"א סי' ס"א :

תעה למקדמי קהל ברנסיאה יצ"ו

שנים כרובים זה עתה הנה חלה מחוק יבאו וממקום קדוש מקום ספיר דעות כסא כבוד מרום עיר הדין מלאחי משפט שרתי צדקות העם היושב בה נשואים מי רחם ובערם יוצרו מנען לשמים הוקדשו הלא כמה סגולה יחידים אל דבר ה' חרדים העומדים לשם בקדש על הארץ יעמדו ויחשבו מניע לשמימה ומלאכי אלהים עולים עם ירעה רועה דעה והסכל לאו קדשים כרועה עדכו ופס ירצן מרביץ טורה טורה דעה מכין שמועה המלח מעיינות חכמתו על פני חזנות המהלך על כנפי כות דעת ויראה ה' הוא חולצו ומי אנכי ומי בתי כי הביאוני עד הלום להזכיר עוני להספספ ואנכי מולתם נבער מדעת ולא בינה אדם לי היעלה שועל ופרץ בין אריות נכדו אם נמלה כנפיה העלה חנך כנפיהם זה אונד פועה צדקה חף יחמרה חל הסופים נבי סבור ונדכה חף ידן גדוד ילג שור חיל ספה חף יזק מן הכסף לנעון ושריון כמו בן רחמים חומי' חפונה מה אעשה בחחירתה הגלה חספתי בקהל רב נעם עווס חרחה חסרוני ודבתי לא חפוב ואם בדרך אחד חלל אנוס בשבעה והיימי רק זועה ואם חרחה חחשק חלמתי דומיה והיחה לי לחכמה וקויתי חפסע רב ומה אעשה כי יקומו אלי שרי נכחות ברחש העם הושיע מרצונם קדש ובי יפקדו עלי מה חסיבם ומלוחם רלשונה מרה מריתי הלא אחס מקולס חונג לבנות אש סן ישרפוני כהבל סיסה ומחמוס אענה סן בחמת כחם ירינו חל גלגלתי וחייבו את רחשי אמרתי הלא עני לי חמנה לבלתי סור מן המנוס ואל ביחם אשען חפסה כי יניח ירצן המוסר והטובה אל סיסה ואם יחסדי שומע ידון אוחי לקח חובה כמה ידיוקווי בדברים וענחה כי לזקקס ימוספו עלי בחכמה חסידותם להביד ללדס יופרי ומעלה חללה נח ביד ה' יהיה עם סי חוכותם וזכות חכמתם חסידותם לך חכמות להודיעני רכותי יגיד ושוטי שאלתם חל ענדכם וזה נוסח שאלתכם חות בלות למען חלעו כי עמדתי על כל ענייני :

י"ב בדין רבינו רוח אפינו משיח צדקינו שמעון מת בלא בניו והניח אלפתו ושמה רחל והניח שני אחים רוי ונפתלי ואחרי מות שמעון מת לו אחיו ונשארה רחל וקוקה לנפתלי ובעודה וקוקה חלה את חלוי אשר מת בו ראובן אבי שמעון ולוי הנובר ובתרים מות ראובן הנובר צוה חכמת מיתה בנוסן של כותים והניח מנכסיו לרחל כלתו הנוברת ה' אקף בלא שום תנאי ושיוור וזה לשונו אני נותן ומניח מנכסי לרחל אלמנת בני שמעון חמשה אלפים דינרין ע"כ עור כתוב באותה צוואה הנוברת שכל מי שיערער כנגד ההנחה הנוברת שהניח לרחל הנוברת יפסיד כל מה שהניח לו ראובן הנובר בצוואתו הנוברת ויהיה לעניי העיר הזאת ע"כ ואחרי זאת הניח מנכסיו הרבה לאשר ישר בעיניו ובסוף הצוואה הנוברת של ראובן הנובר אמר ז"ל אני רוצה שההנחה שהנחתי לרחל מה' אלפים מנכסי בני לוי הנובר שההנחה הנוברת תפרע תחלה והנ' מנכסי בני לוי יקנו מהם שנשאל"ש ע"כ עור כתוב בצוואה הנוברת ואמנם כשתהיה פרועה הנחת רחל כלתו הנוברת מה' אלפים הנובר יתחייב וזולתן אבי רחל הנובר לחזור לבני נפתלי ששרי הגדוניה החוב של שמעון בני ע"כ בצוואה הנוברת : והנ' חמשה ימים שעשה ראובן הנובר הצוואה הנוברת והוא עדין בחלוי הנ' עשה כמין קיום לצוואתו הנ' נקרא בלשון כותים קודים"ל אלא שהוסף דברים כרצונו בקודים"ל הנובר ונעשה בנוסן של כותים אמר בקודים"ל הנובר ראובן הנ' זה לשונו לפי שאני ראובן עשיתי צוואתי ביד פלוני וכו' ועתה אני מקיים כל אותה הצוואה הנ' האמנם עתה אני רוצה להוסיף על עניני אותה צוואה הנוברת ואני רוצה שכל נכסי בני שמעון ולוי הנוברים שמתו עיררים ישארו לנפתלי בני הנ' זולת ההנחות שהנחתי לו בצוואתי הנובר אלא שיהיה מחייב נפתלי בני יורש הנ' לפרוע לרחל יבסתו אלמנת בני שמעון הנ' בעד כתובתה ובעד כל זכויות ותביעות שיש לה בנכסי בעדה שמעון הנ' ולוי ניסה בני הנ' ה' אלפים דינרין עכ"ל ואחרי כל זאת מת ראובן הנ' מאותו החולי הנ' ונפתלי הנ' נתעקש מאד מלפסוד את רחל ובכמה תחנונים נחרצה ופטר אותה כרת משה וישראל ורחל עדין לא נפרעה מכתובתה הנ' שהיה לה על נכסי בעלה שמעון הנ' ולא שהנחות שעשו לה שמעון בעלה הנ' ולוי ניסה הנ' אשר נודע אלינו סך ההנחות האלו בברור אחרי כן נתן נפתלי היורש הנ' לרחל הנוברת מה' אלפים הנ' ועשתה לו שובר בנוסן של כותים וזה לשונו אנכי רחל מדה באסת לך נפתלי כמו יורש ראובן ושמעון ולוי שפרעת אותי כרצוני כל אותן ה' אלפים שהניח לי ראובן חמי בצוואתו האחרונה ובקודים"ל בעד הדברים הנוברים כהן עד כאן . אחר כן לאחר שלשה חרשים שעשתה רחל הנוברת לנפתלי הנ' עשתה לו מחילה כללית בנוסן שלני וזה לשונה אנכי רחל מודה בפניכם עדים וכו' וכתבו וחתמו עלי בכל לשון של זכות וכו' שנפתלי וקבלתי מנפתלי כל אותן אלף דינרין סכתב

תשובה כל ענייני המסין חזי רוחם בכל מקום ומקום הולכין אחר המנהג לא על פי הדין הגמור ולפיכך כל שיש מנהג ידוע ח' ד"מ ח"מ סי' קפ"ג אות ז' רמ"א שם ס"ג : ב' ע"י שו"ת שנת מק"ל ח"א סי' ס"א :

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תעה

בסקים אכס רחל ועל חצרון להביא ראיה ברורה אם ירשו כלום מאמם ואם לא במדה טענתו ואפילו תמצא לומר שקבלה שלא כדון אולי פרעה רחל את נפתלי אחרי כן דרו כמלוה על פה היא ומוענין פרעתי אבל ס"ס טענות יוסף ובנימין אשר בה יסמכו היא שלעולם לא קבלה אמם רחל אלא חמשה אלק ועל הקבלה ההיא נעשית המחילה הכללית באחרונה דשני זוכרים על חוב אחד בשני זמנים ואפילו שניהם בנוסח אחד לא יוכיחו שתי פרענות ואין ב"ד מציאין סמון על כך ולא נמצא זו בשום מקום ועל חצרון להביא ראיה ברורה דשני זוכרים מחוב אחד יוכיחו על שתי פרענות דסתמא דאינשי דייקי קודם דפרעו ואי פרע רמי אנפשיה ומדבר ואיך יתכן שחיה נפתלי חמש עשרה ויותר ולא נזכר שפרע שלא כדון ושדו וזו בכדי בסך גדול כזה זה ודאי אינו עד כאן נוסח השאלה :

תשובה הני אינו כללי שחתם שלחתם לי לכל כך דעת תלמידכם נוסח שאין בתביעת חצרון על בני רחל ממש וזה כי הטענה

טענת חצרון מפני שכודם רחל שקבלה ה' אלפים דינרין מחלק בשובר הראשון והח"כ קבלה בשובר השני אלף דינרין מהכתוב אינה טענה לפי שאין העדים מעידין שראו הפרעון אלא שהיה כודם שקבלה וה"כ אפשר שדעתם הים על הקבלה הראשונה מה' אלפים שקבלה בשובר הראשון שכללו בהם אלף דינרין מתכונתם אלא שמתחלה עשתה הודאה מהסתמא אלף בכלל ועשתה בשובר השני עשתה פרט מזכירות הכתובה לבד והגתה ראוהו לבד והגתה שמעון ולוי לבד ואחר כך עשתה מחילה כללית כמוזכר בלשון השער ואם כדברי חצרון עשתה קבלה הכל שנית למה אינו עומן כל הסגנות שהרי כודם גם בשובר הב' שקבלה כל מה שהיה לה ראוהו ומה שהניחו לה שמעון ולוי ואם הודאה אחר הודאה הם הוראה על פריעת החוב ב' פעמים הסה הים לו לחצרון לתבוע כל מה' אלף שהיה לה ראוהו בין הכל שהרי כבר נהקבלה מהם בשובר הראשון אלא שההודאה שהניח אינו רק על הקבלה הראשונה וכראיה על זה מדלמרינן בפ' זה בורר (ב') אמר רב יוסף אלא אמרינן משמים דעולא הלכס כר"י בן קרחס בין בקרקעות בין במטלטלין פי' דלמך דלא בעינן בעדים שיראו שניהם כאלה ורובן דתמו ממחוז משמים דרבא אמרי בקרקעות אבל לא במטלטלין פי' דכ"ל לרבא דה"ג דלא בעינן שיראו העדים העדות שניהם כאלה מכל מקום בעינן שכשעשה מהם מעידים כב"ד ידעו שכל דבר אחד הם מעידים וקרינא ביה וכו' עד ח"ע"ג דבשעת ראיית העדות לא ראו כאלה ומשום הכי בקרקעות לא בעינן שיראו כאל' שהרי בשעת העדות שניהם מעידים על קרקע אחד אבל במטלטלין בשלח ראו העדות כאלה גם כשהן מעידים בבית דין לא על מנה אחד הן מעידים ואין עדותן מלערפת רבא לטעמיה דלמך רבא הודאה אחר הודאה הודאה אחר הודאה מלערפין הלוואה אחר הלוואה אחר הלוואה הין מלערפין אלמא דבהודאה אחר הודאה דסייגו כשם מעיד בפני הודא לו מנה באלה בשעה וזה אומר בפני הודא לו מנה בשני בשעה או בהודאה אחר הלוואה דסייגו לו מנה בפני הלווא לו מנה באלה בשעה וזה מעיד בפני הודא לו מנה בפני הודא לו מנה בשני בשעה דלמך רבא לטעמיה דלמך רבא מנה מסהדי וח"ע"ג דמקשי סהס מאי שגא הלוואה אחר הלוואה דלא דלמך דקא מסהדי האי לא קא מסהדי האי הודאה אחר הודאה למי אמנה דקא מודי האי לא קא מודי האי סהס הכי קא אמרינן דכיון דכ"ל לרבא דבעינן דבשעת העדות ידעו העדים שהם מעידים על מנה אחד דמשום הכי קאמר דלית הלכתא כרבי יוסף בן קרחס במטלטלין אם כן בהודאה אחר הודאה הין זכר העד יודע שזה מעיד על מנה שהוא מעיד שהרי אפשר ג"כ שהוא מנה אחר וכיון שאין העדים יודעים בכירור בשעת העדות שהכל מנה אחד הין ללרף עדותן דכא [לא] קרינא ביה וכו' עד ומכל מקום מעקר מלתיא דרבא שמעינן דהודאה אחר הודאה הו הודאה אחר הלוואה אפשר שכל מנה אחד הם מעידים וח"ע"ג שיש לומר שבדלוי הוא זה בשתי הודאות כל אחת בעד אחד וללרף עדותן או ח"ע"ג בשתי כתי עדים אמנם בעדות על פה שאלם עשויה להודות חוב אחד בפני כמה כתי עדים ואינו חושש שהרי לעולם יסיה נאמן לומר פרעתי אבל בשני סעלי הודאות של מנה ודאי הין אדם עשוי לכתוב שני בעדות על מנה אחד כמא יגבה ויחזור ויגבה וח"ע"ג בהודאה אחר הודאה או הודאה אחר הלוואה בשני ספרות גובה שניהם כב"ד כרי הוא בעדות על פה שהרי אדם עשוי לעשות כמה שזכרין על חוב אחד דמס לו אם יודע כמה פעמים ח"ע"ג בעדות הרבה שנפרע מחובו. ועוד שח"ע"ג אם יהיה כחוב בשובר השני שנעלתי וקבלתי עכשיו שאז הין לומר שיהי הודאה זו על הקבלה הראשונה ח"ע"ג הין לחצרון כלום על בני רחל שכיון ששני הזוכרים נכתבו על חוב אחד אמרינן בעל שני את הראשון כדלמרינן בפרק נערה שנחתמה (מ"ד.) בשני ספרות הוולאות בזה אחר זה שאם שניהם נחתמה הו שניהם נכתב בעל שני את הראשון ואמרינן סהס מאי עעמא דפרס אמר אודויי אודי ליה כל' כשנחתמה הלוקח שיכתוב לו סמוכר שטר שני כדי הוא כאלו הודה הלוקח למוכר שהסטר הראשון מזויף ונחתמה על האמת שיכתוב לו שטר. מומן' השני רב אחא אמר אימר לחולי חללים לשעבודים קמא וח"ע"ג דבגדון זה ליה לטעמא דלחולי חללים לשעבודי' שהרי הין כלן שום שטבוד סימחל וכיון שככתב הסובר הראשון כבר נמתל שטבוד רחל על הנכס' ואינו חוזר ונעור מחמת מחילת נפתלי לכתובת הסובר הראשון מכל מקום טעמא דרפרס דלודויי אודי ליה שייכא כגא וככר חפס הרמב"ם ז"ל לטעמא דלודויי אודי ליה בעקר וגם הרמב"ן ז"ל כתב דלפ"י רב אחא לא פליג עליה דרפרס אלא לומר דהיכא דלחילא למימר לחולי חללים לא אמרינן אודויי אודי ליה לחורעי סהדי ולא משלם

שכתב לי בשטר כתובתי שמעון בעלי בשעה שנשאני וכו' וגם נפתלי וקבלתי ממנו כל מה שהניח לי ראובן חמי בצואתו וכו' וגם נפתלי וקבלתי כל מה שהניחו לי בעלי שמעון ולוי ניסי בצואתם הכל קבלתי משלם וכו' מסוף על הודאה זו אנכי מוחלת לו מחילה נמורה וכו' הן מחמת כתובתי ומתנה לחוד ותוספת ונדוניא שלי הן מחמת עובדן שעשו לי ראובן חמי ושמעון בעלי ולוי ניסי בצואתם הן בשטר הן על פה הן מחמת שום צד וענין אחר בעולם וכו' הכל אנכי מוחלת לו מחילה נמורה וכו' מכל דין ותביעות וכו' מחילה נמורה כשאר תורף מחילות. ואחר כל כל זה היה נפתלי חמש עשרה שנה ויותר סהסה וגם רחל הנזכרת נשאת מיד ליעקב ולא תבע נפתלי דבר בכל הסי' שנה הנזכר' מרחל ולא מיעקב בעלה כי נפתלי הוא היודע אמנת הרבר כאשר הראה אדונינו ואחר כן זה סי' שנה מת נפתלי והניח בן ושמו חצרון ואחרי שלש שנים מתה רחל ע"פ יעקב בעלה הני' והניחה שני בנים יוסף ובנימין ועכשיו בא חצרון הני' לתבוע את בני רחל הנזכרים ואמר כי ראובן הניח לרחל הנזכרת בקורסי"ל שלו הני' ה' אלפים דינרין בעד כתובתה ובעד כל זכויות ותביעות שהיו לה על נכסי שמעון בעלה ולוי ניסה הנזכרים וכבר קבלה אותם רחל הנזכרת ככתוב בשובר הראשון העשוי בנוסח של כותים הני' ואחר כן לאחר שלשה חדשים עשתה רחל מחילה כללית לנפתלי בגנו שלנו ככתוב למעלה והודית רחל הנזכרת כאותה מחילה שנמרה וקבלה מנפתלי אלף דינרין מכתובתה הנה נראה שקבלה רחל חמש אלף של הנחת ראובן ככתוב בשובר הראשון הני' וקבלה רחל הנזכרת אחרי כן אלף מכתובתה ככתוב במחילה הכללת הנזכרת וראובן רצה וצוה בקורסי"ל שלו הני' שיהא נכלל סך כתובתה בהנחת החמש אלף שהניח לה בקורסי"ל שלו וא"כ יתחייבו יורשי רחל הני' להחזיר להצרון האלף דינרין של כתובת רחל הנזכרת שקבלה אותן שלא כדון כי טוען חצרון במענת שכתב אכיו נפתלי טעה לפרוע שתי פעמים לרחל כי אחרי שפרע לה ההנהגה של הדי' אלף שהיה בה נכלל סך הכתובה פרע לה האלף של כתובה שלא כדון ותחייבם יוסף ובנימין להחזיר להצרון מה שקבלה אמם רחל הנזכרת שלא כדון והם האלף דינרין של הכתובה כי טוען חצרון שהוא מוצא שני זוכרים מחוב אחד מסתנה הני' ר"ל ששובר הראשון והמחילה הכללית הנזכרת ושתי זוכרים מחוב א' יוכיחו שנפרע החוב שתי פעמים גם אם ימצאו טאה שזוכרין מחוב אחד מאה פעמים נפרע החוב ע"כ תביעת חצרון בן נפתלי מיוסף ובנימין בני רחל אמם ג"ע יודע אדונינו כי רחל בכתובה לא הניחה נכסים רק שטר סתנה לחוד שהיה לה על נכסי יעקב בעלה הני' והיא נתנה אותו כהונן ליוסף ובנימין בניה ולא הודע אלינו אם נבנית עדין סתנה זו אם לא וחצרון תובע תביעתו מסתנה לחוד זו שניחנה ליוסף ובנימין ועוד טוען חצרון כי הוא מצא שטר אחד עשוי בנוסח של כותים שיוסף ובנימין היו מזכירין עצמן בו יורשי רחל וא"כ אפילו שלא ירשו ממנה דבר הואיל והזכירו עצמן יורשי רחל לסבת מה הם מצוייבין לפרוע מה שחייבת רחל אמם ע"כ תביעת חצרון הנזכר. ואלה טענות יוסף ובנימין בקצרה להציל נפשם בדין מתביעת חצרון הני' ראשונה שלא קבלה רחל לעולם אלא הדי' אלפים של הנחת ראובן בקורסי"ל ומה שהודת בשובר שני ר"ל במחילה הכללית שקבלה אלף של כתובתה לא שקבלה אותן חלילה בזמן עשותה השובר השני ר"ל במחילה הכללית אלא כוננה שנפרעה מהמחוייב לה ולמה שקבלה בזמן עשותה השובר הראשון נתכונה שהרי עשתה נ"כ הודאה. מכל ההנחות שעשו לה שמעון ולוי ולפי שהוצרכה להודות על הנחות אלו של תוספת זו נכתב השובר שני ר"ל להודות שקבלה הנחת שמעון ולוי הודת נ"כ על הכתובה שקבלה לשעבר ועוד כי לפי שלא פירשה בברור בשובר הראשון שקבלה כתובתה באה עכשיו לפרש ואמרה נפתלי וקבלתי וזה טורה לשעבר לא נודע מתי קבלה ואני אומר שקבלה בזמן השובר הראשון כי מי שיודה כמה פעמים שנפרע מהמחוייב לו לכל ישכן באהלו עולה לא יוכיח שנפרע כמנין הודאותיו שאפשר שאמר לזה למלוה אבר שזכרתי כתוב לי אחר ועל השנות הזוכרין מחוב אחד לא יוכיחו שתי פרענות כי הוא אינו מודה אלא שקבל המחוייב לו ולהוציא בית דין סמון על כך זה ודאי אינו נראה ג"כ שהשובר השני לא בא אלא למחילה בעלמא כי מפני שרצתה רחל ואמרה לנפתלי מחילה כללית הודית מה שקבלה ממנו ומתלה על השאר ועוד שכמו שמעון חצרון שנפתלי טעה או שכתב לפרוע שתי פעמים סך גדול כזה תוך שלשה חדשים אולי ג"כ שכחה רחל שעשתה שובר ראשון ועשתה השובר שני ר"ל המחילה הכללית ושתי הטענות מסופקות וחצרון מציא עליו הראיה. ועוד איך יתכן לבעל שכל שחיה נפתלי חמשה עשר שנה ויותר אחרי עשותו הפרעון לרחל ואחר שנעשו השובר והמחילה ולא הניח כלום ממה שנתן לרחל יותר מדינה עם היותו כקמץ מן המסצין וקובץ על יד ועוין את רחל כל ימי חייו זה ודאי אינו ועוד מוענין כי השובר הראשון לרעת הרמב"ם ז"ל אשר הסכמת קהלנו הנכבד לרן על פיו אינו כלום לפי שנעשה בנוסח של כותים וכבר כתב הרב ז"ל (פרק כ"ו מהלכות מלוה ולוה) דשמרי פשרות ומחילות וכו' א"ע"פ שיש בהן כל הדברים שמנינו הרי הן כתרם עכ"ל. ועוד מוענין שאפילו תמצא לומר שקבלה פעם שניה האלף שלא כדון אולי נפתלי גולה קודם לכן והשיב את העשק אשר עשק או את הגזלה אשר גזל ולמתנה נכתוב ואחולי אחיל נבה ודאי בכדי שאין הדעת טועה הוא ומוענין עוד דאפי' ת"ל שקבלה שלא כדון מה שאינו לא יתחייב לפרוע משטר הסתנה לחוד הנזכר שנחתמה להם רחל הנזכרת שהרי בתביעת חצרון שלא שעבדה רחל נכסיה והיא נתנה מסלמיה הוא השטר סתנה הנזכר לבניה ולא יסרוף חצרון מיד סקבלי הכתנות וכמו שכתב הר"ם בסו"ל אשר הסכמתנו לרן על פיו (פי"ח מהלכות לוה) אבל מסלמין אין להם אמריות אפי' מסלמין שהיו לו בעת שלוח שמסרן לשעתו אין בעל חוב סורף ואפילו נאמר דבטרן שעבור קרקעות שיש בשטר סתנה אדונינו גם בקרקעות כתב הרב ז"ל פרק י"ח הנזכר אבל בנכסים שהיו לו אחר שלוח לא נשתעבדו לבעל חוב ואינו מורסן ע"ל. ועוד מוענין כי מה שאומר חצרון שהזכירו עצמן יורשין מרחל האמת הוא שהיו תובעים ירושת הודתם שמתה אחרי מת רחל אמם ובמות לאה הודתם טענו יוסף ובנימין שהם יורשין את אמם וכונתם שניירושה הבאה לאמם אחרי מותה הנה הם יורשיה ר"ל שירשו

שאלות ותשובות ריב"ש סימן תעט

כרי בחד דעקלין מקודשת לי ויהי קבלה הקדושין בפניו כאשר הזמניה לזה דדי בחד [דומיא דמאי דאמרי] ביבמות פרק חמש (ק"ד) - בקטן השוטה על דעת אביו דחייב להפרישו אפי' למ"ד קטן אוכל נבלות אין ב"ד מזוין להפרישו דכיון דשוטה על דעת אביו הוי כמאכילו בידים ופרש"י ז"ל שם בקטן השוטה על דעת אביו שהחיותו לופה באביו והוא שנוח לו בחד ואביו עומד לו עליו דכוס כאלו מטרו לעשות ע"כ - כל שכן בנדון זה שהזמניה והכניה הוא לכך ועומד שם בשעת קבלתה הקדושין ושהק וילאו משם כלם לדעת שנתקדשה קדושין גמורים דהוי כמתקדשה מדעת אביו דאמריין כפ"ק דקדושין (ט') בין ע"י אביו בין ע"י עממה מקודשת מדעתו והוא שלא בגרה ואע"ג דבנתקדשה שלא לדעת אביו איכא פלוגתא צפ' האיש מקדש (מ"ד) אי חוששין שמה נחרטה האב ופסקו הפוסקים ז"ל כרבינא דהוא נחרט דלית ליה דרב ושמאל ולא חייש שמה נחרטה האב ההם הוא שהאב במדינה הים בשעת הקדושין או אם הוא כהן לא היה שם בשעת הקדושין ולא נתקדשה בפניו זה נקרא שלא לדעת כמו שפרש"י ז"ל שם קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביו לא אמר לה אביו לקבלם ולא ידע ע"כ וכן נמי בהיה דנתקדשה לדעת ונשאתה שלא לדעת ואביו כהן דאמר רב הונא (שם מ"ה) אינה אוכלת דכיון דחיתיה האי דשתיק מרתח רתח בכ"ג נמי היה שאביו הים בעיר והיא נשאתה שלא בידיעתו ולא טרח בנשואיה להורות שהפך בהם ולא נמלא בחופתה וכו' כשהוא בעיר ונשאתה שלא מדעתו אע"ג שכששומע שותק ואינו לוח איכא למימ' האי דשתיק מרתח רתח אבל בקדושין חלו היה האב נמלא ועומד סמוך לבחו והזמניה שם לקבל קדושין דדבר ברור לדעת אביו מקרי וא"כ חף לפי עדות רבי יבודה ור' יוסף הרי היה מקודשת ואם מפני עדות רבי יוסף שאמר לכלה הרי בחד מקודשת לי ולא אמר לה הרי את אבן בחד כלום שבין שהקדושין חלין מכת אביו ומטעמו מקבלת אוחס הרי הוא כאלו מדבר עם אביו ואע"פ שכל ידי עממה היא מתקדשת מהני לשון הרי בחד כדאמריין בהב"ה דפ"ק דקדושין (ט') הרי בחד מקודשת לי בין ע"י אביו בין ע"י עממה מקודשת מדעתו אלא שהמפרשים ז"ל כתבו דע"י עממה מהני נמי לישנא דהרי את ומיכו לישנא דהרי בחד לבולי עממה מהני חף ע"י עממה [ו] וכ"ש בנדון זה שהיה האב באחו מעמד סמוך לכלה שאפשר לומר שעם האב הוא מדבר אלא שהעד מפני שראה שנתן הטבעה לכלה חשב בלבו שידבר עמה ואין לרין לומר לפי עדות רבי יהודה שלא הזכיר בעדותו שאמר דברים אלו לכלה רק שאמר בשעת נתינה הרי בחד וכו' ולפי לבון עדותו כיון שהאב היה שם ואמר הרי בחד דעקלין וכו' נראה שלא היה חומר בן ואמרי ששתי כתי העדים חרווייכו באשת איש קא מסהדי אע"פ שיש קלח הכחשה ביניהם שהכת האמת אומרת שנתן הטבעה לתוך כרבל האב והכת האמת אומרת ליד הטבעה מ"מ כיון שכלם שוין שהקטנה מקודשת על כרחין מקודשת היא [ז] כדאמר רשב"א בפרק זה בורר (ל"ח) לא נחלקו ב"ש וב"ה על בתי כתי עדים שכת האמת אומרת מנה וכת אחת אומרת מאתים שיש בכלל מאתים מנה על מה נחלקו על כה אחת שבש"א נחלקה עדותו ובה"ה יש בכלל מאתים מנה וקו"ל כר"ש ב"ה והכא נמי בכלל דברי כתי הכחות יש שנתקדשה הקטנה וליכא למימר דרשב"א דוקא נקט בשתי כתי עדים כגון מנה ומאתים ומשום דיש בכלל מאתים מנה ולזה חין הכת האומרת מאתים מבחשת המנה הא ליכא למימר דודאי רשב"א לא נקט האי לישנא גריבא אלא משום דבכת אחת דפליגי ב"ש וב"ה [כוי עממא דב"ה] דמלטרפי מבוש דיש בכלל מאתים מנה ולא נחלקה עדותו ומש"ה קאמר רשב"א דבשתי כתי עדים מודו ב"ש לב"ה ומיכו הפילו יש הכתבה גמורה ביניהם נמי הכי הוא דבמה שהן שוין יש לדון על פי עדותו דעל כרחין אחת משתי הכחות כשרה היא שאין להחזיק בכת האמת במבחשת אש לא נחזיק בכת האחרת כשרה והפילו לרב חסדא דאמר בשתי כתי עדים המבחשות זו את זו כהדי סהדי שקרי למא לי וכו' להחזיק שתי הכחות בהפק פסול במה שתעיד כל כח וכת בפני עממה דומיא דהביה דפרק חוקת (ל"ח) דזה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי האי חייתי סהדי דאבתייהי והכליה שני חזקה והאי חייתי סהדי דאכלה שני חזקה דאליבא דרב חסדא כ"ע לא פליגי דלא אמריין אוקי תרי לבסדי תרי ואוקי ארבע בחוקת אבתייהי וכן לרבא הפילו אליבא דרב הונא מבוש טעמא דאמריין בנמרה דע"כ לא קאמר רב הונא אלא לעדות אחת אבל לאותה עדות לא משום דעדות מבחשת היא זו כיון שהכת האמת לבדה מעידה שהיא דאבתייהי וגם היא בהפק פסול אבל במה ששתי הכחות שוין הפילו באוחה עדות ע"כ יש לדון בעדותן דממה נפשך הכת האמת כשרה היא וכ"ש לרב הונא דאמר זו באה בפני עממה ומעידה וזו באה בפני עממה ומעידה וקו"ל כותיה וקו"ל נמי כרב נחמן דאפי' באוחה עדות נמי אמריין אוקי הרי לבדי תרי ואוקי גברא בחוקת אבתייהי דנתי דאיתכחש באכילתה באבתייהי לא איתכחש וזה מבוחר :

בענין

הסבלנות אש יש לחוש להן בקדושין אש לאו אע"פ שלפי מש"כ אין לרין לדבר בזה כלל בנדון זה שהרי מקודשת גמורה היא בלעדי הסבלנות מממת הקדושין עממן עכ"ל להחלמ' איני אומר שלפי דעת רש"י ז"ל (בקדושין ל') כד"ה תושבין) שחשם סבלנות הוא שמה הם עממן נחנו בחזרת קדושין ואע"פ שלא פירש מהני עגון ששך דהוי כמדבר עמה על עסקי גיטה וקדושים ונתן לה ולא פי' דקו"ל (שם ו'). כרבי יוסף דאמר דיו דכודאי בלא שידך ליכא למימר שכל השולח מתנה לפניה נחוש לקדושין

להספק בו גם מה שטוענין שאף אם היה אדם חייבת להחזיר אין להם לפרוע משלםם ושעל חזרון להביא ראיה מהנכסים שירשו ואם מפני שהזכירו עממם יורשים מרתל בחובעט ירושת דודתה שמתה אחרי מות רחל אדם כונתה היחה שם עומדים במקומה ויורשים אותה בירושה הבאה לאדם אחר מכן גם טענה זו אמת היא שהרי חף אש קבלו ירושת דודתה אינם חייבים לפרוע מהירושה הריח חובות אדם כיון שכבר מתה אדם כשמתה דודתה משום דמאי אמרי מכה אחת דאיתמא קא אחינא כדאיתמא בפרק מי שמה (ק"ט) : במחניחין דהן נפל ביניה עליו ועל אביו ועל מורישיו והיו עליו בחובה ובעל חוב וכו' וכדשלתו מהם בן שמכר בנכסי אביו ומה בן מוליא מיד הלוקחות וזו היא שקשה בדיני ממונות אביו מבין ואיכו מפיק ואמריין מאי קושיא לימא מכה אביו דאבא קא אחינא כדכתיב תחת אבוקיך יהיו בניך ואף אש הים דעתה על ירושת אדם אין היוק בזה שמפני שקראו עממם יורשי רחל אין ראיה שירשו ממנה דבר בפעל אלא שראויים לירש אש היו לה נכסים וכן מוזכר חמיד בדברי רז"ל נכסים אכנסין והיואלין עמה בחוקת יורשי אשה ור"ל קרובים הראויין לירשה וכן מוזכר תחת לירשו ר"ל למי שראוי לירשו וכן רובם ואף אש ירשו בפעל קלח נכסים מפני זה לא נחייבו לפרוע חובות אדם זולתי כדי מה שירשו [ו] ואע"פ שהזכירו עממן יורשין דלחזרתי אן דדייני כי האי דינא ולדבריו היאך אמרו (כתובות ל"ב) מטעמי דיחמי לבט"ח לא משתעבדי והלא ע"כ נקראים יורשין כיון שירשו הממלטין וא"כ מלד זה היו חייבין לפרוע חובות אביהם וזה מבוחר נגלה ואין להאריך בדברים הפשוטים ומה שטענו דאפי' ח"ל שקבלה שלא כדן חולי פרעה רחל חת נפתלי חמר בן וכמלוה על פה היא וטוענין פרעתי איברה דלענין דלא גבי מתעבדי הויה מלוה על פה דהא לית ליה קלא שחתייב מחוך שטר זה אבל מכל מקום כיון שהיא מתחייבת מחוך השטר לא מני למטען פרעתי דהא לא מני למימר שטרך בידי מאי בעי כיון שהוא שטר גמור בעדים ולא דמי לכחז ידו לדעת הגאונים ז"ל שיכול לטעון פרעתי כיון דלא גבי אלא מבני תרי דהתם אין חורה שטר עליו אבל כאן שטר גמור הוא וב"כ הרמב"ם ז"ל בשטר העשוי בערכאות של כותים שיש לו דין שטר לגבות מבני תרי אבל לא גבי מתעבדי לפי שאין קול יולא למה שבעשה על ידי כותים [ז] וגם כרב רבי יונה ז"ל כתב דערב שפרע למלוה והמלוה לא הקיף לו שטר החוב בכחיה ומסירה אלא שעשה לו שטר התקבלתי שהערב חוזר ונפרע מן הלוח מבני תרי ואינו יכול לטעון פרעתי דח"ל שטרך בידי מאי בעי אבל אינו גובה מתעבדי בנדון זה יש לדון ק כל זה כתבתי להחלמ' בנושא ונתון אבל לעקר הדין כבר כתבתי למעלה מה שגראה לעניות דעתי והנה אהכס האלילים שרי קדש אב שקנה חכמה זקן ויושב בישיבה יושב על מדין הוא יורה יורה ידן ידן הכה הוא חפוש זהב השמועות והקבלות וכסף הסברות והככרעות והמשקולות וכל רוח חכמה ונינה בקרבו פלס ומאזני משפט בידו לדין דין אמת לאמתו ולשים בארץ משפט לקו ולדקה נאם משתחוה מרחוק נגד פני הודכס מחוי קידה מול מעלת משרתכס בכל נפשו ובכל מאודו תושק עבוד משיב מפני היראה והכבוד יצחק צ"ר שש"ת זל"ה : שעל הכתב בני אלילים נעיו כנחלים מטע"י כנחלים כל פרים קדש הלולים האלילים הרמים מוקדמי קבל בלגסיה הקדוש המקום יהיה בעזרם :

תשובה

הקטנה והס' ד' ר' יהודה ור' אברליף ור' יעקלין ור' יוסף כי כל האמרים שהעידו בזה הם או בעלי דבר או קרובים או נשים או שהעידו מפי נשים ולזה אין עדותם מעלה ומוריד וכשאלו ארבע הזכרים אשר לרין להחזקן ולספקיל בעדותם ועם היות שגראה מחוך הקבלת עדות שהשנים לבד הזמנו לעדות ולא אמריין חין חשש בזה דעדי קדושין אין לרין להזמניה וגומר להם אהם עדי כדאמריין צפ' האיש מקדש (מ"ג) אלא מעתה קדש את האשה בפני שנים ולא אמר להו אהם עדי ה"ל דלא הוי קדושי וא"כ חף כשהחמנו שנים לעדות יכולין להעיד חף אוחס שלא הזמנו [ז] ולזה יש לעיין בעדות כל הד' הנו' אש הם מעידים על קדושין גמורים ואם עדותן מכוונת או אש יש או זו הכחשה בעדותן שבעבורם תחבטל עדותן ומעתה איני אומר שלפי עדות ר' אברליף ור' יעקלין הקטנה מקודשת גמורה שהרי עדות שניהם מכוונת שפחתן נתן הטבעה לסרב אבי הכלה ואמר לו בשעת נתינה הרי בחד דעקלין מקודשת וכו' והן (בגיטין ע"ג) לתוך חיקה לתוך קלחה הרי זו פגורשת וכן לפי עדות רבי יהודה ור' יוסף שהעידו שנתן החת הטבעה ליד הכלה ולא הוסיף האב אצבע הכלה ואמר הרי בחד מקודשת לי וכו' נראה שגם אלה שניהם מעידים בקדושין שהרי אע"פ שלא הוסיף האב אצבע הכלה מ"מ כיון שהיה שם סמוך לכלה כמו שגראה מעדותם והזמין שם בחו לקדושין מסתמא על דעת לקבל היה הקדושין [ז] דאל"כ מאי בעי' הס' וא"כ ה"ל כנתקדשה מדעתו וכאמר לה לאי וקבלי קדושין דומי' דהושטת אצבע דמידי הושטת אצבע כתיבא אלא שאמרו החוספות דהושטת אצבע גרידא הוי כאומר קבלי קדושין דומיא דמסירה מפתח דהוי כאומר חזק וקבי וכל שכן שאם הוסיב הכלה באמריין והזמין הקבל לבא לקדושי בחו ועמד בסמוך לה והחתן ח"ל

[ח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [ז] ע"י נקטויה ס' ס"ה סק"י : [ג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [ב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [א] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [ד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [ו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [ה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [ו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [ז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [ח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [ט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [י] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [יא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [יב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [יג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [יד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [טו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [טז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [יז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [יח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [יט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [כ] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [כא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [כב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [כג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [כד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [כה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [כו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [כז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [כח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [כט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [ל] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לכה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לכו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לכז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לכח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לכט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדככככככככככככככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככככה] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככככו] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככככז] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככככח] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככככט] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככככך] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככככךא] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככככךב] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככככךג] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככככךד] ב"ה ח"ס ס' ק"ז מה"י רמ"א שם ספ"א : [לדכככככככככככככככ